صبح صادق

هفته‌نامه | سیاسی، فرهنگی و اجتماعی | سال بیست و یکم | شماره ۱۰۲۰ | دوشنبه ۲۶ مهر ۱۴۰۰ | ۱۱ ربیع‌الاول ۱۴۴۳ | ۱۸ اکتبر ۲۰۲۱ | ۱۶ صفحه

ولادت با سعادت پیامبر اعظم(ص) و امام صادق(ع) و هفته وحدت مبارک باد

پرونده ۸-۹ امت واحد
نگاهی به ضرورت وحدت ملت‌های مسلمان در مقابل دشمن

آیت‌الله عباس کعبی عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در گفت‌وگو با صبح صادق مطرح کرد

وحدت، نقطه آغاز تمدن اسلامی

سرمقاله ۲

علی حیدری
دیپلماسی فعال دفاعی

نگاه ۲

حمزه پاریاب
آسمان در مشت ایران

نگاه ۲

مسئول مرکز فضای مجازی ستادکل نیروهای مسلح
لشکرسازی در جنگ نرم اولویت ماست

صبح صادق مأموریت گروه تروریستی داعش در افغانستان را بازنمایی می‌کند

فریبکاری آمریکایی!

دکتر یدالله جوانی
مدیر مسئول

«ذبیح‌الله مجاهد» سخنگو و معاون وزارت اطلاعات و فرهنگ طالبان، با اعلام اینکه هیچ تبعه خارجی در داعش افغانستان حضور ندارد، اظهار داشت: «داعش حضور قابل توجهی در افغانستان ندارد و مشکل بزرگی در این کشور محسوب نمی‌شود.»

پیش از این نیز «عبدالحق وثیق» رئیس اطلاعات طالبان گفته بود: «آمریکا از حضور گروه تروریستی داعش در افغانستان بزرگنمایی می‌کند.» هر چند طالبان چنین برآوردی از وضعیت داعش در افغانستان دارد، ولی بر حسب تجربه و همچنین شواهد و قراین موجود، می‌توان گفت ناچیز شمردن تهدیدات داعش برای افغانستان و منطقه، یک خطای راهبردی خواهد بود. عملیات‌های تروریستی انتحاری در دو جمعه متوالی در اجتماع بزرگ شیعیان در نماز جمعه، یکی در استان قندوز و دیگری در استان قندهار با برجای گذاشتن صدها شهید و مجروح، از یک نقشه شوم برای افغانستان و منطقه حکایت می‌کند. نقشه‌ای که طراحان اصلی آن، نه داعش، بلکه پدیدآورندگان و حمایت‌کنندگان و تجهیزکنندگان این گروهک تروریستی ضد اسلامی و ضد انسانی هستند. در پی اولین عملیات تروریستی داعش در مسجد شیعیان در قندوز، رهبر معظم انقلاب با صدور بیانیه‌ای اعلام داشتند: «حادثه تلخ و مصیبت‌بار انفجار در مسجد منطقه خان‌آباد استان قندوز که به جان باختن جمع زیادی از مؤمنان نمازگزار انجامید، ما را داغدار کرد. از مسئولان کشور همسایه و برادر افغانستان انتظار می‌رود که عاملان خونخوار این جنایت بزرگ را به مجازات برسانند و با تدابیر لازم از تکرار چنین فجایعی جلوگیری کنند.»

تکرار جنایت این بار در مسجد شیعیان در قندهار که تاکنون طبق اعلام‌ها ۶۲ شهید و ۷۰ زخمی برجای گذاشته، نشان می‌دهد، طالبان به عنوان جریان حاکم بر افغانستان برای مقابله با تهدیدات داعش باید تمهیدات و تدابیر جدی‌تری اتخاذ کند. مسئولان کشور همسایه اگر بخواهند در برقراری امنیت و تأمین منافع مردم افغانستان موفق باشند، باید به دو نکته اساسی و مهم توجه خاص کنند:

۱ ماهیت تهدیدات

اگر سران طالبان اینگونه تصور کنند که با یک گروه ناچیز از عناصر افغانی‌الاصل داعش مواجه هستند و می‌توانند به راحتی آنان را ریشه‌کن کنند، این تصور برخلاف واقعیات است. طالبان باید درک درستی از تهدید داعش و دیگر گروه‌های تروریستی هم سو با داعش پیدا کند. اسناد و شواهد نشان می‌دهد، به گروه‌های تروریستی فعال در سوریه و به ویژه گروهک تروریستی شکست‌خورده داعش در آن کشور، از سوی پدیدآورندگان و حامیان و خصوصاً آمریکایی‌ها، مأموریت داده شده تا این بار در افغانستان ایفای نقش کنند. بنابراین سران طالبان، اینک باید آمریکا را در لباس داعش و دیگر گروه‌های تروریستی ببینند و تصور نکنند آمریکایی‌های شکست خورده و فراری، دیگر کاری با مردم مظلوم و ستمدیده افغانستان ندارند. چندی قبل «مولود چاوش اوغلو» وزیر خارجه ترکیه در یک کنفرانس خبری با همتای ونزوئلایی خود گفت: «واشنگتن درباره حضورش در سوریه برای مبارزه با داعش صادق نیست. آمریکا جنگجویان داعش را از سوریه به افغانستان منتقل کرد.» پوتین نیز چند روز قبل، از فعال شدن گروه‌های تروریستی و افراطی و از جمله داعش با کمک آمریکا در شمال افغانستان خبر داد. روس‌ها براساس اطلاعات دقیق خود، نقش آمریکایی‌ها را در جابه‌جایی عناصر و فرماندهان داعش یک نقش برجسته ارزیابی می‌کنند. هر چند ترکیه از بی‌صداقتی آمریکایی‌ها در مبارزه با تروریسم می‌گوید، لکن خودش نیز در این قضیه دست کمی از آمریکایی‌ها ندارد. در قضایای سوریه نقش همراهی دولت ترکیه با آمریکا در تقویت تروریست‌ها و از جمله گروهک تروریستی داعش یک نقش برجسته و تعیین‌کننده بود. چندی قبل «روسیاالیوم» اعلام کرد، ترکیه از معارضان سوری خواسته تا دو هزار نفر از جنگجویان خود را به افغانستان اعزام کنند. این نشریه روسی فاش کرد که بر اساس اطلاعاتی که دارد، سران معارضان دولت سوریه با افسران سرویس اطلاعاتی ترکیه (MIT)، برای آماده‌سازی اعزام جنگجویان به افغانستان دیدارهایی داشته‌اند! بنابراین مسئولان افغانستان باید به این نکته توجه کنند که اگر طی بیست سال گذشته، آمریکا و متحدانش در قالب ناتو، با اشغال افغانستان روزگار مردم این کشور را سیاه کردند، اکنون همین جماعت با استفاده از ابزار تروریستی و به ویژه گروهک تروریستی داعش، به دنبال سیاه‌تر کردن روزگار مردم افغان هستند. آمریکا با زمینه‌سازی برای تکرار جنایت‌های داعش در سوریه و عراق در افغانستان، می‌خواهد کاری کند که مردم مظلوم و ستمدیده افغان، آرزوی بازگشت آمریکایی‌ها را داشته باشند!

۲ راهبرد اصلی مقابله با تهدیدات

مسئولان افغانستان باید به این نکته توجه داشته باشند که تنها راه خنثی‌سازی این تهدیدات، تشکیل یک دولت فراگیر و واقعاً مردمی با مشارکت همه اقوام از یک سو و بی‌اعتمادی کامل به آمریکایی‌ها و متحدان آمریکا از سوی دیگر است. خطای بزرگ مسئولان افغانستان برای مقابله با تروریسم داعش و دیگر گروه‌های تروریستی، آن است که برای این مقابله بخواهند از کسانی کمک بگیرند که در پشت صحنه به این گروهک کمک می‌کنند.

چند روز پیش ژنرال «مایک میلی» رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا در کنگره این کشور نسبت به آینده اقدامات داعش ابراز نگرانی کرد و اظهار داشت: «احتمال دارد ایالات متحده هم در آینده هدف قرار گیرد و به همین دلیل ارتش این کشور برای مقابله با تهدید داعش با طالبان همکاری خواهد کرد!» آری مسئولان افغانستان باید مراقب فریب‌کاری آمریکایی‌ها باشند.

منطقه ۴

ردپای شیطان!

۱۰ نکته درباره انتخابات پارلمانی عراق

آمریکا بازنده بزرگ

انفجار تروریستی در بین نمازگزاران افغانستانی

سرمقاله

دیپلماسی فعال دفاعی

علی حیدری
سردبیر

صاحب‌نظران مطالعات و تحولات بین‌الملل، برای دیپلماسی دفاعی در کنار دیپلماسی سیاسی اهمیت ویژه‌ای قائلند. اولویت دیپلماسی دفاعی توجه و تمرکز بر عنصر پیشگیری است که درصدد است شرایط را به گونه‌ای رقم بزنند تا یک واحد سیاسی پیش از هر گونه برخورد، بتواند اهداف خود را به بهترین شکل تأمین کرده و قدرت خود را حفظ و تقویت کند. در یک جمله می‌توان گفت، دیپلماسی دفاعی به‌دنبال تبدیل قدرت بالقوه به بالفعل برای دفاع از منافع ملی و تمامیت ارضی یک کشور است. از سال ۱۳۹۶ و پس از انتصاب سردار سرلشکر باقری به ریاست ستاد کل نیروهای مسلح، رویکرد تعامل با کشورهایی که اهداف و منافع مشترکی با جمهوری اسلامی ایران داشتند، در دستور کار قرار گرفت و در قالب سفرها و دیدارهای متعدد با سران و فرماندهان نیروهای مسلح این کشورها دنبال شد؛ سفرهایی که به موازات افزایش توان دفاعی و به‌روزرسانی سامانه‌ها و تجهیزات دفاعی کشور، به منظور توسعه همکاری‌ها و مناسبات دفاعی، همکاری‌های مشترک مرزی، مبارزه با تروریسم، مبارزه با قاچاق به‌ویژه قاچاق مواد مخدر و همچنین بررسی تحولات منطقه و جهان صورت گرفت. سفر رئیس ستادکل نیروهای مسلح به مسکو پس از رایزنی‌های چند روز قبل با مقامات سیاسی و نظامی پاکستان از یک‌سو نشان‌دهنده حسن نیت و اراده جمهوری اسلامی ایران برای همگرایی با همسایگان به منظور تحقق امنیت پایدار در منطقه است و از سوی دیگر پیام روشن و صریحی است برای کسانی که با جاه‌طلبی‌های کورکورانه خود ثبات و امنیت منطقه را هدف گرفته‌اند. این سفر در وضعیت کنونی حائز اهمیت فراوانی است؛ چرا که با توجه به تحرکات مشکوک صهیونیست‌ها با چراغ سبز برخی دولت‌های منطقه‌ای، همراهی و همگرایی دولت‌های منطقه در حوزه‌های گوناگون ضرورتی دو چندان پیدا می‌کند. تحولات سیاسی و نظامی در افغانستان پس از خروج نیروهای آمریکایی از این کشور و شرایط حاکم بر همسایگان شمال غربی ایران بیان‌کننده این است که آمریکا و رژیم صهیونیستی با طرح و نقشه قبلی به دنبال گرفتارسازی منطقه با بحران‌های سیاسی و امنیتی هستند. سفر سرلشکر باقری به روسیه و مذاکره با مقامات این کشور گام مؤثری برای مقابله با توطئه‌هایی است که برای بحران‌سازی در منطقه در حال شکل‌گیری است. چنین تعاملاتی در کنار اراده مشترک طرفین بر مقابله با هرگونه اقدامی که ثبات منطقه را به خطر بیندازد، مؤثر و مفید خواهد بود. در کنار این موضوع، تداوم ارتباطات و تعاملات بین دو کشور در حوزه‌های دفاعی و تقویت هم‌افزایی برای بهره‌گیری از ظرفیت‌های متقابل به تقویت بنیه دفاعی دو کشور کمک شایانی خواهد کرد. حضور ناوگان دریای کشورمان در رژه نیروی دریایی روسیه در سن‌پترزبورگ مؤید وجود زمینه‌های همکاری بیشتری است. بنابراین، برنامه‌ریزی برای تقویت این همکاری‌ها در قالب رزمایش‌های مشترک با حضور روسیه و حتی دیگر کشورها می‌تواند به همگرایی منطقه‌ای کمک بیشتری کند. نتیجه اینکه بر اساس اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و رویکرد دولت سیزدهم در عرصه دیپلماسی مبنی بر تکیه بر همسایگان و کشورهای همسو و دارای منافع مشترک، در کنار دیپلماسی فعال دفاعی و روشنگری رسانه‌ای درباره تحولات منطقه، توطئه‌های غربی و عبری برای ایجاد درگیری‌های قومی و ضربه زدن به منافع ملی جمهوری اسلامی محکوم به شکست بوده و راه به جایی نخواهد برد.

مسئول مرکز فضای مجازی ستادکل نیروهای مسلح در گفت‌وگو با صبح صادق

لشکرسازی در جنگ نرم اولویت اصلی ماست

محمد رضا تربتی
کارشناس فضای مجازی

امروزه جمهوری اسلامی ایران با یک جنگ تمام‌عیار ترکیبی (سخت و نرم) علیه تمامیت ارضی و ارزشی مواجه است. واضح است که نیروهای مسلح به‌منزله متولی و مسئول مقابله با تهدید و جنگ، همانطور که در جنگ سخت توانستند دشمنان را ناامید کنند، باید با برنامه‌ریزی دقیق و هدفمند و با استفاده از ظرفیت‌های نیروهای مسلح و عموم مردم در این جنگ نابرابر و نامتقارن به نحو احسن ایفای نقش کنند. مرکز فضای مجازی ستاد کل نیروهای مسلح در سطح راهبردی کلان، موظف به سیاست‌گذاری، هدایت و نظارت بر سازمان‌های نیروهای مسلح در خصوص امر مهم فضای مجازی است. برای آشنایی بیشتر با اقدامات و فعالیت‌های این مرکز با دکتر حمید جعفری، مسئول مرکز فضای مجازی ستادکل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی به گفت‌وگو نشستیم.

ابتدا در خصوص مأموریت‌ها و برنامه‌های مرکز فضای مجازی معاونت فرهنگی و تبلیغات دفاعی توضیح دهید.

در ابتدا جا دارد به نوبه خودم از زحمات و اقدامات هفته‌نامه «صبح صادق» در توسعه گفتمان فضای مجازی و ارتقای سواد رسانه‌ای مخاطبان تشکر و قدردانی کنم. یکی از چالش‌های اصلی فناوری‌های جدید، عدم شناخت مخاطبان و نحوه مواجهه با آنهاست که شما با این اقدام فرهنگی در کاهش شکاف دیجیتالی فضای مجازی بسیار مؤثر هستید. مرکز فضای مجازی به عنوان بالاترین رده در حوزه مقابله با تهدیدات نرم در فضای مجازی با اشراف اطلاعاتی و رصد روندپایه در فضای مجازی با تعیین اهداف جامع و نقشه راه مناسب همه ظرفیت‌های نیروهای مسلح و عموم مردم را ساماندهی و هدایت می‌کند. برای مقابله با دشمن در هر جنگی باید از سه رکن اصلی «اطلاعات»، «عملیات» و «پشتیبان رزم» بهره برد تا بتوان بر دشمن فائق آمد. به همین دلیل ساختار مرکز فضای مجازی نیروهای مسلح مشتمل بر مدیریت‌های اطلاعات راهبردی، عملیات راهبردی، پژوهش راهبردی، آموزش و فناوری‌های راهبردی و طرح و برنامه و اشراف است که هر یک از این مدیریت‌ها با مأموریت و شرح وظایف مشخص در سطح راهبردی کلان در عرصه فضای مجازی ایفای نقش می‌کنند. در اینجا مجالی برای پرداختن به برنامه‌های مختلف و گسترده هر یک از مدیریت‌های مرکز وجود ندارد. سازمان‌های چهارگانه نیروهای مسلح، ظرفیت‌ها و توانمندی‌های گسترده‌ای در فضای مجازی دارند که در سال‌های اخیر به دلیل هماهنگی و همگرایی بیشتر بین آنها، شاهد ارتقای توان و قوت فضای مجازی هستیم. با راه‌اندازی شورای راهبردی فضای مجازی در سطح ستاد کل نیروهای مسلح با حضور همه سازمان‌های مختلف، سعی شده است هم‌افزایی و هماهنگی نسبی میان این ظرفیت‌ها ایجاد شود؛ به طوری که همگرایی ظرفیت‌ها و توان‌های رزم مجازی سازمان‌ها، نتایج و پیامدهای بسیار ارزشمندی را به همراه داشته است.

با توجه به تأکیدات فرمانده معظم کل قوا در خصوص ورود با قدرت به فضای مجازی و جهاد تبیین و همچنین بهره‌گیری از ظرفیت‌های گسترده موجود در نیروهای مسلح چه اقداماتی صورت پذیرفته است؟

جنگ نرم و شناختی همانند جنگ سخت نیازمند سازماندهی و سازمان رزم مشخص است. هر کاربر یا افسر جنگ نرم باید در سازمان رزم مربوطه، حدود و ثغور فعالیت خود را به درستی تشخیص داده و ایفای نقش کند. در همین راستا، لشکرسازی و شبکه‌سازی در جنگ نرم به منزله اولویت اصلی و محوری اقدامات سازمان‌ها در این زمینه مطرح شده و سازمان‌های نیروهای مسلح موظف هستند ساختار و سازمان رزم پویا، منعطف، مناسب و متناسب با مأموریت و وظایف ذاتی خود، طراحی و پیاده‌سازی کنند. بعضی از رسانه‌های داخلی و خارجی، گوشه‌ای از این سازماندهی‌ها را پوشش خبری داده‌اند. ساختار و سازمان رزم در جنگ نرم با ساختار و نحوه نبرد در جنگ سخت بسیار متفاوت است. اصل مهم و حیاتی در جنگ سخت، وجود سلسله‌مراتب، هدایت آبشاری و هرمی و نقش کلیدی فرماندهان است که به دلیل محدودیت‌های متعدد در ابعاد مختلف جنگ، از جمله وسعت منطقه نبرد، پشتیبانی، نیروی انسانی و... ضرورت ایجاب می‌کند تا به صورت عمل کلی فرماندهی شود. در ساختارهای هرمی، فرماندهان محور اصلی ساختار بوده و نقش حیاتی در انسجام تشکیلاتی و مدیریت جنگ دارند؛ به گونه‌ای که اختلال در فرماندهی یا حذف فرمانده می‌تواند شاکله اصلی سازمان رزم را متلاشی کرده و طرف مقابل را مغلوب کند. هدف اصلی در جنگ سخت، تسلط بر مناطق سرزمینی و تثبیت در آن مناطق است؛ در حالی که در جنگ نرم هدف اصلی ذهن و قلب مردم است و باید در این جنگ همه اذهان و قلوب مردم هدف قرار گیرد. در سازماندهی جنگ نرم محدودیت‌های سخت‌افزاری، نرم‌افزاری و نیروی انسانی وجود ندارد؛ لذا ساختارهای سلسله‌مراتب و فرآیندها، پاسخگوی اینگونه نبردها نیست؛ هرچند الگوبرداری و استفاده از این مدل برای مدیریت و فرماندهی کلان بسیار ضرورت دارد. در سال‌های اخیر فرمانده معظم کل قوا همواره نسبت به سازماندهی دشمن و حملات توپخانه‌ای آنها علیه اعتقادات، افکار و ارزش‌های مردم هشدار داده و حتی شیوه‌ها و چگونگی مبارزه در این جنگ را نیز تبیین فرموده‌اند. معظم‌له در خصوص ساختارها و نحوه نبرد در جنگ نرم به دو راهبرد کلیدی اشاره کرده‌اند: یکی راه‌اندازی هیئت‌های اندیشه‌ورز در همه ساختارها و سطوح سازمانی برای تقویت اقدامات تشکیلاتی و گروهی که منجر به انسجام بیشتر و کاهش خطا و اشتباه خواهد شد و دیگری راهبرد آتش به اختیار برای ابتکار عمل بیشتر و مواجهه هوشمندانه و فعالانه با تهدیدات پیش روست که با توجه به ویژگی‌های فضای مجازی و سرعت توسعه فناوری‌های نوین در عرصه جنگ نرم بسیار ضرورت دارد. هر دوی این راهبردها نقش به‌سزایی در ارتقای بینش و بصیرت مخاطبان دارد. البته هر دو راهبرد ویژگی‌ها و شرایط خاصی دارند که ایشان در بیانات خود با دقت وافر بیان فرموده‌اند. به دلیل ویژگی‌های جنگ نرم و حضور آحاد مردم در این نبرد باید سعی شود تا با استفاده از این راهبردها بر دشمن در جنگ شناختی فائق آمد. در بیانات اخیر معظم‌له به موضوع جهاد تبیینی در فضای مجازی اشاره شده است. مستلزم حضور در این جهاد، راه‌اندازی هیئت‌های اندیشه‌ورز در همه سطوح و گروه‌های عملیاتی برای اشراف بر محیط و شناخت دقیق و جامع پدیده‌های مختلف است. اگر می‌خواهیم برای تبیین حقایق، همانند چراغی اطراف خود را روشن و ابهام‌زدایی کنیم؛ باید در ابتدا افسران جنگ نرم، خودشان نسبت به مسائل و ابهامات به فهم دقیق و عمیقی برسند. هرچه بینش و بصیرت افسران عمیق‌تر باشد، طبیعتاً روشنایی و نور هدایت آنها برای دیگران گسترده‌تر خواهد بود. برای جهاد تبیینی در فضای مجازی علاوه بر داشتن بینش عمیق و روحیه انقلابی و فعال افسران جوان جنگ نرم، ساز و کار و مدل مبارزه ضروری است. با توجه به ویژگی‌های عرصه نبرد مجازی و حضور عامه مردم و بسیجیان در این مبارزه، مدل آتش به اختیار بسیار مناسب به نظر می‌رسد. در جهاد تبیینی باید هر افسر جنگ نرم بتواند براساس بینش و عقلانیت و توانمندی‌های خود، منطبق بر منویات فرمانده معظم کل قوا در پدیده‌ها و موضوعات مختلف و همگرا با جبهه انقلاب در فضای مجازی اقدام کند. رهبر معظم انقلاب دو مأموریت اصلی برای افسران جوان جنگ نرم بیان فرمودند: یکی جهاد در میدان تبیین و افشاگری با انتشار افکار درست و صحیح در کنار پاسخ به شبهات و ابهامات و دوم اجتناب از دشنام، تهمت، فریب و دروغ و تأکید بر انتشار حقایق با منطق قوی، سخن متین و عقلانیت کامل که مزین به عواطف انسانی و اخلاق باشد. راهکارهای تحقق فرامین فرمانده معظم کل قوا و آمادگی برای حضور در جهاد تبیینی در فضای مجازی مستلزم مقدمات ذیل است:

ـ لشکرسازی، شبکه‌سازی و جبهه‌سازی افسران جنگ نرم؛

ـ ارتقای سطح سواد فضای مجازی و رسانه‌ای کارکنان و مخاطبان نیروهای مسلح؛

ـ آرایش جبهه خودی در بسترهای سالم و امن فضای مجازی و صیانت از نفوذ و تسلط دشمن بر افکار عمومی جامعه در فضای مجازی؛

ـ حضور هوشمندانه و مبتکرانه افراد تأثیرگذار در سکوهای مجازی دشمن (جبهه دشمن) برای شکست انحصار رسانه‌ای استکبار؛

ـ طراحی و پیاده‌سازی عملیات‌های شناختی آفندی و پدافندی (اقناع‌سازی و تاب‌آوری اجتماعی).

مرکز فضای مجازی نیروهای مسلح در راستای مأموریت خود و با استفاده از ظرفیت‌های مختلف نیروهای مسلح مانند کارکنان و خانواده آنان، بسیجیان، روحانیون و...، سیاست‌ها و برنامه‌های متعددی برای فراهم‌سازی مقدمات و تحقق راهکارهای مزبور در دست اقدام دارد.

با توجه به ملاحظات امنیتی در نیروهای مسلح برای استفاده کارکنان از فضای مجازی، چه تمهیداتی برای حضور و نقش‌آفرینی آنها در این عرصه اندیشیده شده است؟

دشمنان انقلاب اسلامی همواره به دنبال ضربه زدن بر جبهه خودی و نفوذ در سازمان‌های رزم هستند تا به عنوان ستون پنجم بتوانند عملیات‌ها را با شکست مواجه کنند. صیانت و مراقبت از فرماندهان و کارکنان در جنگ سخت و جنگ نرم توأمان بسیار ضرورت دارد. بیشتر کارکنان نیروهای مسلح در رسته اصلی خود همواره درگیر مأموریت‌های جنگ سخت هستند و باید ملاحظات مربوطه را در چارچوب‌ها و ساختارهای خود رعایت کنند. با توجه به ویژگی‌های فضای مجازی و ساختار منعطف و پویا در این عرصه، کارکنان نیروهای مسلح می‌توانند در خارج از مأموریت سخت خود در جنگ نرم نیز سازماندهی شوند و براساس توانمندی‌ها، مهارت‌ها و علایق خود با هدف لبیک به منویات فرماندهی معظم کل قوا برای جهاد تبیینی در فضای مجازی حضوری فعال و انقلابی داشته باشند. از ویژگی‌های جنگ نرم و شناختی در فضای مجازی حضور جدی و نقش‌آفرینی آحاد مردم در کنار کارکنان نیروهای مسلح و سازماندهی آنهاست؛ بنابراین، چهار اقدام شناسایی، سازماندهی، آموزش و عملیات برای همه کاربران فضای مجازی باید مدنظر بوده و دنبال شود. در همین خصوص باید سعی شود مأموریت جنگ سخت و جنگ نرم کارکنان نیروهای مسلح از یکدیگر تفکیک شده و هیچگونه ارتباطی بین آنها در فضای مجازی وجود نداشته باشد و هویت کارکنان در هر دو بستر کاملاً مستقل و جدا از هم باشد. در همین راستا نحوه حضور و فعالیت کارکنان نیروهای مسلح در فضای مجازی طی دستورالعملی به همه سازمان‌های نیروهای مسلح ابلاغ شده است. همانطور که در بسیج مردمی تجربه شده است؛ در فضای مجازی نیز باید منطبق با سلایق کاربران عمل کرده و همواره اصول کار تشکیلاتی (هیئت اندیشه‌ورز) در همه سطوح با مدل آتش به اختیار منطبق با آرمان‌های انقلاب اسلامی و منویات امامین انقلاب پیگیری شود.

با توجه به شیوع کرونا و محدودیت‌های به وجود آمده برای ارتباط مستقیم با خانواده نیروهای مسلح چه کارهایی برای خانواده‌ها در فضای مجازی صورت گرفته است؟

نیروهای مسلح جمهوری اسلامی برخلاف نیروهای مسلح سایر کشورها همواره در میان مردم حضور داشته و با مشکلات و محدودیت‌های عموم مردم آشنا هستند. از طرف دیگر، خانواده‌های نیروهای مسلح نسبت به سایر مردم با تهدیدات بیشتری مواجه هستند. با شروع کرونا و محدودیت‌های ایجاد شده برای مردم جهان و اقبال بیشتر آنها برای حضور در فضای مجازی، خانواده نیروهای مسلح نیز از شرکت به صورت فیزیکی در مراسم‌ها و برنامه‌های ملی و مذهبی محروم شدند و سعی شد در برنامه‌های گوناگون از فرصت‌های فضای مجازی حداکثر بهره‌برداری را داشته باشند. فضای مجازی به دلیل شرایط موجود و حاکم بر آن علاوه بر تهدیدات گسترده، می‌تواند فرصت‌های مغتنمی برای جبهه انقلاب و افسران جنگ نرم برای صدور انقلاب اسلامی به اقصی نقاط جهان و تحقق تمدن نوین اسلامی داشته باشد. در همین شرایط و در راستای بهره‌مندی از فرصت‌های بی‌شمار فضای مجازی، سازمان‌های نیروهای مسلح بالاخص سازمان‌های عقیدتی ـ سیاسی و حوزه نمایندگی‌ها در راستای مأموریت‌های خود با برگزاری سخنرانی‌ها و هیئات مجازی یا ایجاد گروه‌ها و کانال‌های مختلف در سکوها و سامانه‌های بومی و ایرانی این خلأ را پر کرده و از این بستر برای مأموریت‌های جنگ نرم اقدام کنند. متأسفانه با وجود تأکیدات متعدد رهبر معظم انقلاب پیرامون فضای مجازی و تشکیل شورای عالی فضای مجازی در سال ۱۳۹۰، هنوز شبکه ملی اطلاعات در کشور راه‌اندازی نشده است و مردم انقلابی کشورمان همواره تلاش می‌کنند در زمین و بسترهای دشمن با قواعد و مقررات خودی حضور یابند (نامتقارن مثبت). بدیهی است در این وضعیت نفوذ و تهدیدات دشمن گسترده بوده و غالباً حاکمیت نظام جمهوری اسلامی ایران نقض می‌شود. در بسیاری از سامانه‌ها و نرم‌افزارهای مختلف شاهد اعمال حاکمیت بیگانگان و حذف بعضی از نرم‌افزارها از روی تلفن همراه شهروندان کشورمان بوده‌ایم. متأسفانه امروزه شاهد فقدان استقلال و حاکمیت نظام جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی کشور هستیم و تا زمان راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات باید مردم کشورمان در زمین مجازی بیگانگان و با رعایت قوانین و قواعد آنها به صورت کاربر اجاره‌ای فعالیت کنند. حضور نیروهای مسلح و خانواده آنان در فضای مجازی در دوران کرونا، همانند سایر مردم جهان و از طرفی برگزاری بسیاری از کلاس‌ها و تجمعات در فضای مجازی در کنار حضور دانش‌آموزان در سامانه «شاد» و متأسفانه در پیام‌رسان‌های خارجی، سبب شد بسیاری از مسئولان نظام در کنار فرصت‌های فضای مجازی با تهدیدات این حوزه نیز آشنا شوند و ضرورت راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات و بالاخص پیام‌رسان بومی را بیشتر احساس کنند.

نیروهای مسلح از ظرفیت خوب روحانیون جهادی برخوردار است. برای بهره‌گیری از ظرفیت فرهنگی و معنوی روحانیون شاغل در نیروهای مسلح به منظور تولید محتوای فاخر در فضای مجازی چه برنامه‌هایی دارید؟

انقلاب اسلامی یک انقلاب دینی و مبتنی بر دین مبین اسلام است و مهمات جنگ نرم در این خصوص برگرفته از مبانی دینی و فقهی است. پیام و محتوا به منزله مهمات اصلی جنگ نرم تعریف می‌شود. با توجه به انعطاف و پویایی لازم در فضای مجازی، محتواها و پیام‌های مختلف می‌توانند در قالب‌ها و ویژگی‌های گوناگون تولید شده و مورد بهره‌برداری قرار گیرند. ویژگی مهمات و نحوه به کارگیری آنها باید مناسب و متناسب با استحکامات دشمن باشد و طبیعتاً آنها نقش بسزایی در پیروزی خواهند داشت. جهاد در میدان تبیین و افشاگری، با انتشار افکار درست و صحیح و پاسخ به ابهام‌آفرینی‌ها، مستلزم تولید محتوای غنی، عمیق، دقیق و فاخر برای بهره‌برداری در مواجهه با هجمه‌ها و تحریف‌های دشمن است. تولید و بیان حقایق اصیل با منطق قوی، سخن متین و عقلانیت کامل زیبنده جامعه روحانیت فهیم، عالم و آگاه است که همواره روحانیون شاغل در سازمان‌های نیروهای مسلح در این عرصه حضور جدی و فعال داشته‌اند. روحانیون شاغل در نیروهای مسلح به دلیل هویت تخصصی و ارتباط آنها به مخزن بیکران فقه اسلامی، بهترین کارکنان برای سیاست‌گذاری، هدایت و تولید محتوای فاخر و مبتنی بر مبانی دینی و انقلابی هستند. به همین دلیل در سازماندهی کارکنان نیروهای مسلح و بسیجیان و خانواده آنان همواره توجه ویژه به حوزه نمایندگی و سازمان‌های عقیدتی‌ـ‌سیاسی شده است و در راستای مأموریت ذاتی آنها و در طرح‌های پیش‌بینی شده جایگاه خاص و ویژه‌ای برای این طیف از افسران جنگ نرم دیده شده است تا بتوان با بهره‌گیری از هدایت، تولید و نظارت آنها، محتوای فاخر و ارزشمندی برای جنگ شناختی در هر دو رویکرد آفندی و پدافندی فراهم کرد.

سواد رسانه‌ای و تقویت آن در مقابله با جنگ رسانه‌ای حائز اهمیت است. برای تقویت سواد رسانه‌ای کارکنان چه برنامه‌هایی در حال اجرا است؟

سواد رسانه‌ای مهارتی است که با یادگیری آن می‌توان انواع رسانه‌ها و تولیدات رسانه‌ای را درک، تفسیر و تحلیل کرد. برای دستیابی به این مهارت تمهیدات مربوطه و گذراندن دوره‌های مختلف ضروری است تا هر کاربر در جهاد تبیینی بتواند نقش خود را به نحو احسن ایفا کند. بعد از شناسایی و سازماندهی منطبق با علایق و سلایق، باید همه افسران جنگ نرم بتوانند در راستای تقویت توان رزم در چهار حوزه معرفتی (مبانی دینی و انقلاب اسلامی)، بصیرتی (بینش سیاسی)، مهارتی (توانمندی و به کارگیری) و معنویت (تقوا و خودسازی) ارتقا یابند. با توجه به اینکه در جنگ رسانه‌ای باید از هر دو منظر آفندی و پدافندی به آن ورود کرد؛ لذا ارتقای کارکنان در همه چهار حوزه مذکور بسیار ضرورت دارد. در حوزه معرفتی باید با اصول و مبانی دینی و انقلاب اسلامی آشنا شد تا در جنگ رسانه‌ای به شیوه‌ها و روش‌های ناصواب مانند تهمت، دروغ، دشنام و فریب متوسل نشد. در حوزه بصیرتی باید از بینش سیاسی صحیحی برخوردار بود تا گرفتار فتنه‌ای دشمن نشده و بتوان سره را از ناسره تفکیک کرد. بیان و انتشار حقایق در فضای مجازی با منطق قوی، سخن متین و عقلانیت کامل برای پاسخ به شایعات و ابهامات نیازمند بینش و بصیرت عمیق است. بسیاری از افراد حتی بعضی از بزرگان به‌دلیل فقدان بینش و بصیرت صحیح در بسیاری از حوادث و فتنه‌ها دچار تزلزل شده‌اند. در حوزه مهارتی باید کارکنان ما بتوانند در استفاده و به کارگیری از سامانه‌ها و نرم‌افزارهای مختلف تسلط و تبحر لازم را داشته باشند تا حقایق را با تزیین عواطف انسانی به مخاطب خود برسانند. در حوزه معنویت باید هر کس با رجوع به نفس خود و با رعایت اخلاق اسلامی، به‌دنبال ارتقای جایگاه انسانی خود باشد و هیچ‌گاه برای اهداف خود، دست به روش‌ها و وسیله‌های غلط نزده و نباید هدف، وسیله را توجیه کند. سواد فضای مجازی و بالتبع سواد رسانه‌ای در ذیل آن، باید در هر چهار حوزه مذکور ارتقا یافته و رشد کاریکاتوری صرفاً در یکی از حوزه‌ها می‌تواند آسیب‌ها و آفت‌های عدیده‌ای به همراه داشته باشد. متأسفانه نگاه بخشی و ناقص به حوزه سواد رسانه‌ای سبب شده است تعدادی از فرماندهان و افسران جنگ رسانه‌ای بعد از مدتی دچار اشتباه و بعضاً استحاله شده و در طی مسیر با خط ولایت فاصله پیدا کنند. صیانت و مراقبت از مردم و کارکنان در سازمان‌های رزم جنگ رسانه‌ای با توجه به محیط گسترده و پهناور این میدان جنگی بسیار ضرورت دارد. در همین راستا، برای ارتقای سواد فضای مجازی کارکنان نیروهای مسلح، نظام جامع آموزشی مشتمل بر چهار سطح دانش‌افزایی، مهارت‌افزایی شایستگی، مهارت‌افزایی شغلی و آگاه‌سازی طراحی شده است. دوره دانش‌افزایی ویژه دوره‌های کلاسیک دانشگاهی بوده و در مراکز آموزشی و دانشگاه‌های نیروهای مسلح برگزار می‌شود و در پایان دوره، مدارک معتبر داخلی یا رسمی به دانش‌آموختگان تعلق خواهد گرفت. دوره مهارت‌افزایی شایستگی، دوره‌های میان‌مدت برای مدیران و فرماندهان حوزه فضای مجازی و رسانه است که به‌صورت عرضی و چند روزه برگزار خواهد شد. دوره مهارت‌افزایی شغلی برای کارکنان و کارشناسانی که در تحقق مأموریت سازمانی، نیازمند گذراندن دوره های مهارتی بوده و متناسب با شغل و جایگاه آنها تعریف شده است. در پایان، دوره آگاه‌سازی سواد فضای مجازی و رسانه‌ای است که برای همه کارکنان (پایور و سرباز) و خانواده آنان به صورت کوتاه‌مدت و چند ساعته طراحی شده است. ضعف اساسی در نظام آموزشی کشور در حوزه فضای مجازی و رسانه، فقدان رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی و عدم تربیت نیروی انسانی متخصص در حوزه فضای مجازی است. امروزه، نیازمند آموزش و تربیت نیروی انسانی به‌صورت بین‌رشته‌ای در حوزه‌های مختلف علوم انسانی، فنی، پزشکی و هنر هستیم. نگاه بخشی و تمرکز بر یکی از عرصه‌های علمی، می‌تواند اثرگذاری و هدف‌گذاری ما در جنگ شناختی و رسانه‌ای را با اختلال مواجه کند؛ درحالی که در مواجهه با فضای مجازی و رسانه باید به‌صورت جامع‌الاطراف نگریست.

دشمنان انقلاب و ملت ایران پس از ناامیدی از جنگ سخت، تمام توان خود را برای مقابله با کشورمان در جنگ نرم به کار گرفته‌اند که فضای مجازی یکی از ابزارهای مؤثر در این زمینه است. در خصوص اقدامات آفندی و پدافندی در این خصوص توضیح دهید.

در ابتدا عرض کنم فضای مجازی تنها یک ابزار نیست؛ بلکه فضای مجازی یک ساحت و عالَم دیگری است که همه عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، امنیتی و... در آن بازتعریف و بازسازی شده است. زیست بوم جدیدی است که باید زیستن و تنفس در آن را آموخت و بهترین بستر برای صدور انقلاب اسلامی و تحقق تمدن نوین اسلامی خواهد بود. دشمن پس از ناامیدی در جنگ سخت، در قالبی دیگر از مدل مبارزه، تحت عنوان جنگ نرم به دنبال تسلط بر ذهن و قلب کاربران فضای مجازی و شهروندان کشورمان است. این جنگ نیز بسان سایر عرصه‌های جنگی با دو رویکرد آفندی و پدافندی مواجه است. به‌طور خلاصه می‌توان اذعان کرد، نظام جمهوری اسلامی ایران در یک جنگ شناختی با دشمنان انقلاب اسلامی روبه‌روست که این جنگ شناختی مشتمل بر دو رویکرد متقاعدسازی و نفوذ اجتماعی شناختی (آفند) و تاب‌آوری اجتماعی شناختی (پدافند) است. در جنگ شناختی با تسلط بر ذهن مخاطب همواره به‌دنبال تغییر باورها و اعتقادات، افکار و اندیشه‌ها و رفتار و کردارهای انسان‌ها هستند. مردم شریف ایران همواره مورد آماج حملات سنگین جنگ شناختی دشمنان قرار دارند و باید متولیان امر، از سرمایه‌های اجتماعی مردم عزیزمان بالاخص در فضای مجازی در مقابل این هجمه‌های نامرئی، صیانت و حراست کنند. در حوزه آفندی با فرماندهی مقام عظمای ولایت و سیاست‌گذاری، سازماندهی و راه‌اندازی لشکرهای مجازی می‌توان با عملیات‌ها و تاکتیک‌های مختلف در تبیین و اقناع‌سازی مردم جهان بر حقانیت دین مبین اسلام و انقلاب اسلامی در اقصی نقاط جهان با شکستن انحصار رسانه‌ای غرب اقدام کرد و با استفاده از مبانی دینی و انقلابی، جنایت‌های استکبار جهانی را رسوا کرد و همچنین در حوزه پدافندی و تاب‌آوری اجتماعی باید با ارتقای سواد رسانه‌ای و فضای مجازی بتوان اعتقادات، اندیشه‌ها و کردارهای مردم را ایمن کرد و از طرفی با راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات و بسترهای سالم، مطمئن و امن از حاکمیت اسلام و مردم کشورمان دفاع کنیم. مرکز فضای مجازی ستاد کل نیروهای مسلح در همین راستا طرح جامع و نقشه راه فضای مجازی را با تأکید بیشتر بر اقدامات هجومی و آفندی براساس توان و ظرفیت‌های سازمان‌های نیروهای مسلح طراحی کرده و در سیر مراحل اداری قرار دارد. در این طرح با توجه به مأموریت‌های ذاتی هر سازمان، نقش و وظایف مختلفی در حوزه‌های آفندی و پدافندی پیش‌بینی شده است.

برای بهره‌گیری از ظرفیت فرهنگی و معنوی روحانیون شاغل در نیروهای مسلح جهت تولید محتوای فاخر در فضای مجازی چه برنامه‌هایی دارید؟

انقلاب اسلامی یک انقلاب دینی و مبتنی بر دین مبین اسلام است و مهمات جنگ نرم در این خصوص برگرفته از مبانی دینی و فقهی است. پیام و محتوا به مثابه مهمات اصلی جنگ نرم تعریف می‌شود. با توجه به انعطاف و پویایی لازم در فضای مجازی، محتواها و پیام‌های مختلف می‌توانند در قالب‌ها و ویژگی‌های گوناگون تولید شده و مورد بهره‌برداری قرار گیرند. ویژگی مهمات و نحوه به‌کارگیری آنها باید مناسب و متناسب با استحکامات دشمن باشد و طبیعتاً آنها نقش بسزایی در پیروزی خواهند داشت. جهاد در میدان تبیین و افشاگری، با انتشار افکار درست و صحیح و پاسخ به ابهام‌آفرینی‌ها، مستلزم تولید محتوای غنی، عمیق، دقیق و فاخر برای بهره‌برداری در مواجهه با هجمه‌ها و تحریف‌های دشمن است. روحانیون شاغل در نیروهای مسلح به‌دلیل هویت تخصصی و ارتباط آنها به مخزن بیکران فقه اسلامی، بهترین کارکنان برای سیاستگذاری، هدایت و تولید محتوای فاخر و مبتنی بر مبانی دینی و انقلابی هستند؛ به همین دلیل در سازماندهی کارکنان نیروهای مسلح و بسیجیان و خانواده آنان همواره توجه ویژه به حوزه نمایندگی و سازمان‌های عقیدتی‌ـسیاسی شده است و در راستای مأموریت ذاتی آنها و در طرح‌های پیش‌بینی شده جایگاه خاص و ویژه‌ای برای این طیف از افسران جنگ نرم دیده شده است تا بتوان با بهره‌گیری از هدایت، تولید و نظارت آنها، محتوای فاخر و ارزشمندی برای جنگ شناختی در هر دو رویکرد آفندی و پدافندی فراهم کرد.

آسمان در مشت ایران

بازنگاه صبح صادق به پیام‌ها و پیامدهای رزمایش مشترک پدافندی

حمزه پاریاب
کارشناس امور دفاعی

به رسم سال‌های اخیر، رزمایش بزرگ نیروهای مسلح کشورمان در بخش پدافندی، با حضور یگان‌های متنوعی از سپاه، ارتش و وزارت دفاع برگزار شد و تصاویر شلیک‌های دقیق و متعدد سامانه‌های حاضر در آن، موجبات دلگرمی و غرور مردم را فراهم کرد. اما آنچه بیش و پیش از آنالیز و بررسی جزئی و مصداقی سامانه‌ها و سناریوهای به کارگرفته شده در این رزمایش، جلب توجه می‌کرد و قطعاً نقشه راهی برای آینده قدرت پدافندی و حتی آفندی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود، توجه به روح و ساختارهایی بود که در این تمرین عملیات، به اجرا درآمد و اگرچه مورد توجه جدی رسانه‌ها قرار نگرفت، اما پیام و تأثیر داخلی و بین‌المللی خود را به خوبی نشان داد. اولین و شاید یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این رزمایش، بومی بودن ۱۰۰ درصدی سامانه‌های عملیاتی موجود در آن بود. بسیاری به یاد دارند تا چند سال قبل و پیش از جهش و انقلاب بزرگ سپاه پاسداران با همکاری وزارت دفاع و ارتش جمهوری اسلامی ایران، بخش قابل توجهی از سامانه‌های پدافندی کشورمان غیربومی و متعلق به دهه‌های قبل بود. اما با اتفاقی بزرگ و چشمگیر که حتی مورد تجزیه و تحلیل اندیشکده‌های معتبر و مشهور جهانی نیز قرار گرفته، اکنون به ندرت می‌توان سامانه‌های پدافندی قدیمی و وارداتی را در نقطه ای از کشور مشاهده کرد. به همین دلیل، مشاهده و ثبت شلیک‌های متعدد سامانه‌های کاملاً ایرانی و بومی همچون «سوم خرداد»، «پانزده خرداد»، «مجید» و «دزفول» بیش از هر اتفاق دیگری، نویدبخش و دلگرم‌کننده است. البته این خودکفایی و خوداتکایی، صرفاً به لانچرها و سکوهای شلیک خلاصه نشده و تمامی ارکان و اجزای اصلی این شبکه پدافندی همچون رادارها، مراکز فرماندهی و کنترل، سامانه‌های الکترواپتیکی و موشک‌های مورد استفاده نیز حاصل تلاش متخصصان و کارشناسان ایرانی است. در کنار این اتفاقات مهم، تست سامانه‌های جدید در بستر زمینی برای آغاز آزمایش نصب آنها روی شناورهای ایرانی، دستاورد بزرگی بود که نتایج آن به زودی آشکارتر خواهد شد و انواع ناوچه‌ها و ناوهای کشورمان با نسل جدید سامانه‌های پدافندی، به آب‌های دوردست اعزام می‌شوند؛ اتفاقی که سال‌های طولانی بود علاقمندان به قدرت دفاعی جمهوری اسلامی، انتظار آن را می‌کشیدند. پیام مهم دیگر، حضور چشمگیر و پررنگ جوانان متخصص و متعهد در رده‌های مختلف بخش پدافندی کشورمان است. شاید آن روزی که کارشناسان غربی، دلیل مهم این گزاره را که «صنعت هسته‌ای ایران، نابودشدنی نیست چون به دست جوانان تحصیلکرده و مصمم کشور، توسعه پیدا کرده» بیان می‌کردند، این تصویر دقیق شکل گرفته بود که صنعت دفاعی جمهوری اسلامی ایران نیز زودتر از صنعت هسته‌ای چنین روندی را شکل داده است، اما لمس این جوانگرایی و اعتماد به جوانان متخصص دهه ۶۰ و ۷۰، در این رزمایش بیش از گذشته نمود و بروز داشت. طبیعتاً همین روحیه جوانی و شجاعت و صد البته ذکاوت باعث شد در زمان شلیک به پهپاد بلندپرواز و پر اسم و رسم «گلوبال هاوک»، لحظه‌ای تعلل و درنگ رخ ندهد و همه آحاد ملت، از نتایج آن که افزایش ترس دشمنان فرامنطقه‌ای و مزدوران منطقه‌ای

جوانان نخبه/ رزمایش مشترک تخصصی پدافند هوایی مدافعان آسمان ولایت ۱۴۰۰ با اعلام رمز «یا رسول‌الله(ص)» با گسترش و استقرار سامانه‌های بومی با حضور نیروهای نخبه و جوان انجام شد.

همکاری همه‌جانبه/ تشکیل لایه‌های امن پدافند هوایی برای حفاظت از مرزهای هوایی ایران و همچنین دفاع همه‌جانبه از مراکز حساس و حیاتی کشور از جمله اهداف مدافعان آسمان ولایت بود.

رادار قدس/ رادار بومی برد بلند آرایه پالسی قدس نیروی هوافضای سپاه برای نخستین بار عملیاتی شد. این رادار قابلیت رصد اهداف در برد بیش از ۵۰۰ کیلومتر و ارتفاع بیش از ۹۰ هزار پا را دارد.

بود، بهره ببرند. موضوع بعدی این اتفاق مهم، خاص‌تر و عمیق‌تر است. سال‌های سال، ایرانیان این تفسیر را می‌شنیدند که در کار تیمی ضعیف هستند و مثال آن، رشته‌های ورزشی جمعی بود؛ اما علاوه بر رشد قابل توجه در آن عرصه، می‌توان گفت یکی از پیچیده‌ترین، ظریف‌ترین و حساس‌ترین اقدامات تیمی، برگزاری موفق یک رزمایش پدافندی است که برگزاری موفق آن، نشان از پایه‌گذاری موفق یک فرهنگ و اقدام بزرگ در نیروهای مسلح، یعنی کار تیمی دارد.

در این کار بزرگ تیمی که هزاران نفر در آن نقش مؤثر داشتند، علاوه بر آنکه مهارت‌های فردی اعضا در کار گروهی کنترل می‌شود، عملاً یک جنگ احتمالی شبیه‌سازی شده و گروهی از اعضای این تیم بزرگ، در نقش دشمن و گروهی در نقش مدافع نقش ایفا می‌کنند و اگر هر یک، وظیفه و نقش خود را به خوبی ایفا نکنند، نتیجه آن کاهش قدرت پدافندی و امنیت آسمان کشور خواهد شد. ضمن آنکه انتخاب ساعات پایانی شب و تاریکی مطلق، نشان از هوشمندی بالای فرماندهان برای سنجش بهتر آمادگی نیروها و سامانه‌ها داشت و عملاً این رزمایش، اولین آزمایش بزرگ و سراسری سامانه‌ها و یگان‌های پدافندی کشورمان به شمار می‌آمد که در آن، خبری از روشنایی روز و مزیت‌های آن نبود. در عین حال، ممکن است تصور شود این رزمایش پاسخی به شیطنت‌ها و رفتارهای نادرست برخی کشورهای منطقه از جمله آذربایجان و ترکیه است؛ اما با وجود آنکه مشاهده و رصد این قدرت و آمادگی پدافندی از سوی هر کشوری که اقدام به تهدید یا انجام رفتارهای غیردوستانه علیه ملت ایران دارد، قطعا در تصمیم‌گیری‌ها و رفتارهای آینده آنها مؤثر خواهد بود؛ اما باید توجه کرد کشوری در تراز تهدید یا رفتار عملی خصمانه علیه جمهوری اسلامی ایران، در منطقه وجود ندارد و نباید آن را به حدی جدی گرفت که خود را هم‌سطح و همتای توان نظامی ایران و موضوعی جدی برای ما تصور کنند، هر چند که اجزای شبکه بزرگ پدافندی کشورمان، کوچک‌ترین حرکت یا رفتاری را زیر نظر دارند و از کنار آن به سادگی نخواهند گذشت.

در نهایت اینکه، رزمایش اخیر نشان داد همچنان که یگان‌های پدافندی سپاه، ارتش و سایر بخش‌های مرتبط در نیروهای مسلح، در تمامی روزها و شب‌های سال، عملاً در آمادگی کامل به سر برده و ثانیه‌ای امکان استراحت و خاموشی ندارند، اما در موقع لزوم بیش از هر زمان عادی دیگر، مهیای عملیات‌های چند لایه هستند که با این اوصاف، کفه ترازو در این ترکیب جدید از «توازن وحشت»، کاملاً به نفع ایران است؛ انشاءالله.

روزنه

افسران جنگ نرم

حسین محمدیان
کارشناس فضای مجازی

«استقلال» از شعارهای اساسی انقلاب اسلامی ملت ایران و از مطالبات مهم امامین انقلاب بوده و هست و حکمرانی در همه لایه‌های فضای مجازی نیز از این مسئله مستثنی نیست. در این راستا، محور حیاتی و اساسی راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات است؛ اما متأسفانه با وجود تأکیدهای مکرر رهبر معظم انقلاب کم‌کاری‌ها و کوتاهی‌های زیادی در این زمینه وجود دارد. یکی از اجزای شبکه ملی اطلاعات «پیام‌رسان‌های بومی» است که دولت‌ها موظف به راه‌اندازی این سامانه بر بستر شبکه ملی اطلاعات شده‌اند. پیاده‌سازی پیام‌رسان بومی مستلزم حمایت همه‌جانبه در لایه‌های چهارگانه زیرساخت، منطقی، محتوا و اجتماع است. اگرچه در کشور ما در لایه‌های زیرساخت و منطقی کوتاهی شده و همواره به بیگانگان وابسته هستیم؛ ولی در لایه‌های دیگر می‌توانیم نقش‌آفرین باشیم؛ به همین دلیل در سال‌های اخیر پیام‌رسان‌های بومی بر روی شبکه زیرساختی کشور و مراکز داده موجود، راه‌اندازی شده است که بعضا بسیاری از قابلیت‌های آنها به صورت بدیع و ابتکاری است. با وجود تبلیغات سوء علیه پیام‌رسان‌های بومی، بعضی از آنها خدمات بهتری از نمونه‌های مشابه خارجی ارائه می‌دهند. طبیعی است مانند آنچه در جهان مرسوم است، همه پیام‌رسان‌ها در گذر زمان و با سعی و خطا به تکامل و اصلاح می‌رسند؛ ولی در مواجهه با پیام‌رسان‌های بومی، معمولاً مسئولان و مردم انتظارات دیگری دارند. طراحی و پیاده‌سازی پیام‌رسان، نیازمند سرمایه‌گذاری کلان در حوزه فناوری و زیرساختی است. حالا نکته و سؤال اصلی این است که چرا کشورهای دیگر با سرمایه‌های کلان حاضرند برای شهروندان ایرانی ارائه خدمات رایگان بدهند و ما را به استفاده از سامانه‌های خود تشویق می‌کنند؟ خوشبینانه می‌توان اینگونه پاسخ داد که آنها از داده‌های به ظاهر ناچیز کاربران ایرانی برای اهداف اقتصادی، امنیتی، اجتماعی، فرهنگی و... بهره‌برداری می‌کنند و برگشت سرمایه خود را از داده‌های تجمیع شده و کلان داده شهروندان ایرانی به دست می‌آورند. تحلیل داده‌های ایرانی بهترین روش برای تعیین ذائقه ایرانیان و در مقابل ذائقه‌سازی مبتنی بر راهبردهای جنگ شناختی آنها خواهد بود. چرا مسئولان نظام ما با همین سناریو و با استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی و نخبگان ایرانی، حداقل در گستره منطقه جبهه مقاومت با پانصد میلیون کاربر، زمینه‌سازی و مقدمه‌سازی تحقق تمدن نوین اسلامی در فضای مجازی را فراهم نمی‌کنند؟ خانواده بزرگ نیروهای مسلح در لایه‌های محتوا و اجتماع می‌توانند بسیار مؤثر و نقش‌آفرین باشند. حضور فعال و بیشتر کارکنان و خانواده‌های نیروهای مسلح در پیام‌رسان‌های بومی می‌تواند در رشد و ارتقای آنها و دستیابی به یک پیام‌رسان ملی و حتی جهانی نقش مؤثری داشته باشد. در همین راستا، مرکز فضای مجازی نیروهای مسلح با سیاست‌گذاری و تهیه شیوه‌نامه نحوه حضور کارکنان نیروهای مسلح در پیام‌رسان‌های داخلی و خارجی و به‌کارگیری در تلفن‌های همراه، سعی کرده است ضمن صیانت و حراست از سرمایه‌های اجتماعی نیروهای مسلح با حضور فعال، هوشمندانه و مبتکرانه در فضای مجازی در راستای حمایت از پیام‌رسان‌های بومی گام بردارد.

شماره ۱۰۲۰ | دوشنبه ۲۶ مهر ۱۴۰۰
صبح صادق

آمریکا بازنده بزرگ

۱۰ نکته درباره انتخابات پارلمانی عراق

احد کریم‌خانی
دبیر گروه منطقه

انتخابات پارلمانی عراق ۱۸ مهرماه در سراسر این کشور برگزار شد. این انتخابات پنجمین انتخابات پس از سقوط حکومت بعث عراق بود که قرار بود سال آینده در موعد مقرر برگزار شود؛ اما پس از اعتراضات و آشوب‌های گسترده در اواخر سال ۲۰۱۹ و کشمکش‌های طولانی بر سر انتخاب نخست‌وزیر موقت و تعیین تاریخ برگزاری زودهنگام انتخابات، در نهایت تاریخ مذکور برای برگزاری این انتخابات در نظر گرفته شد. درباره ابعاد و نتایج این انتخابات ذکر چند نکته حائز اهمیت است:

۱ برگزاری این انتخابات را می‌توان یک پیروزی بزرگ برای ملت، کشور عراق و جریان مقاومت دانست؛ چرا که دشمنان مقاومت در عراق و در رأس آنها آمریکا از ماه‌های گذشته تلاش‌های گسترده‌ای در قالب یک پروژه طراحی‌شده با مراحل گوناگون برای برگزار نشدن این انتخابات انجام داده بودند که بر اساس این طراحی چنانچه انتخابات در موعد مقرر برگزار نشود و با توجه به نزدیک شدن به پایان دوره پارلمان کنونی عملاً عراق در یک وضعیت بلاتکلیفی و ابهام قرار می‌گرفت که احتمال هرگونه اقدامی، از جمله کودتا در این کشور وجود داشت. علت اصلی مخالفان برگزاری انتخابات نیز ارزیابی‌های دقیق از رأی پایین جریان مدنظر آنها ـ که همان جریان برآمده از اعتراض‌ها و آشوب‌های سه سال اخیر بود و تحت عنوان «تشرینی‌ها» یا «جوکریسم» فعالیت می‌کرد ـ بود که با مشخص شدن نتیجه انتخابات، این جریان کمتر از ۱۰ کرسی از ۳۲۹ کرسی پارلمان عراق را از آن خود کرد.

۲ در این انتخابات با توجه به آرایش سیاسی، قومی و مذهبی عراق، جریان‌های عمده عراقی به این شکل وارد عرصه رقابت شدند؛

الف ـ شیعیان: شیعیان عراق چهار جریان عمده داشتند؛ شامل ائتلاف فتح (هادی عامری)، ائتلاف دولت قانون (نوری مالکی)، ائتلاف سائرون (مقتدی صدر) و ائتلاف قوای وطنی (حکیم ـ عبادی).

ب ـ اهل سنت: اهل سنت عراق دو جریان عمده انتخاباتی داشتند؛ شامل ائتلاف التقدم وابسته به محمدالحلبوسی و ائتلاف العزم وابسته به خمیس خنجر.

ج ـ اکراد: کردهای عراق سه جریان انتخاباتی داشتند؛ شامل ائتلاف تحالف کردستانی (اتحادیه میهنی کردستان به همراه گوران ـ تغییر)، ائتلاف حزب دموکرات کردستان (پارتی) و ائتلاف نسل نو.

هرچند هنوز نتایج نهایی و قطعی انتخابات اعلام نشده است؛ اما جریان‌های شیعه بین تا ۱۴۰ تا ۱۵۰ کرسی، اهل سنت حدود ۵۵ کرسی و جریان‌های کردی نیز حدود ۵۵ کرسی را از آن خود کرده‌اند و فهرست سائرون، التقدم و دولت قانون نیز به ترتیب اول تا سوم شده‌اند.

۳ تغییر در قانون انتخاباتی عراق و تقسیم‌بندی جدید حوزه‌های انتخاباتی، مسئله مهمی بود که در این مرحله از انتخابات انجام شد و پیش‌بینی هم می‌شد که این تقسیمات از جمله افزایش حوزه‌های انتخاباتی از ۱۸ به ۸۳ حوزه (تغییر حوزه‌ها از استانی به شهرستانی) و امکان رأی‌دادن به شخص به جای حزب، آثار مستقیمی بر نتایج انتخابات خواهد داشت که مهم‌ترین آن سنگین‌شدن وزن کاندیداهای مستقل در انتخابات بود.

۴ یکی از مسائل مهم در انتخابات عراق، درصد پایین مشارکت، یعنی ۴۱ درصد بود که نسبت به دور قبلی انتخابات در سال ۲۰۱۸ چند درصد کمتر بود. این میزان مشارکت در حالی رقم خورد که مرجعیت عراق و حوزه‌های دینی این کشور مردم را به مشارکت گسترده در انتخابات دعوت کرده بودند و امروز برخی ناظران سیاسی معتقدند اگر دعوت مرجعیت نبود، میزان مشارکت حتی بسیار پایین‌تر از این میزان می‌شد. واقعیت این است که کشور عراق به دلیل مشکلات ساختاری و صرف بالای ۹۰ درصد درآمد حاصل از فروش نفت برای امور اجرایی و پرداخت حقوق کارکنان دولت و فساد اقتصادی در این کشور از توسعه نیافتگی در امور زیربنایی رنج می‌برد و مردم این کشور تاحدود زیادی امید و اعتقاد خود را به دولت و حاکمیت این کشور برای حل مشکلات از دست داده‌اند. البته در کنار این مسئله عملیات روانی گسترده رسانه‌ای معاند و بیگانگان در این کشور و دلسرد کردن آنها نسبت به حاکمیت نیز مزید بر علت شد و همین مسئله عامل مهمی در میزان مشارکت پایین در انتخابات بود.

۵ نتایج اعلام‌شده انتخابات نشان داد، به دلیل مشارکت پایین (زیر ۵۰ درصد) جریان‌هایی شانس پیروزی و تصاحب کرسی‌های بیشتر داشته‌اند که از یک سبد رأی و پایگاه اجتماعی ثابت برخوردار هستند که فارغ از وجود هرگونه مشکلی همچنان پای صندوق‌های رأی حاضر می‌شوند. نکته مهم دیگر در مسئله نتیجه انتخابات ورود مستقلین به پارلمان است. به دلیل تغییر در قانون انتخابات که اشاره شد در این دور از انتخابات افرادی که در عرصه رسانه و تبلیغات انتخابات وضعیت بهتری داشتند، به راحتی وارد پارلمان شدند. البته هزینه‌های سنگین برخی کشورهای عربی و خارجی برای راه‌یافتن چهره‌های مدنظر خود را که بخش عمده‌ای از آنها نیز شناخته شده نیستند، باید مدنظر داشت.

۶ در سال‌گذشته هجمه سنگینی علیه نیروهای مقاومت در عراق وجود داشت که بخش عمده این هجمه‌ها از سوی جریان موسوم به جوکری‌ها (مورد حمایت آمریکا) مطرح می‌شد و به همین دلیل در این عرصه از انتخابات، جریان مقاومت فقط به حضور ائتلاف فتح منسوب به حشدالشعبی در رقابت‌های انتخاباتی اکتفا نکرد، بلکه خدمات مستشاری و حمایتی به برخی ائتلاف‌های دیگر از جمله ائتلاف دولت قانون نیز ارائه شد تا در صورت ریزش تعداد کرسی‌های فتح، بتوان روی بقیه در تشکیل فراکسیون اکثریت حساب باز کرد. با توجه به نتایج به دست آمده و تمایل برخی مستقل‌ها برای پیوستن به ائتلاف جریان مقاومت، امکان تشکیل ائتلاف بزرگ یا همان «کتله اکبر» از سوی مقاومت وجود دارد.

۷ برخلاف فضاسازی رسانه‌ها، مسلم است که آمریکا شکست‌خورده واقعی این انتخابات است؛ چرا که فهرست اختصاصی و مورد حمایت آنها در نهایت ۹ کرسی پارلمان را به دست آورد و برخی شخصیت‌ها و چهره‌های شاخص که وابستگی آنها به آمریکا کاملاً مشهود بود، از جمله عدنان الزرفی، سلیم جبوری، اسامه نجفی و... هیچ‌یک نتوانستند وارد پارلمان شوند.

۸ رسانه‌های معاند همیشه سعی کرده‌اند تصویری ضدایرانی و ضدمقاومت از مقتدی‌صدر که فهرست مورد حمایت وی حائز رتبه اول شده است، نشان دهند. درست است که اختلاف نظر و سلیقه میان وی و مقاومت وجود دارد؛ اما اگر از زاویه‌ای دیگر به این جریان نگاه‌کنیم، نکات قابل توجهی وجود دارد؛ اول اینکه خاندان صدر خاندان پرنفوذ و ریشه‌داری است که در راه مبارزه با استبداد صدامی شهدای زیادی تقدیم کرده است و به دلیل همین مقاومت و ایستادگی امروز این‌چنین در میان عراقی‌ها از محبوبیت برخوردار است. نماد انتخابات جریان صدر در این دوره از انتخابات «یک عصا» بود که برگرفته از عصای شهید آیت‌الله محمدصادق صدر بود که در ذهنیت عراقی‌ها یادآور کتک زدن مأمور بعثی به دست این شهید است.

دوم اینکه، ضدیت با اشغالگری آمریکا و مخالفت عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی و داشتن مواضع مشترک با محور مقاومت در این زمینه ویژگی مهم دیگر جریان صدر است. مقتدی صدر درباره حضور آمریکا در عراق می‌گوید: «آمریکا سعی داشته و دارد که همه را با روش‌ها و شیوه‌های تروریستی از جمله جنگ، کشتار، ارعاب و فرافکنی تسلیم خود کند، آمریکا باید نیروهای اشغالگر خود را از تمام کشورها و در رأس آنها عراق خارج کند.»

سوم اینکه، بعد از جنایت ارتش تروریستی آمریکا در فرودگاه بغداد که منجر به شهادت فرماندهان مقاومت شد، جریان صدر با فراخوان مردم نقش بسزایی در تجمع چندمیلیونی مردم عراق در بغداد و محکوم کردن آمریکا و مطالبه خروج از این کشور داشت.

چهارم اینکه، پس از برگزاری نشست صهیونیستی اخیر در اربیل عراق که عده‌ای دنبال فراهم کردن زمینه‌های طرح پذیرش عادی‌سازی رابطه میان عراق و رژیم صهیونیستی بودند، صدر به شدت نسبت به این مسئله واکنش نشان داد و گفت: «اربیل باید مانع برگزاری این‌گونه نشست‌های تروریستی و صهیونیستی شود و دولت اقلیم کردستان باید این اقدام را جرم دانسته و همه شرکت‌کنندگان را بازداشت کند؛ در غیر این صورت وظیفه شرعی، عقلی و ملی است که با این اقدام برخورد شود و عراق به هیچ وجه روابط خود را با اسرائیل عادی نمی‌کند.»

۹ برخی جریان‌ها در عراق طی ادوار گذشته با وجود ایفای نقش و داشتن سهم قابل توجه در تشکیل دولت، اما همواره خود را در نقش اپوزیسیون قرار داده و مطالبه مبارزه با فساد در عراق را مطرح کرده‌اند. شاید در این دور از انتخابات و پس از تشکیل دولت جدید این جریان‌ها به جای مطالبه‌گری، پاسخگوی مطالبه مردم باشند.

۱۰ نکته آخر اینکه انتخابات پارلمانی در عراق با برگزاری انتخابات و مشخص شدن تعداد کرسی‌ها پایان نمی‌یابد؛ بلکه این انتخابات تازه شروع فرآیند تعیین نخست‌وزیر به‌منزله مهم‌ترین منصب حکومتی در عراق است که تاکنون پس از انتخابات و با ائتلاف جریان‌های پیروز در انتخابات تحت عنوان «کتله اکبر» شکل گرفته است. بنابراین، باید منتظر ماند تا تکلیف فراکسیون اکثریت مشخص شود که هم شانس جریان مقاومت و هم جریان‌های دیگر برای تشکیل کتله اکبر وجود دارد.

یادداشت

رد پای شیطان!

مصطفی منصوری
کارشناس بین‌الملل

فرار غیرمسئولانه آمریکا از افغانستان سبب شد گفت‌وگوهای بین‌الافغانی به نتیجه نرسیده و در وضعیت بحرانی ناشی از بی‌ثباتی و ناامنی، قدرت به طالبان واگذار شود. احتمال سوء استفاده حدود ۳۰ گروه تروریستی مستقر در این کشور از وضعیت موجود و تبدیل شدن افغانستان به بهشت امن تروریست‌ها، یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های جهانی و منطقه‌ای بود. طبق ارزیابی گزارش سازمان ملل در ژوئن ۲۰۲۱م، حدود ده هزار مبارز از کشورهای مختلف منطقه وارد افغانستان شده‌اند. آمریکا داعش را به عنوان ابزار نفوذ قدرت خود در منطقه به وجود آورده و درصدد است با مهندسی سیاسی منطقه برای دوران پساآمریکا از داعش به منزله هسته‌ای جدید برای بی‌ثبات‌سازی در منطقه استفاده کند. برخی از اهداف آمریکا از ایجاد داعش به شرح ذیل است:

۱ـ آمریکا با اطلاع از اینکه کشورهای دچار هرج و مرج و دارای دولت درمانده و شکست خورده بستر مناسبی برای گروه‌های تروریستی فراملی هستند، از چندین سال قبل شروع به اقداماتی کرد که ماحصل آن جان تازه بخشیدن به داعش و گسیل دادن آنها به افغانستان بوده است. اجرای ۳۴ حمله از سوی داعش خراسان در کمتر از دو ماه اخیر که سنگین‌ترین آن، حمله به مسجد شیعیان در قندوز بود، نشان‌دهنده چالش‌های فرا روی کشورهای منطقه است.

۲ـ آمریکا از مدت‌ها قبل پروژه داعش‌سازی در افغانستان را ایجاد و دنبال می‌کرد. در زمان حکومت «غنی» مرگبارترین حملات تروریستی بعد از ایست و بازرسی‌های ارتش و در داخل شهرها و مدارس و مساجد اتفاق می‌افتاد و با وجود مخالفت دولتمردان افغانستان؛ از سوی آمریکا به داعش نسبت داده می‌شد تا در راستای سیاست‌های پیش گفته هم از طالبان و هم از دولت غربی غنی رفع مسئولیت کرده و از طرف دیگر پروژه برساخته استعماری و وارداتی داعش در افغانستان را بزرگنمایی کند.

۳ـ افغانستان به دلایل چند تکه بودن قومیتی، فقر، توزیع سلاح و استمرار چهار دهه جنگ داخلی این ظرفیت بالقوه را دارد که صحنه رقابت گروه‌های نیابتی شود. آمریکا نیز برای دوران پسا آمریکا در افغانستان با سلسله نبردهای نیابتی به دنبال پر کردن خلأ حضور خود است.

۴ـ افغانستان کشوری است که منافع برخی سرویس‌های منطقه و فرامنطقه‌ای در گرو بی‌ثباتی امنیتی و سیاسی آن است؛ بنابراین نباید نقش بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در پشتیبانی از داعش و دیگر گروه‌های تروریستی و افراطی نیز نادیده گرفته شود. احتمالاً زمینه‌سازی برای مداخله مجدد نیروهای خارجی به اسم مبارزه با تروریسم با هدف بهره‌مندی از مواهب آن در دستور کار این بازیگران قرار دارد.

با توجه به تحولات اخیر منطقه می‌توان نتیجه گرفت، ترکیب فتنه قومی با فتنه مذهبی و اجرای جنگ نیابتی از پروژه‌های امنیتی جدید آمریکاست. احیای داعش در افغانستان نیز طرح آمریکا برای دوران پس از عقب‌نشینی از افغانستان بوده تا به عنوان کانون تهدیدی برای کشورهای مخالف آمریکا استفاده شود. به عبارت دیگر، تحرکات جدید داعش در افغانستان را می‌توان مقدمه‌ای برای اجرای طرحی بزرگ‌تر با هدف مدیریت ناامنی در این کشور و به تبع آن در منطقه دانست.

رصد

ایران در کنار مردم لبنان

شکست پشت شکست

روزنامه صهیونیستی هاآرتص: در گفت‌وگوهای راهبردی هفته گذشته مقامات صهیونیست با شرکای آمریکایی خود در واشنگتن، درخواست رژیم صهیونیستی برای تشدید تحریم‌های ایران نشنیده گرفته شد. رژیم صهیونیستی به دولت «جو بایدن» رئیس‌جمهور ایالات متحده آمریکا پیشنهاد داد تا در صورت شکست مذاکرات وین، طرح جایگزین (طرح بی) را آماده کنند.

قدرت کامل ایران

نشریه آنلاین تحلیلی اینساید عربیا آمریکا: عضویت ایران در سازمان شانگهای دستاوردهای سیاسی، دیپلماتیک، اقتصادی و امنیتی خاصی برای ایران به همراه خواهد داشت که شاید مهم‌ترین آن تقویت موقعیت تهران در مقابل غرب به ویژه در خصوص گفت‌وگوهای متوقف شده احیای برجام در وین باشد. عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای نمی‌تواند بلافاصله بر پتانسیل واشنگتن برای ایجاد فشار اقتصادی بر ایران تأثیر بگذارد، اما با نگاهی به آینده، عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای، توانایی واشنگتن در انزوای دیپلماتیک و ژئوپلیتیک جمهوری اسلامی را تضعیف می‌کند.

قدرت دریایی ایران

نشریه آمریکایی نشنال‌اینترست: ایران در این سال‌ها انواع سلاح‌ها را عرضه کرده است؛ از جمله جنگنده‌های «اف ـ ۱۴ تامکت»» ساخت آمریکا که به موشک‌های روسی مجهز شده‌اند. در سال ۲۰۰۶، تلویزیون ایران یک قایق پرنده عجیب و غریب را به نمایش گذاشت و چهار سال بعد اعلام کرد، سه اسکادران از آنها در نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران خدمت می‌کنند. تحلیلگران خبری سپس گفتند که ایران یکی از معدود کشورهایی است که چنین قایق‌های پرنده پیشرفته‌ای را طراحی و تولید کرده است، که از نظر فنی نیز درست است. این قایق احتمالاً قادر به حمله مستقیم به دشمن نیست، بلکه با راهبرد نامتقارن دریایی، ایران را قادر می‌سازد تا از تنگه هرمز محافظت کند.

پیام های سفر به لبنان

روزنامه الاخبار: سفر وزیرخارجه ایران به لبنان حاوی چند پیام مهم بود: اول؛ این سفر که در چارچوب یک سفر دوره‌ای به روسیه و سوریه انجام شد نشان‌دهنده جایگاه لبنان در تفکر استراتژیک تهران و اهمیت آن در حوزه حیاتی ایران در سطوح سیاسی و امنیتی است. سفر عبداللهیان به بیروت پس از سفرش به عراق در ۲۸ آگوست گذشته بر اهمیت یکسان هر دو کشور برای جمهوری اسلامی ایران تأکید دارد. دوم؛ سفر عبداللهیان به لبنان این پیام را برای خارج داشت که نبرد با اسرائیل هنوز در صدر اولویت‌های تهران است؛ دیدار امیرعبداللهیان و «سیدحسن نصرالله» دبیرکل حزب‌الله این پیام را تقویت کرد. سوم؛ سفر مذکور پس از گام اول در شکست محاصره لبنان با فرستادن کشتی‌های حامل سوخت به لبنان با وجود تمام تهدیدهای خارجی با هدف کاستن از بحران، صورت گرفت تا تأکید کند که جمهوری اسلامی ایران آماده اقدامات بیشتر برای شکست محاصره و حمایت از حزب‌الله در مقابله با جنگ اقتصادی علیه لبنان به رهبری آمریکاست.

سوریه در مسیر قدرت

رویترز: اگرچه غرب هنوز از تعامل با بشار اسد، رئیس‌جمهوری سوریه اجتناب می‌کند و او را مسئول ۱۰ سال جنگ داخلی شدید در کشورش می‌داند؛ اما خاورمیانه شاهد تحولی است و کشورهای عربی متحد واشنگتن از طریق احیای روابط اقتصادی و دیپلماتیک دنبال برقراری مجدد روابط خود با رئیس‌جمهوری سوریه هستند. با وجودی که این جنگ و درگیری کاملاً پایان نیافته است؛ اما رئیس‌جمهوری سوریه به لطف روسیه و ایران که بیشتر از واشنگتن که دنبال برکناری اسد بود، دنبال ابقای او بودند، کنترل بسیاری از مناطق را به دست گرفته است.

رقابت‌های آلمان و فرانسه

چگونه موجودیت اتحادیه اروپا را تهدید می‌کند؟

آژیر خطر فروپاشی

ثمانه اکوان
دبیر گروه بین‌الملل

شاید گمان شود که خروج انگلستان از اتحادیه اروپا با مخالفت همه کشورهای عضو این اتحادیه مواجه شده بود. با این حال زمانی‌که «دیوید کامرون» نخست‌وزیر سابق انگلستان اعلام کرد قصد دارد درباره جایگاه بریتانیا در اتحادیه اروپا با این اتحادیه وارد گفت‌وگو شده و در صورت لزوم مباحث مربوط به خروج این کشور از این اتحادیه را پیگیری کند، لهستان یکی از کشورهایی بود که از این مسئله استقبال کرد. زمانی که گفت‌وگوهای انگلستان با اتحادیه اروپا برنامه‌ریزی می‌شد، تلاش‌ها برای ایجاد اصلاحات در این اتحادیه همچنان ادامه داشت؛ اما به نتیجه نرسیدن این اقدامات در نهایت باعث خروج انگلستان از اتحادیه و به راه افتادن موجی از نگرانی در خصوص آینده اروپا شد. امروز لهستان مانند برخی دیگر از کشورهای این حوزه در صف اول انتقاد از سیاست‌های اتحادیه اروپا و بازگیری حاکمیت ملی خود است؛ اما اگر به فکر خروج از اتحادیه اروپا نیز نباشد، در نهایت آژیر خطر برای آینده این اتحادیه را روشن کرده است.

با وجود اینکه انتشار خبر تصویب قانونی در لهستان که اجازه می‌دهد قانون اساسی این کشور در اولویت درقبال قوانین اتحادیه اروپا قرار داشته باشد، موجی از نگرانی و عصبانیت را در پایتخت‌های اروپایی و به ویژه بروکسل رقم زد، به‌نظر نمی‌رسد نیروهای سیاسی لهستان به صورت جدی در حال تدارک خروج ورشو از اتحادیه اروپا باشند. این مسئله اما باعث نمی‌شود انتقادات به اتحادیه اروپا کاهش پیدا کند؛ بلکه فصلی نوین برای بیان انتقادات نسبت به این اتحادیه و قوانین سخت‌گیرانه آن در قبال کشورهایی است که در جبهه اول مقابله با پناه‌جویان و همچنین بحران‌های اقتصادی قرار دارند.

حزب محافظه‌کار «قانون و عدالت» در لهستان همچنان به‌عنوان رهبر گروه‌ها و احزاب راست‌گرا در اتحادیه اروپا انتقادات کشورهای مختلف از قوانین سختگیرانه‌ی این اتحادیه را مطرح می‌کند. آنها معتقدند قدرت اتحادیه اروپا نباید تنها در بروکسل تمرکز یابد و از سوی کشورهایی، مانند آلمان و فرانسه هدایت شود. این گروه منتقد در عین‌حال از استقلال انرژی در اتحادیه استقبال کرده و مخالف دخالت‌های روسیه در منطقه هستند و تلاش دارند طرح‌های مرتبط با بازسازی زیرساخت‌های موجود در کشورهای این حوزه را به تصویب سران اتحادیه اروپا برسانند. لهستان در عین‌حال به‌منزله پلی مهم بین اتحادیه اروپا و سایر کشورهای حوزه شرق اروپا مطرح است؛ به‌خصوص کشورهایی که در حال انتقال به سمت دموکراسی غربی هستند. در همین راستا لهستانی‌ها به‌شدت از اوکراینی‌هایی که در مقابل نفوذ روسیه مقاومت می‌کنند، حمایت می‌کنند و درعین‌حال ورشو اولین پایتختی است که به گروه‌های اپوزیسیون بلاروس پیشنهاد کمک مالی و پناهندگی می‌دهد. همه این کارها برای این بود که لهستان نشان دهد عضوی مهم و تأثیرگذار در اتحادیه اروپاست و می‌تواند ضمن همکاری با این اتحادیه، انتقاداتی را نیز به عملکرد آن داشته و در برخی موارد خواستار استقلال در تصمیم‌گیری ملی در مقابل سیاست‌های اتحادیه باشد.

اعضای مهم اتحادیه اروپا، مانند فرانسه و آلمان هم‌اکنون با موج برخی مخالفت‌ها و انتقادات نسبت به عملکرد خود در این اتحادیه روبه‌رو هستند. آنها باید بدانند امکان اجرایی شدن برگزیت در خصوص کشورهایی، مانند لهستان نیز وجود دارد و برخی سیاست‌های منعطف می‌تواند به انتقادات از این اتحادیه پایان دهد. با این حال تصور می‌شود رقابت‌های بین آلمان و فرانسه برای در دست گرفتن رهبری این اتحادیه به‌قدری است که دیگر، کشورهای امثال لهستان و انتقادات‌شان به چشم نمی‌آیند. با کناره‌گیری آنگلا مرکل از سیاست آلمان، امانوئل مکرون، رئیس جمهور فرانسه به‌دنبال در دست گرفتن قدرت اتحادیه اروپا بوده و سعی دارد فرانسه را به عنوان پیشتاز در این زمینه معرفی کند؛ اما این رقابت‌های سیاسی می‌تواند در نهایت منجر به برخی جدا شدن‌های دیگر یا حتی فروپاشی این اتحادیه شود؛ مسئله‌ای که چندان مورد توجه کسانی، مانند مکرون و مرکل قرار نگرفته است.

گزارش

اعتراض نیروی کار!

استعفای چهار و نیم میلیون آمریکایی در یک ماه

در حدود ۴/۳ میلیون نفر از آمریکایی‌ها در ماه اوت سال جاری میلادی از شغل خود استعفا داده‌اند. این تعداد در حدود ۲/۷ درصد از کل نیروی کار آمریکا را شامل می‌شود. این تعداد استعفا بالاترین میزان ترک کار از سال ۲۰۰۰ میلادی به بعد است.

علت اصلی این مسئله درخواست آمریکایی‌ها برای پرداخت حقوق بیشتر و همچنین انعطاف‌پذیری بیشتر در مدیریت مؤسسه‌ها و مجموعه‌های کاری است. بسیاری از نیروهای کار با بیان اینکه حداقل حقوق در آمریکا به‌شدت پایین است، اعلام کرده‌اند این میزان حقوق، ارزش کار کردن ندارد و آنها می‌توانند با استفاده از حقوق بیکاری تا حدی از پس مخارج خود بربیایند.

گفتنی است، از زمان فراگیر شدن ویروس کرونا در آمریکا، تعداد زیادی از مردم این کشور از کار خود بیکار شده یا استعفا داده‌اند تا بتوانند از حقوق بیکاری و کمک‌های مالی دولتی بهره‌مند شوند. برهمین‌اساس، دولت بایدن به تازگی اعلام کرده است، حقوق بیکاری را که به دلیل کرونا به مردم داده می‌شد، قطع می‌کند تا آنها به سمت کار کردن بروند. این در حالی است که تحلیلگران اقتصادی در آمریکا معتقدند، به‌جای قطع کردن حقوق بیکاری، دولت بایدن باید دستمزدها را افزایش دهد. فاصله و شکاف طبقاتی موجود در آمریکا در دوران کرونا به‌شدت افزایش پیدا کرده‌است و در شرایطی که بسیاری از مردم به دلیل قرنطینه‌های گسترده دچار بیکاری شده‌اند، صاحبان صنایع و شرکت‌های تکنولوژیکی بالاترین میزان درآمد را شاهد بوده‌اند.

درعین‌حال رونق گرفتن کسب‌وکارهای اینترنتی و همچنین تولید محتوا در فضای مجازی سبب شده است که بسیاری از آمریکایی‌ها به‌دنبال به راه انداختن کسب‌وکار خود در اینترنت و فضای مجازی بوده و به حقوق کم کارگری رضایت ندهند.

بالا رفتن میزان ایجاد شغل در آمریکا بعد از پایان یافتن دوران قرنطینه‌های کرونایی، باعث شده است مشاغل زیادی به‌دنبال استخدام کارگران باشند؛ بااین‌حال دستمزد پایین مشاغل باعث شده است با وجود تولید شغل بالا، بسیاری از مردم ترجیح دهند همچنان بیکار مانده یا به‌دنبال به راه انداختن کسب‌وکار خود باشند.

رئیس‌جمهور خسته!

در حالی که تعداد قربانیان ویروس کرونا در برزیل از ۶۰۰ هزار نفر عبور کرده است، رئیس‌جمهور این کشور در پاسخ به پرسشی درباره تعداد قربانیان ویروس کرونا در این کشور گفت که از این سؤالات خسته شده است. «بولسونارو» که بارها وخامت همه‌گیری کرونا در کشورش را نادیده گرفته، در سفر به ساحل «گواروژا» در ایالت سائوپائولو زمانی که با سؤالی از سوی یک خبرنگار درباره تعداد قربانیان ویروس کرونا مواجه شد، گفت: «در کدام کشور مردم نمی‌میرند؟ به من بگویید!» وی در ادامه گفت: «ببین، من اینجا نیامدم تا خودم را خسته کنم.»

بلوکه دارایی افغانستان

درحالی که افغانستان به‌دلیل توقیف شدن دارایی‌هایش در آستانه بحران انسانی قرار دارد، سخنگوی کاخ سفید گفت که واشنگتن قصد آزادسازی این دارایی‌ها را ندارد. «جن ساکی» سخنگوی کاخ سفید در یک نشست خبری پس از برگزاری نشست فوق‌العاده گروه ۲۰ برای مقابله با بحران انسانی در افغانستان گفت که در موضع واشنگتن برای آزادسازی دارایی‌های این کشور تغییری به‌وجود نیامده است. سخنگوی کاخ سفید اظهار داشت: «هیچ تغییری درباره این سیاست ایجاد نشده است.» او گفت: «ما متعهد هستیم با همکاری با شرکای خود کمک‌های بشردوستانه را به‌طور مستقیم به مردم افغانستان برسانیم.»

ساخت نیروگاه هسته‌ای

با وجود گسترش انرژی‌های تجدیدپذیر در فرانسه، دولت این کشور تصمیم ندارد فعلاً از انرژی هسته‌ای صرف نظر کند و همچنان سرمایه‌گذاری برای ساخت نیروگاه‌های جدید را در برنامه دارد. امانوئل مکرون، رئیس‌جمهور فرانسه از تصمیمات خود برای سرمایه‌گذاری در ساخت نیروگاه‌های هسته‌ای جدید سخن گفته است. وی از یک سو می‌خواهد یک نیروگاه هسته‌ای کوچک جدید SMR)) بسازد و از سوی دیگر بر لزوم گسترش انرژی‌های تجدیدپذیر تأکید دارد. وی همچنین در این باره گفته است: «فرانسه در مقایسه با آلمان در واقع نسبتاً خوب عمل می‌کند.»

پیشخوان

کمک به افغانستان نه طالبان

The New York Times

بنا به گزارش نیویورک تایمز، «اورزولا فن در لاین» رئیس کمیسیون اروپا، در این نشست کمک به افغانستان و کشورهای همسایه که پناهجوی افغان می‌پذیرند، به ارزش یک میلیارد یورو را اعلام کرد. او گفت، برای جلوگیری از یک بحران شدید انسانی و سقوط اقتصادی افغانستان «همه باید تمام تلاش خود را به خرج بدهیم.» این اجلاس در فضای مجازی درحالی برگزار شد که سازمان ملل رهبران جهان را به تزریق میلیاردها دلار به اقتصاد افغانستان ترغیب کرده است، اما تاکنون کمک‌هایی که قول آن داده شده، فقط برای تهیه اضطراری مواد غذایی و دارویی بوده است. در نشست روز چهارشنبه گذشته که ماریو دراگی، نخست‌وزیر ایتالیا میزبان آن بود، بیشتر اعضا تعهد کردند به مردم افغانستان کمک کنند؛ اما بسیاری تأکید داشتند که این به معنای به رسمیت شناختن دولت طالبان نیست. دراگی گفت: «به سختی می‌توان تصور کرد که چطور می‌توان به مردم افغانستان کمک کرد... بی‌آنکه به نوعی با دولت طالبان تعامل داشت.» رهبران این گروه از جمله جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا، تأکید کرده‌اند که کمک‌ها باید از طریق سازمان‌های بین‌المللی و نه طالبان، که در ماه اوت به قدرت رسید، منتقل شود.

بی‌تفاوتی جانسون

با اجرایی شدن برگزیت در انگلستان، بحران‌های متعدد اقتصادی و همچنین بحران کمبود کالاها و مواد غذایی این کشور را در بر گرفته‌است. با این‌حال دولت «بوریس جانسون» معتقد است هیچ یک از این گرفتاری‌ها و بحران‌ها ربطی به برگزیت و اجرایی شدن آن ندارد. از سوی دیگر درگیری‌های اتحادیه اروپا با انگلستان در خصوص حفظ روابط خوب جمهوری ایرلند و ایرلند شمالی سبب شده است که روابط لندن با بروکسل به سمت چالش‌های بیشتر برود. روزنامه «نیواروپائین» در همین زمینه نوشته است، دولت جانسون در خصوص ایجاد بحران‌های متعدد در انگلستان همه را جز دولت خودش و برگزیت را مقصر می‌داند. بحران کمبود راننده کامیون و کانتینر در انگلستان منجر به بحران کمبود مواد غذایی و همچنین سوخت در این کشور شده‌است؛ با این‌حال جانسون معتقد است هیچ یک از این بحران‌ها به برگزیت ربطی ندارد و کرونا عامل این مسئله است. این در حالی است که گفته شده است بحران مرتبط با سوخت تا ماه‌های آینده همچنان ادامه خواهد داشت و هیچ آینده روشنی برای حل این بحران نمی‌توان متصور شد. چندی پیش جانسون گفته بود، اجرایی شدن برگزیت بر تمام این بحران‌ها ارجحیت دارد.

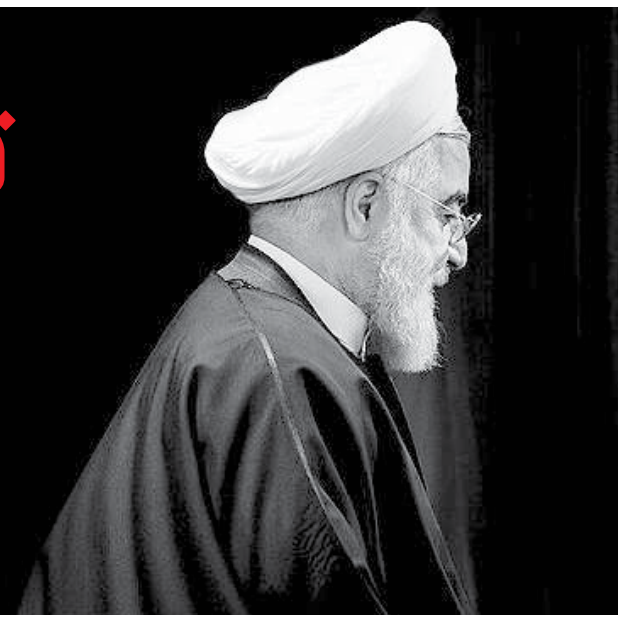

تخلف دولت اعتدال از قانون بودجه

نگاهی به گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹ در مجلس شورای اسلامی

میلاد شکری
خبرنگار

سه‌شنبه هفته گذشته بود که مهرداد بذرپاش، رئیس دیوان محاسبات کشور در جلسه علنی بیستم مهرماه مجلس شورای اسلامی گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور را در صحن مجلس قرائت کرد؛ گزارشی که به گفته وی سی‌ودومین گزارش تفریغ بودجه پس از انقلاب بوده و نه تنها سر موعد مقرر، بلکه چهار ماه زودتر از موعد مقرر قانونی تقدیم مجلس شده است. اقدامی که هم رئیس دیوان محاسبات کشور و هم بسیاری از کارشناسان، آن را تحولی در چارچوب تدوین گزارش تفریغ بودجه سنواتی کشور می‌دانند. با این حال گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹ همانند سال ۱۳۹۸ نشان‌دهنده وجود تخلفات، کم‌کاری‌ها و فرار دولت از اجرای قانون در بسیاری از حوزه‌ها بوده است. صبح صادق در گزارشی به برخی از تخلفات دولت در اجرای بودجه ۹۹ بر اساس گزارش تفریغ بودجه اشاره کرده است.

هزینه جاری از صندوق توسعه

برای تهیه این گزارش ۷۶۲ صفحه‌ای حدود ۳۷۰۰ دستگاه اجرایی حسابرسی و بیش از ۶۸۰۰ گزارش حسابرسی از سوی دیوان بررسی شده است. گزارشی که البته پس از تدوین و نهایی شدن آن در هیئت عمومی دیوان محاسبات کشور نیز به تصویب رسیده و در نهایت طی روزهای گذشته در صحن علنی مجلس قرائت شد. یکی از موضوعات قابل اشاره در این گزارش برداشت ۳۵ هزار میلیارد تومانی دولت قبل از منابع صندوق توسعه ملی است؛ به گونه‌ای که بر اساس گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹، دولت روحانی فقط در سال گذشته بیش از ۳۵هزار میلیارد تومان از منابع صندوق توسعه ملی را صرف هزینه‌های جاری خود کرده که خلاف قانون برنامه ششم توسعه است؛ چرا که براساس الزامات قانون برنامه ششم توسعه، پیش‌بینی شده بود که در سال ۱۳۹۹ دولت از محل منابع صندوق توسعه ملی هیچ رقمی را صرف مصارف عمومی خود نکند.

رکوردزنی تخلف

در بخش دیگری از گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹، آمده است که دولت قبل فقط ۲۸ درصد احکام بودجه را رعایت کرده است. موضوعی که نشان‌دهنده وجود تخلف در اجرای ۷۲ درصد احکام قانونی بودجه است. این حجم از اجرا نشدن قانون یا وجود تخلف در اجرا در حالی است که یکی از شعارهای حسن روحانی، رئیس دولت‌های یازدهم و دوازدهم تشکیل دولت قانونمدار بود؛ اما بی‌سابقه‌ترین تخلفات بودجه‌ای تاریخ در سال گذشته رقم خورده و دولت در اجرای بیش از ۷۰ درصد از احکام بودجه تخلف داشته است.

جولان دوشغله‌ها

یکی دیگر از نکات عجیب گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹ وجود ۱۲۴ مدیر دوشغله در دولت گذشته بود. بر اساس جزء (۲) بند (ه) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۹، عضویت هم‌زمان مقامات موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری و معاونان و مدیران دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور و همچنین کارکنان شاغل در کلیه پست‌های مدیریتی در هیئت‌مدیره، مدیریت عاملی و سایر مدیریت‌های اجرایی شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و سازمان‌ها اعم از زیرمجموعه خود و زیرمجموعه سایر دستگاه‌ها ممنوع است؛ با این حال در بررسی‌های صورت گرفته از سوی دیوان محاسبات کشور مشخص شده است در سال ۱۳۹۹ ممنوعیت مذکور از سوی ۱۲۴ نفر از مقامات، معاونان، مدیران و کارکنان شاغل در (۶۳) دستگاه مشمول این قانون، رعایت نشده است.

فرار مالیاتی پزشکان

موضوع فرار مالیاتی به خصوص از سوی برخی از مشاغل پردرآمد، از جمله موضوعاتی است که همواره طی سال‌های گذشته مطرح بوده است. بر اساس گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹، بالغ بر ۶۵ درصد مشاغل مربوط به پزشکی، پیراپزشکی، داروسازی و دامپزشکی از نام‌نویسی در سامانه مالیاتی کشور خودداری کرده‌اند. این در حالی است که بر اساس بند (ز) تبصره (۶)، کلیه صاحبان حرف و مشاغل پزشکی، پیراپزشکی، داروسازی و دامپزشکی که مجوز فعالیت آنها از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان نظام پزشکی ایران یا سازمان نظام دامپزشکی و سازمان دامپزشکی ایران صادر می‌شود و کلیه اشخاص شاغل در کسب و کارهای حقوقی اعم از وکالت و مشاوره حقوقی و خانواده، مکلف بوده‌اند از ابتدای سال ۱۳۹۹ از پایانه فروشگاهی استفاده کنند؛ با این حال نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد، از تعداد ۱۵۵/۵۷۲ نفر مشمولان شناسایی‌شده، صرفاً تعداد ۵۴/۴۹۰ نفر، معادل ۳۵ درصد مشمولان در سامانه مالیاتی نام‌نویسی کرده‌اند و حدود ۶۵ درصد همچنان از اجرای قانون طفره می‌روند. این در حالی است که حتی انجام نام‌نویسی مذکور نیز به منزله استفاده از پایانه‌های فروشگاهی نیست.

درآمد چهار برابری از هدفمندی یارانه‌ها

بر اساس گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹، درآمد دولت از محل گران کردن حامل‌های انرژی در قالب هدفمندی یارانه‌ها در سال گذشته، ۱۷۷ هزار میلیارد تومان بوده است. عددی که در صورت توزیع این پول میان ۸۰ میلیون ایرانی، سهم هر فرد ایرانی حدود ۱۸۴هزار تومان در ماه می‌شود؛ اما دولت روحانی بخش زیادی از درآمد هدفمندی یارانه‌ها را به شرکت‌های دولتی داده است. این در حالی است که درآمد هدفمندی یارانه‌ها در دولت دهم و زمان اجرای این قانون در سال ۱۳۸۹ حدود ۴۰ هزار میلیارد تومان بود که تمام آن میان مردم در قالب یارانه نقدی توزیع می‌شد، اما در دولت روحانی بخش زیادی از منابع هدفمندی یارانه‌ها به شرکت‌های دولتی بازگشت داده شد!

انحراف ۷۰ درصدی

گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد، نظارت نکردن شرکت سهامی پخش فرآورده‌های نفتی در توزیع و مصرف گاز مایع موجب شده است بیش از ۷۰ درصد گاز مایع توزیع شده در سنوات اخیر به دست مصرف‌کننده واقعی نرسیده و با چندین برابر قیمت از سوی شرکت‌های توزیع‌کننده به فروش برسد. موضوعی که برخلاف مفاد ماده (۵۹) قانون «تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» بوده و نوعی تخلف از قانون بودجه به شمار می‌رود. از سوی دیگر، با توجه به مابه‌التفاوت پرداختی از طرف دولت به پالایشگاه‌ها بابت اختلاف نرخ مصوب (۲۳۰ تومان) و نرخ جهانی، مبلغ یارانه پرداختی به شرکت‌های توزیع‌کننده در سال گذشته بالغ بر ۲۶/۰۰۰ میلیارد تومان بوده است که این اقدام در مغایرت با ماده (۴) دستورالعمل «مبارزه با قاچاق و عرضه خارج از شبکه فرآورده‌های نفتیِ یارانه‌ای» به شمار می‌رود.

هدر رفتن ۲۷۰ میلیون دلار

یکی دیگر از موضوعات قابل اشاره در گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹، موضوع شرکت پخش فرآورده‌های نفتی است. شرکت پخش فرآورده‌های نفتی تعداد ۱۶ فقره قرارداد به صورت اعتباری را با یکی از شرکت‌های صادرکننده منعقد کرده که با توجه به توانایی نداشتن خریدار در پرداخت ثمن معامله و با وجود صدور ضمانت‌نامه از سوی صندوق ضمانت صادرات وزارت صنعت، معدن و تجارت، مبلغ ۲۷۰ میلیون دلار معادل ۶/۰۰۰ میلیارد تومان برای شرکت مذکور قابلیت وصول نداشته است. گفتنی است، در گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹ این موضوع به عنوان یکی از تخلفات دولت در سال گذشته عنوان شده است.

سقوط بورس

دیوان محاسبات کشور در گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹ از ترک فعل دولت روحانی در سقوط بورس خبر داده است. بر اساس این گزارش، تأخیر و تعلل سه ماهه شورای عالی بورس در تصویب تزریق مبلغ ۱/۵۰۰ میلیارد تومان از محل منابع صندوق توسعه ملی به صندوق تثبیت بازار سرمایه و اتخاذ نکردن تصمیم در استفاده از منابع حاصل از کارمزدهای وصول شده مربوط به خرید و فروش سهام در سال ۱۳۹۹ (مبلغ ۲۶/۰۰۰ میلیارد تومان) در ساماندهی و حمایت از بازار سرمایه از مصادیق ترک فعل دولت بوده است.

گران‌فروشی

بر اساس گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹، از حدود ۲/۳ میلیارد دلار ارز دولتی تخصیص یافته برای واردات دارو، حدود ۷۰ درصد این رقم، یعنی مبلغ ۱/۶۲ میلیارد دلار از سوی بانک مرکزی تأمین و پرداخت شده است که بر اساس آمارهای موجود، با وجود محدودیت‌های منابع ارزی کشور، صرفه و صلاح دولت در تعیین قیمت‌های ارزی داروهای وارداتی رعایت نشده است. برای نمونه، بررسی واردات ۳۱ قلم دارو حاکی از اختصاص جمعاً ۲۳۵/۲۱۶/۶۸۶ یورو مازاد بر قیمت واقعی داروها به تعداد ۱۲ شرکت واردکننده است. مطابق آمارنامه دارویی، ارزش بازار داروهای وارداتی در سال ۱۳۹۹، جمعاً مبلغ ۵/۱۳۵ میلیارد تومان بوده که از این میزان حدود ۲۱ درصد آن، یعنی رقم ۱۰۸۹ میلیارد تومان بر خلاف تکلیف مقرر در بند (پ) ماده (۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، در سامانه سازمان غذا و دارو شناسه‌گذاری نشده است.

موارد فوق بر اساس گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹ بخشی از تخلفات، کم‌کاری‌ها و عبور دولت از اجرای قانون بودجه طی سال ۱۳۹۹ بوده است. شاید گزارش تفریغ بودجه را بتوان کارنامه عملکردی دولت‌ها در اجرای بودجه‌های سالیانه دانست؛ کارنامه‌ای که حالا دولت جدید با بررسی آن می‌تواند هم در تدوین و هم در اجرای بودجه سال ۱۴۰۱ در راستای اصلاح ساختار بودجه حرکت کند. موضوعی که گزارش زودهنگام دیوان محاسبات از بودجه ۹۹ نیز این مسیر را برای دولت سیزدهم هموارتر کرده است.

یادداشت

قانون کار باید انعطاف‌پذیر شود

فاطمه عزیزخانی
کارشناس اقتصادی

بر اساس آمارهای اعلام شده، طی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ سالیانه حدود ۶۰۰ هزار نفر به شاغلان کشور اضافه شده است؛ موضوعی که دولت یازدهم و دوازدهم از آن به عنوان عملکرد دولت طی این سال‌ها یاد کرده و مدعی بود دولت با وجود مشکلات زیاد توانسته است، سالیانه این مقدار شغل ایجاد کند. این در حالی است که با بررسی جزئیات شغل‌های ایجاد شده، مشخص می‌شود هیچ ردی از سیاست‌های دولت در ایجاد این مشاغل وجود ندارد. در واقع، دولت عملاً هیچ کاری برای ایجاد این شغل‌ها نکرده است؛ چرا که عمده اشتغال‌زایی ایجاد شده طی این سال‌ها برای بنگاه‌های زیر پنج نفر بوده است؛ یعنی افراد مستقلی به صورت خودجوش آمده و با ایجاد یک فعالیت یا بنگاه اقتصادی کوچک مشاغلی را ایجاد کرده‌اند. مشاغلی که معمولاً افراد شاغل در آنها مشمول بیمه نبوده و اشتغال غیر رسمی و ناپایدار به حساب می‌آیند. اگر دولت می‌خواهد این مشاغل ناپایدار و غیررسمی به مشاغل پایدار و رسمی تبدیل شوند، باید یک بازنگری اساسی در سیاست‌های کلان کشور، از جمله ثبات اقتصاد کلان و بهبود فضای کسب‌وکار ایجاد شود، اما در همین شرایط موجود نیز دولت برای مثال می‌تواند پکیجی تهیه کند و حداقل با بررسی همین شغل‌هایی که خود مردم ایجاد می‌کنند، مانع ایجاد و گسترش این مشاغل نشود؛ یعنی حالا که خود دولت اقدام خاصی در راستای ایجاد اشتغال نمی‌کند، حداقل مانع‌تراشی نیز نکند. یکی دیگر از مشکلات کشور در زمینه ایجاد شغل وجود برخی از قوانین است، ما قوانینی داریم که واقعاً درجه انعطاف‌شان به شدت پایین است؛ یعنی کشور از وجود قوانین خشک و سخت در حوزه بازار کار رنج می‌برد. وقتی قانون کار را بررسی می‌کنیم، می‌بینیم این قانون برای همه و به صورت سراسری نوشته شده و همه در این قانون به یک چشم دیده شده‌اند. در حالی که این موضوع خطاست و طبیعتاً قانون کار باید برای فرد جوان یا پیر، زن یا مرد و منطقه جغرافیایی و... انعطاف‌پذیر باشد؛ اما یکسان و سراسری بودن قانون کار انعطاف آن را کم کرده است. موضوع بعدی بحث دستمزد نیروی کار است. اگر موضوع دستمزدها را بررسی کنیم، متوجه می‌شویم طبق بند الف ماده ۴۱ قانون کار، مزد می‌تواند بر اساس مناطق و صنایع مختلف تعیین شود، ولی ما دستمزد را سراسری اعلام می‌کنیم. همانطور که هزینه‌های تولید در مناطق مختلف متفاوت است و هزینه‌ها برای کسی که در شهرستان تولید می‌کند، با کسی که در تهران تولید می‌کند، متفاوت است که این موضوع می‌تواند در دستمزدها نیز لحاظ شود. تعیین دستمزد سراسری باعث شده افرادی که گاها راضی هستند، با دستمزدهایی کمتر از دستمزد رسمی مشغول به کار شوند و مشمول اشتغال غیر رسمی شوند؛ یعنی شرایط بازار کار در کشور به گونه‌ای است که خودمان، تعادل بازار را به هم زده‌ایم.

نکته دیگر این است که در حال حاضر نظام آمار و اطلاعات ما اشکالات بسیار زیادی دارد. محاسبه اشتغال، میزان افراد شاغل، بیکار و حتی تعداد بنگاه‌های اقتصادی‌مان با مشکل مواجه است. وقتی آمار رسمی و دقیقی وجود ندارد و طبیعتاً وقتی اطلاعات درستی در دسترش نباشد، نمی‌توان هیچ سیگنالی برای سیاست‌گذاری مناسب به سیاست‌گذار داد.

منهای نفت

کاهش هزینه تولید

یک اصل بدیهی در علم اقتصاد این است که وقتی اقتصاد شما با رکود تورمی مواجه است، تنها راه حل، حمایت از بخش تولید است. باید در این شرایط هزینه‌های تولید را کاهش داد تا منحنی عرضه اقتصاد به سمت چپ و بالا هدایت شده و با بهره گرفتن از تولید بیشتر تعادل به بازارها بازگردد. در حقیقت، وقتی هزینه نهایی تولید در کشور کاهش یابد، عرضه کالا افزایش یافته و به تبع آن سطح قیمت‌ها پایین آمده و نرخ بیکاری کاهش چشمگیری پیدا می‌کند. به نظر می‌رسد، در وضعیت فعلی تنها راه علاج اقتصاد ایران و وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی افزایش تولید در کشور از طریق کاهش هزینه‌های تولید است.

شاخص

گرانی غذا

به گزارش اورا، مؤسسه «اینفولاین» اعلام کرد که طی سال جاری شاخص قیمت مواد غذایی در جهان ۲۷ درصد رشد کرده است. ایوان پدیاکوف، مدیرعامل اینفولاین گفت: «این روند یکی از سریع‌ترین نمودار رشد قیمت‌ها از دهه ۱۹۷۰ تاکنون به شمار می‌رود.»

پدیاکوف تأکید کرد: «هم اکنون قیمت بسیاری از مواد غذایی به یکدیگر مرتبط است. نه تنها قیمت میوه و سبزیجات یا شیر در حال افزایش است، بلکه شاهد آن هستیم که قیمت مواد غذایی و حتی کود نیز بالا می‌رود، مسئله‌ای که باعث ایجاد یک دور تسلسل رشد قیمت‌ها می‌شود.»

افزوده

اقتصاد اشتراکی

«اقتصاد اشتراکی» به این معناست که افراد و گروه‌ها می‌توانند به طور گسترده‌تری، دارایی‌های دیگران را اجاره کنند یا دارایی‌های خودشان را اجاره دهند. این امر بیشتر هنگامی رخ می‌دهد که قیمت یک دارایی بسیار بالاست و افرادی که آن کالا یا دارایی را در اختیار دارند، به صورت تمام و کمال از آن استفاده نمی‌کنند.

اگرچه اجاره دارایی در تمام جوامع بشری، قدمت بسیاری دارد، اما امروزه به کمک اینترنت، این امر بسیار آسان‌تر شده و افراد به کمک چنین نظامی، می‌توانند از دارایی‌های‌شان (به ویژه دارایی‌های بلا استفاده) پول کسب کنند.

منبر

روش پیامبر اسلام(ص) در جذب مردم

گفتاری از حجت‌الاسلام سیدحسین هاشمی‌نژاد

قرآن کریم اخلاق پیغمبر(ص) را در عظیم بودن یاد می‌کند و می‌فرماید: «تو خُلق عظیم هستی.» خداوند در آیه دیگری خطاب به پیامبر(ص) می‌فرماید: «به سبب رحمت الهی که شامل حالت شد، با مردم نرم شدی، اگر خشن و سنگ‌دل بودی مردم از گِرد تو پراکنده می‌شدند.» اخلاق و خوش‌رویی و خوش‌خویی تو سبب شد که مردم جذبت شوند. مرحوم علامه طبرسی، صاحب تفسیر مجمع‌البیان، درباره این آیه شریفه بیانی دارند. (خیابان طبرسی مشهد به نام ایشان است. علامه سکته کرده بودند و به کما رفتند و اطرافیان فکر کردند او مرده است و کفنش کردند و سنگ لحد را هم گذاشتند، به‌هوش که آمد نذر کرد که اگر بیرون بیاید، این کتاب را بنویسد و نوشت)؛ خوب است که انسان در نذر هم خوش سلیقه باشد. حضرت صدیقه کبری(س) برای شفای حسنین(ع) نذر کردند و روزه گرفتند. نذر کن و چهل روز زبانت را از گناهان پاک نگه‌دار، نذر کن دروغ نگویی، زبانت عادت می کند. نذور هم اثرگذار است. علامه طبرسی در تفسیر مجمع‌البیان در ذیل این آیه «فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللّهِ لِنتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لاَنفَضُّواْ مِنْ حَوْلِكَ» می‌فرمایند، خداوند به‌رسولش می‌گوید: اگر تندخو بودی مردم از دور تو پراکنده می‌شدند، یا رسول‌الله هم نرم‌خو بودی و هم نرم‌گو بودی؛ با نرم‌گویی و نرم خویی توانستی مردم را جمع کنی. پیامبر اکرم(ص) می‌فرماید: «من تربیت شده خدا هستم و علی تربیت شده من است، پروردگارم، به من فرمان بخشش و نیکویی داده است و از بخل ورزیدن و ستم کردن نهی فرموده است.»

رسول خدا(ص) که تربیت شده خداوند است، آمده تا ما را تربیت کند، ما را صاحب اخلاق نیکو کند، لذا پیغمبر(ص) نرم‌خو و نرم‌گو بودند. علما هم وارث انبیاء هستند، باید مؤدب باشند به آداب الهی. پیامبر اسلام(ص) تمام طب سنتی و اسلامی را بیان کرده است، اینکه چه بخوریم و چه نخوریم؟ تا گرسنه نشدید غذا نخورید، غذا را هم که خوردید تا اشتهای‌تان باقی است، از سفره کنار بیایید. تمام طب همین است. خداوند در قرآن به پیامبر اکرم(ص) سه دستور داده است: «خُذِ الْعَفْوَ» عفو و بخشش را سرلوحه زندگی خودت قرار بده. مردم را به خوبی‌ها دعوت کن و دستور سوم از انسان‌های جاهل همیشه دوری کن... حلم یعنی بردباری؛ یعنی انسان در مقابل برخوردهای بد دیگران و مصائب بردبار باشد. خواستید مؤمن را امتحان کنید، باید در حلمش امتحانش کنید.

مکتب

فرار انسان از فطرت خود

سیدحسین خاتمی خوانساری
دبیر گروه معارف

همه ما با فطرت انسانی آشنا هستیم و می‌دانیم خداوند ما را با فطرتی پاک آفریده است. فطرت پاک به چه معناست؟ سطح شناخت آن چیست؟ آیا خلل‌ناپذیر است یا آلوده هم می‌شود؟ سؤال اصلی آنکه آیا انسان می‌تواند با فطرت خودش در مسیر درست انسانیت قدم بگذارد یا حتماً باید پیامبری برای هدایت او مأمور شود؟ در پاسخ باید اول فطرت را معنا کرد. فطرت از ماده «فطر» اشتقاق یافته که در لغت عرب در معانی گوناگون، مانند ابتدا، اختراع، پاره کردن از طول وخلقت به کار رفته است. فطرت در ادبیات عرب بناء نوع و بر خلقت خاص دلالت می‌کند. این واژه وقتی به انسان نسبت داده می‌شود، نوع خاصی از آفرینش انسان را به تصویر می‌کشد. فطرت در علوم گوناگون تعریف‌های خود را پیدا کرده است؛ اما بهترین تعریف را آیت‌الله مصباح آورده است که می‌گوید: «قضایایی که عموم مردم با یک استدلال ساده به راحتی آن را درک می‌کنند.» فطرت بدیهیات را می‌شناسد و اتفاقاً اساس زندگی انسان هم از مسلمات و بدیهیات است. وقتی از فطرت انسان سخن گفته می‌شود، مقصود این است که در سرشت و خمیرمایه وجود انسان از سوی آفریدگار متعالی، نوعی تمایل، استعداد و کشش به انجام کارهای نیک و خیر نهادینه شده است که اگر انسان به حال خود واگذار شود، به انجام آن اعمال گرایش خواهد داشت، مگر اینکه قوه و استعداد پیشین با عوامل بیرونی پوشانده شود. پوشاندن در اینجا به معنای تغییر نیست؛ بلکه به معنای مستور کردن است. مارکسیست‌ها و اگزیستانسیالیست‌ها منکر ماهیت و سرشت پیشین انسان شده‌اند و معتقدند ماهیت انسان، از محیط و جامعه متأثر است؛ اما بحث ما در آنجایی است که اگر انسان در محیط جامعه و اجتماع نباشد، باز هم می‌تواند خوب و بد را تشخیص دهد. فطرت در دین ما آنقدر جایگاه رفیعی دارد که شناخت حقیقت دین فقط از طریق فطرت ممکن دانسته شده است.

البته شناخت فطری دین، یعنی شناخت لزوم دین برای تکامل انسان نه محتوای آن. با این مقدمه بهتر می‌توانیم معنای فرمایش رسول گرامی اسلام(ص) را درک کنیم که می‌فرمایند: «إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأُتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ»؛ ما معتقدیم اتمام اخلاق به این معنا نیست که راهی ابتدایی از سوی پیامبران قبلی شروع شده و پیامبر اسلام(ص) در حال تکمیل یا اتمام آن است. پس بهتر است اینطور معنا کنیم: «ابتدائیات اخلاق توسط خود انسان‌ها شناخته می‌شود اما پیامبر اسلام(ص) از طرف خداوند برای تکامل و رساندن آن به حد اعلا مأمور شده است.» بنابراین انسان‌ها بدون آنکه پیامبری برای هدایت‌شان مأمور شود، می‌توانند ابتدائیات اصول اخلاقی را بشناسند و به آن عمل کنند. لزوم حیا و حفظ آبروی خود و دیگران؛ زشتی رفتارهای غیر انسانی؛ مردود بودن تجاوز به حقوق دیگران، ظلم کردن، دزدیدن دارایی دیگران، دست درازی به محصول و دسترنج انسان‌ها، قتل، غارت، بی‌رحمی، دروغگویی و... برای انسان قابل شناسایی است. شناخت همان چیزهایی که با فطرت انسان سازگار هست و نیست.

بنابراین انسان برای فهم ابتدائیات اخلاقی می‌تواند به فطرت خود مراجعه کند و نیازی به مرشد، رسول، راهنما، امام و... ندارد؛ زیرا خود تبعیت از پیامبر و امام هم با مراجعه به فطرت امکان‌پذیر است و وقتی شناخت ابتدایی ایجاد شد، برای تکامل آداب اخلاقی به همان پیامبر و امام و عالم دینی مراجعه می‌شود. خداوند در آیه ۳۰ سوره روم فطرت را تعریف کرده و بر سلامت شناخت آن تأکید می‌فرماید. «فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ»؛ پس روی خود را متوجه آیین خالص پروردگار کن! این فطرتی است که خداوند، انسان‌ها را بر آن آفریده است. دگرگونی در آفرینش الهی نیست. این است آیین استوار، ولی اکثر مردم نمی‌دانند. (روم/۳۰) علمای اسلام فطرت را ظرفی پر از معرفت می‌دانند. «برخلاف تصوّر گروهی که می‌گویند: انسان مثل ظرفی خالی است که با آداب و رسوم و افکار حق یا باطل پر می‌شود و نظام‌های سیاسی و اقتصادی و اجتماعی به او رنگ می‌دهند، خداوند شناخت حق و حقگرایی را به ودیعت نهاده است.» (تفسیر نور، استاد قرائتی) انسان فقط با مراجعه به فطرت خود می‌تواند حق را بشناسد و اگر حق را پیدا نکرد، مشکلش در جای دیگر است. اینکه امیرالمؤمنین(ع) می‌فرمایند: «مَنْ عَرَفَ نفسَه فقد عَرَفَ ربّه» ناظر به این معناست. انسان از راه‌های زیادی می‌توانند به خدا برسد و ابتدائیات زندگی خود را سامان دهد؛ اما مراجعه به درون یا فطرت کوتاه‌ترین راه و مطمئن‌ترین راه است. حال این پرسش مهم باید پاسخ داده شود که وقتی انسان می‌تواند با مراجعه به فطرت خود راه درست را پیدا کند، چرا این کار را نمی‌کند؟ انسان‌هایی که می‌توانند ابتدائیات اخلاقی را بفهمند و به آن عمل کنند، اما غافلند و مدام دنبال کسی هستند که آنها را هدایت کند. در عین آنکه انبیا و اولیا هزاران سال است انسان را ارشاد و هدایت کردند؛ اما کمتر کسی متوجه آنها شده و کمتر کسی در مسیری که نشان داده شده، قدم برداشته است. پس مشکل کجاست؟

سلوک

توبه‌کننده راستگو

آیت‌الله حاج‌آقا مرتضی تهرانی: فرعون هنگام غرق شدن وقتی دید همه معجزات موسی تحقق پیدا کرده و دارد غرق می‌شود از ترسش بود که گفت: «من به‌خدای قوم بنی‌اسرائیل ایمان آوردم.» یعنی ایمان غیر واقعی بود و فقط می‌خواست نجات پیدا کند... اگر توبه‌اش واقعی بود و خدا رو صدا می‌زد، حتماً نجاتش می‌داد. «وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا»؛ و هر کس تقوای الهی پیشه کند، خداوند راه نجاتی برای او فراهم می‌کند. (طلاق/۲) اگه باور کنیم تقوای الهی و پرهیز از گناه و زشتی برای نجات خودمان است، لذت معنویت نصیب‌مان خواهد شد.

حکمت

فرار از خمس!

پرسش: آیا جایز است که انسان مالی را قبل از گذشت یک سال بر آن، به همسرش هدیه دهد، با آنکه می‌داند وی آن مال را برای خرید خانه در آینده یا مخارج ضروری، ذخیره خواهد کرد؟

پاسخ: این کار جایز است و مالی که انسان به همسرش بخشیده، اگر به مقداری باشد که عرفاً مناسب شأن شما و افراد، مانند شماست و بخشش، صوری و به قصد فرار از خمس هم نباشد، خمس ندارد.

اجوبة‌الاستفتائات، سؤال ۸۵۶

راهنما

حدود دخالت مقنن

حجت‌الاسلام استاد سیداحمد مددی: تنجز (قطعیت) دو بخش است: «تنجز کبرا» و «تنجز صغرا» و متعارف است که مقنن در تنجز صغرا دخالت نمی‌کند، هرچند ممکن است؛ مانند اینکه این مایع آب است یا خمر؟ دخالت نمی‌کند، چون صغریات فراوانند و شأن مقنن دخالت در آنها نیست؛ ولی مقنن می‌تواند در تنجز کبرا دخالت کند، مثل اینکه بگوید: «فقط از راه فلان روزنامه قوانین جدید ابلاغ می‌شود.» شارع هم می‌تواند بگوید: «اگر از راه قیاس به نجاست خمر علم پیدا کردی حجت نیست.» بله اگر مقنن در تنجز کبرا دخالت نکرد، به همان طرق عقلایی اکتفا می‌شود.

آیه

عبرت از حوادث دنیایی

محمدرضا قضایی
کارشناس علوم اسلامی

بسیاری از اتفاقات و حوادثی که برای انسان‌ها پیش می‌آید، به این دلیل است که انسان هوشیار شود، پند بگیرد و به‌سوی خالق خود روی بیاورد. خداوند هنگامی که پیامبری را به سوی امتی می‌فرستاد، به او قدرت جذب، سخنوری، تبلیغ و اعجاز می‌داد تا مردم به حقانیت او پی ببرند. وقتی‌که به سخنان و اعجازها اهمیت نمی‌دادند، از خداوند وعده عذاب دریافت می‌کردند. البته عذاب از سوی خداوند فقط وعده بود، اما هنگامی‌که مردمی عذاب خداوند را به تمسخر می‌گرفتند، به وقوع می‌پیوست. خداوند در آیه ۱۳۰ تا ۱۳۴ سوره اعراف به‌طور خلاصه این روند را بیان می‌فرماید: «و گفتند: هرگونه نشانه‌ای برای ما بیاوری که ما را بدان مسحور کنی به تو ایمان نخواهیم آورد. پس بر آنها طوفان و ملخ و شپشک و وزغ و خون(خون شدن آب نیل) آن نشانه‌های آشکار (قهر و غضب) را فرستادیم، باز طریق کبر و گردنکشی پیش گرفتند و قومی گناهکار بودند و چون بلا بر آنها واقع شد گفتند که ای موسی، خدایت را به عهدی که با تو دارد بخوان (تا این عذاب و بلا را از ما دور کند)، که اگر رفع بلا کردی البته ایمان به تو می‌آوریم و بنی‌اسرائیل را به همراهی تو می‌فرستیم. پس چون بلا را تا مدتی که متعهد شدند ایمان آورند از سر آنها رفع کردیم، باز پیمان را شکستند.» انسان‌های خیره‌سر در وقت سختی ایمان می‌آورند و هنگام آسایش همان مسیر قبل را ادامه می‌دهند. هدف از وعده عذاب تذکر و یادآوری قدرت‌مند بودن خداوند است، نه فرصت برای گردن‌کشی انسان‌ها پس تا وقتی‌که انسان‌ها از حوادث و بلاها تذکر نمی‌گیرند، نمی‌توانند راه درست را پیدا کنند. آنچه انسان را از حرکت در مسیر حق بازمی‌دارد، کبر و غرورش به قدرت‌های کاذبش بوده و هست. انسان‌هایی که دستاوردهای‌شان چشم‌های آنها را کور می‌کند و به‌جای آنکه از حوادث روزگار درس بگیرند و قدرت مقابله با آن را از سوی خدا بدانند، بیشتر در باتلاق دستاوردهای خود فرو می‌روند. خداوند در قرآن تکبر انسان‌ها را ناشی از روی گرداندن از خداوند دانسته که نمی‌گذارد قدرت و عظمتش در دل انسان‌ها جای بگیرد و همین امر باعث می‌شود دل‌های‌شان زنگار بگیرد. در آیه ۴۷ و ۴۸ سوره اعراف اهل بهشت، اهل جهنم را مورد خطاب قرار داده و می‌گویند: «وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَى عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ»؛ [امکانات مادی و] جمعیت [انسانی] شما و تکبّری که می‌ورزیدید، عذابی را از شما دفع نکرد. (اعراف/۴۸ و ۴۸) آری، اهل جهنم کسانی هستند که به دستاوردهای دنیایی دل‌خوش می‌کنند و خود را مستقل از خداوند می‌دانند. در حالی‌که باید هر دستاوردی را از قدرت و لطف خداوند دیده و از هر حادثه‌ای عبرت بگیرند و آن را سرمشق خود قرار دهند. در این‌صورت هم گرفتار بلا نمی‌شوند و هم زندگی بهتری دارند. برای نمونه، هنگامی که یک بیماری مانند کرونا تمام مردم جهان را گرفتار می‌کند، انسان‌ها باید آن را نشانه قدرت خداوند بدانند و در مسیر او قدم بگذارند، حتی اگر واکسن و داروی آن را ساختند، باید آن را به قدرت و امداد الهی وصل کنند، نه آنکه متکبرتر و مغرورتر شوند.

امت واحد

نگاهی به ضرورت وحدت ملت‌های مسلمان در مقابل دشمن

پیش درآمد

حبل‌الله

گروه پرونده
صبح صادق

یکی از اصلی‌ترین حربه‌های دشمنان اسلام در سراسر تاریخ ایجاد تفرقه و اختلاف در امت واحده اسلامی بوده و هست؛ از بنیان نهادن فرقه‌های ضاله و انحرافی تا تحریف تاریخ و به نمایش گذاشتن چهره‌ای خشن از مسلمانان از جمله سعایت‌های دشمنان بوده است. در مقابل این حربه دشمن، رهبران بزرگی در جهان اسلام وجود داشتند که در مسیر خنثی‌سازی این توطئه دشمن به پا خاسته و گام‌های بلندی را برای دست یازیدن به منشور وحدت اسلامی برداشتند. مسیری که هم منبعث از آموزه‌های رسول مهربانی و اخلاق است و هم از تأکیدات صریح خداوند در قرآن است. قرآن کریم، ضمن دعوت مسلمانان به وحدت، با اعتصام به حبل‌الله و نهی از تفرقه، و با اشاره به الفت و برادری و مودّت ایجاد شده و از بین رفتن عداوت و کینه دیرینه در سایه نعمت اسلام که مبنای اتحاد و همبستگی آنهاست، در سوره آل‌عمران، آیه ۱۰۳ این‌گونه یادآور می‌شود: «واعتصموا بحبل الله جمیعاً و لاتفرقوا و ذکر و انعمت‌الله علیکم، اذ کنتم اعداءً فالف بین قلوبکم فاصبحتم بنعمته اخواناً»؛ کارهایی که پشت آنها را شکست و قدرت آنها را در هم کوبید، چون کینه‌توزی با یکدیگر، پر کردن دل‌ها از بخل و حسد، به یکدیگر پشت کردن و از هم بریدن و دست از یاری هم کشیدن، بپرهیزید.

جمهوری اسلامی به عنوان کشور پیشرو در طول ۴۲ سال گذشته تمام تلاش و توان خود را برای وحدت جهان اسلام صرف کرده است و نام‌گذاری هفته وحدت از ۱۲ تا ۱۷ ربیع‌الاول، عمل به تعالیم الهی در راستای خنثی‌سازی اهداف دشمنان است. امید است که کشورهای اسلامی با شناخت کامل از توطئه‌های دشمن به سمت وحدت کلمه حرکت کنند.

عبدالله فرهی پژوهشگر تاریخ اسلامی در گفت‌وگو با صبح صادق عنوان کرد

پیامبر(ص) پرچمدار اندیشه وحدت

احمد رجایی
خبرنگار

در مقابل خط تفرقه‌افکنی دشمنان که برای شقه شقه کردن امت اسلامی در دستور کار قرار گرفت، علما و صاحبان علم و فضیلت در جهان اسلام قیام کردند تا این توطئه شوم را خنثی کنند. تمام هم و غم این اندیشمندان در واقع رسیدن به اسلام عزیز، قدرتمند و یکپارچه در برابر دشمنان مشترک قسم‌خورده جهان اسلام و امت اسلامی است. در واقع هدف از وحدت اسلامی، ایجاد یک ساز و کار مشترک میان مسلمانان در رویارویی با خطرهایی است که امت اسلامی را تهدید می‌کند؛ از این رو و برای بازخوانی مسیری که پیشگامان وحدت اسلامی در پیش گرفتند، با دکتر عبدالله فرهی، پژوهشگر تاریخ اسلامی گفت‌وگو کردیم که در ادامه می‌خوانید:

مبدأ و طلیعه اندیشه وحدت و مسیری را که پیشگامان این مسیر پیش گرفتند، در کجا باید جست‌وجو کرد؟

پاسخ این پرسش را می‌توان در این مسئله یافت که شخصیت پیشگام در اندیشه وحدت، حضرت رسول خدا(ص) هستند؛ چه در حیات مکی که رسول خدا(ص) به عنوان اسوه مسلمان‌ها اندیشه توحیدی را تبیین کردند و چه در عصر مدنی که «کلمه توحید» عرصه اجتماعی گسترده‌ای پیدا کرد و «توحید کلمه» هم محقق شد؛ رسول خدا(ص) در عصر مدنی گام‌هایی جدی برای تشکیل «امت واحده»، تقابل با نظام قبیله‌ای و عصر جاهلیت برداشتند. «عصر جاهلیت» عصر شرک، بت‌پرستی، چندگانگی و شریک قائل شدن برای ذات باری تعالی است؛ اما رسول خدا(ص) با ایجاد اخوت و برادری میان مؤمنان، این شرک و بت‌پرستی را ریشه‌کن کردند. در همین راستا، به ابتکار پیامبر خدا(ص) اوس و خزرج «انصار» شدند و قریش و سایر قبایل همراه پیامبر در هجرت به مدینه‌النبی «مهاجرین» لقب گرفتند. سپس، بین مهاجرین و انصار هم «عقد اخوت» بسته شد و پیمان‌هایی با اهل کتاب منعقد شد. این گونه، پیامبر خدا(ص) به «امت واحده» در درون حریم مدینه عینیت بخشیدند؛ اما در ماجرای عقد اخوت، نزدیک‌ترین فرد به رسول خدا(ص)، یعنی علی‌بن‌ابی‌طالب(ع) نیز با رسول خدا(ص) عقد اخوت بستند، کسی که این اندیشه وحدت را بعد از رحلت رسول خدا(ص) پی گرفت. هرچند رسول خدا(ص) ایشان را به عنوان وصی و جانشین خود معرفی کرده بودند، اما علی‌بن‌ابی‌طالب(ع) در راستای حفظ کلمه توحید و توحید کلمه و صیانت از امت واحده ضمن بیعت با خلیفه اول جلوی تفرقه را گرفتند و نماد وحدت شدند. سپاه اسلام یکپارچه شد و اسلام گسترش پیدا کرد؛ یعنی اگر در اسلام گسترشی اتفاق افتاد، به دلیل اعتقاد به این وحدت و امت واحده است و هرجا که در طول تاریخ اسلام پیشرفت داشته‌ایم، به دلیل همین اعتقاد به امت واحده بوده و در هرجا که پسرفت داشته‌ایم، به دلیل اعتقاد نداشتن به این امت واحده بوده است.

در عصر معاصر برای بحث وحدت چه اقداماتی انجام شده است؟

امروزه، حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای با طرح مراحل پنج‌گانه، یعنی انقلاب اسلامی، نظام اسلامی، دولت اسلامی، جامعه اسلامی و تمدن اسلامی برای ما راهی در ادامه این مسیر ترسیم کرده‌اند و ما را به سمت تجلی این امت واحده حرکت داده‌اند. ما با شکل‌دهی به جامعه اسلامی و این امت واحده، می‌توانیم به تمدن اسلامی عینیت ببخشیم و این مسئله‌ای است که در ادامه مسیر با آن روبه‌رو هستیم. گام‌هایی نیز در پیوند بین شیعه و اهل‌سنت به‌ویژه از زمان مرحوم آیت‌الله‌العظمی بروجردی(ره) در پیوند با علمای برجسته الازهر مصر برداشته شده است. الازهر که نامش برگرفته از نام حضرت زهرا(س) است، به عنوان مهم‌ترین مرکز اندیشه اهل سنت در میان سنّیان مرجعیت دارد.

علمایی از همین مرکز مانند شیخ عبدالمجید سلیم با شیخ محمود شلتوت در پیوند با آیت‌الله‌العظمی بروجردی به واسطه علامه شیخ‌محمدتقی قمی به تأسیس «دارالتقریب» در مصر همت می‌گمارند و مذهب شیعه را به عنوان یک مذهب رسمی به رسمیت می‌شناسند و به این ترتیب، گام‌های رویه جلویی در جهت هم‌سنگی میان مذاهب اسلامی برداشته می‌شود. البته این موضوع با فراز و نشیب‌هایی نیز همراه بوده است؛ اما با اقداماتی که به‌ویژه در زمان رهبری آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای انجام شده است، به‌ویژه با ایجاد مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، این باور که مذاهب اسلامی می‌توانند با همدیگر، هم‌فکری، هم‌زیستی مسالمت‌آمیز و درک متقابل داشته باشند، احیا می‌شود. مسلمانان با نگاه به مشترکات و درک تفاوت‌هایی که با همدیگر دارند، می‌توانند با همدیگر به‌عنوان برادر مسلمان زندگی کنند. ابتکار ایجاد هفته وحدت در نظام جمهوری اسلامی ایران به رهبری امام خمینی(ره) در نگاه به میلاد یگانه عالم خلقت، یعنی حضرت محمد مصطفی(ص) بهانه‌ای شده است که از انشاءالله همه ساله این اندیشه را دوباره به خود، یادآور شویم و بتوانیم هر ساله گام‌های رویه جلویی در این زمینه برداریم.

برای اینکه این وحدت بین جهان اسلام رونق بیشتری پیدا کند و با توجه به اختلاف‌هایی که در سال‌های اخیر به وجود آمده است، به نظر شما چه اقداماتی لازم است تا در این بخش بیفتد؟

یکی از کارهای بسیار اساسی که باید انجام دهیم، این است که اولویت خود را در تعامل با سایرین تشخیص دهیم؛ یعنی در تعامل فرهنگی میان ملل مسلمان باید دید که اولویت‌های خودمان چیست! برای نمونه در کشورهای ایران، عربستان، سوریه، پاکستان، کشورهای جنوب شرق آسیا و در کل کشورهایی که مسلمان هستند، آیا اولویت آنها برای اینکه بتوانند به آن آرمان امت واحده برسند، باید پیوند با همدیگر باشد یا اینکه دست‌نشانده دول مستکبر و استعمارگر شوند؟ تجربه تاریخی به ما می‌گوید هر گاه که ما به سمت همدیگر رفته‌ایم و دست همدیگر را گرفته‌ایم، پیش رفته‌ایم؛ اما وقتی که از همدیگر فاصله گرفته‌ایم، این فاصله گرفتن سبب شده است که ما به دیگران وابسته شویم و دست نیاز به سمت دشمنان خود دراز کنیم. وقتی ما به این باور برسیم که همه اقوام با هم برادر هستند و برای نمونه یک ترک زبان و عرب زبان با من برادر است و اولویت را به برادر دینی خود دهیم، مسلماً باعث می‌شود که اوضاع ما هم تغییر کند. به فرموده امام علی(ع) مردم دو بخش هستند؛ مردم یا برادر دینی شما هستند یا در آفرینش، همنوع شما هستند: «اما اخٌ لک فی الدین أو نظیرٌ لک فی الخلق». به قدری نسبت به برادر دینی سفارش شده است که در زمان رسول خدا(ص) این تصور ایجاد شد که برادر از برادر دینی خود ارث می‌برد، یعنی تا این حد با هم صمیمی بودند، اما الان ما چقدر نسبت به برادران دینی خود چنین نگاهی داریم. این نگاه به برادر دینی باید احیا شود؛ چرا ما ابتدا در بین خودمان مرز کشیده‌ایم و چه زمانی قرار است ما به سمت امت واحده حرکت کنیم؟

این مسئله به اقدامات جدی و عملی از سوی دولت‌ها نیاز دارد. ملت‌ها هم باید این موضوع را باور کنند و این موضوع باید به یک مطالبه عمومی در میان ملت‌های مسلمان تبدیل شود. ما باید بدانیم در اندیشه دینی و امت واحده‌ای که باید شکل بگیرد، برادر دینی بر همنوع اولویت دارد. همچنین باید باورهای غلطی که در جامعه در نتیجه شیفتگی به غرب به وجود آمده است، به مرور زمان تغییر کند. این تصویر غلط هم که از همدیگر داریم، در نتیجه پیوند و ارتباط تغییر خواهد کرد که این کار، مستلزم برداشتن مرزهاست.

برای نمونه، ما جبهه مقاومت در برابر دشمنان‌مان تشکیل داده‌ایم، اما باید جبهه‌های مقاومت فرهنگی، اقتصادی و سیاسی هم علاوه بر نظامی تشکیل دهیم، باید بتوانیم بازارهای مشترک منطقه‌ای بین مسلمان‌ها شکل دهیم، باید بتوانیم در ارتباط و پیوند با اقوام و ملل مسلمان، با فرهنگ‌های گوناگونی که وجود دارد و با اقوام، مذاهب و طریقت‌ها آشنا شویم و طریقه هم‌زیستی با همدیگر را یاد بگیریم.

بنابراین نیاز است که به مرور زمان ارتباطات خود را حداقل با کشورهای همسایه مسلمان خود توسعه دهیم. از آسیای مرکزی تا غرب آسیا و شمال آفریقا تا سواحل اقیانوس اطلس همه این مناطق مسلمان‌نشین هستند؛ اگر این مسلمان‌ها ارتباطات خود را با همدیگر گسترش دهند، یک مسلمان به راحتی می‌تواند از قلب آسیا تا غرب آفریقا و سواحل اقیانوس اطلس به راحتی سفر کند و همه نیازهای خود را از این سرزمین‌های ثروتمند تأمین کند. در این صورت، حاکمان این کشورها برای حفظ استقلال سیاسی خود دیگر هیچ نیازی به اروپا یا آمریکا نخواهند داشت، بلکه اروپا سرزمین کوچکی در شمال غربی این ناحیه وسیع خواهد شد؛ این باوری است که باید به مرور زمان بین مسلمان‌ها شکل بگیرد که امیدوار هستیم مسلمان‌ها به مرور زمان به این درک مشترک برسند و پیوندهای خود را دوباره برقرار کنند تا از این شرک خفی که در جامعه به آن مبتلا هستند، رهایی یابند و دوباره به سوی تشکیل امت واحده حرکت کنند.

آیت‌الله عباس کعبی عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در گفت‌وگو با صبح صادق مطرح کرد

وحدت نقطه آغاز تمدن اسلامی

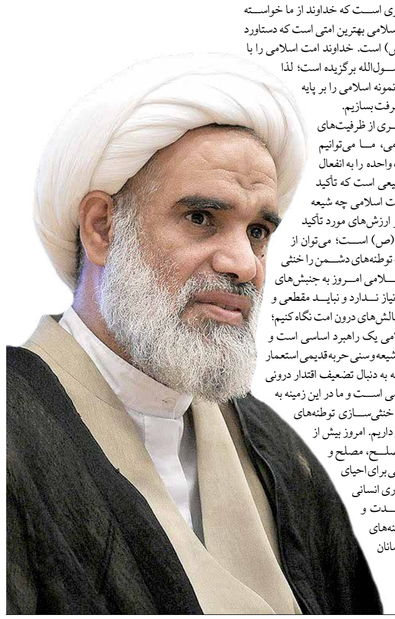

ملیحه زرین‌پور
خبرنگار

«وحدت امت اسلام» از مهم‌ترین مباحثی است که آیات و روایات بسیاری در ضرورت حفظ و لزوم استحکام هر چه بیشتر آن میان شیعه و سنی عنوان شده است. امری که استکبار جهانی به دلیل کوتاه شدن دستش از چپاول ملت‌ها به شدت از آن هراس داشته و سالیان درازی است که در تلاش برای ایجاد شکاف میان امت اسلام است. دشمن با تعابیری، چون «شیعه انگلیسی» یا «اسلام آمریکایی: در حقیقت می‌خواهد چهره اسلام ناب را مخدوش کند و در این هر چه بهتر از واگرایی میان امتی که باهم بودن‌شان چیزی جز قطع جیره چپاولگری از کشورهای مسلمان برای استکبار جهانی ندارد. صبح صادق برای بررسی بیشتر این مباحث به سراغ آیت‌الله عباس کعبی، عضو مجلس خبرگان رهبری رفته است.

در ابتدا بفرمایید که ضرورت وحدت در جامعه امروز و در میان شیعه و سنی را چطور ارزیابی می‌کنید؟

امت اسلامی نسبت به بحران‌ها، معضلات و مشکلات درونی خود باید نگاه ریشه‌ای و عمیق داشته باشد و به جای پرداختن به چالش‌هایی که شکاف درون امت را بیشتر می‌کند، باید به ریشه این چالش‌ها و واگرایی‌ها دقت کند. حقیقت امر این است که از زمان پیروزی انقلاب اسلامی با شعار «نه شرقی نه غربی»، زلزله‌ای بزرگ در نظام بین‌الملل بر پایه اسلام ناب محمدی اتفاق افتاد و انقلاب اسلامی نقطه آغاز جهاد تمدنی برای امت اسلامی و احیای امت شد و امروز در دهه پنجم پیروزی انقلاب جهان به دو بلوک اسلام ناب محمدی با محوریت گفتمان انقلاب اسلامی و بلوک استکبار و نظام سلطه مبدل شد. امت اسلامی با پیروزی انقلاب اسلامی بر پایه بیداری اسلامی، جان تازه‌ای گرفت و حالت ضعف و انفعال مسلمانان امت به نهضت اقتدار و مقاومت اسلامی تبدیل شد؛ لذا بستری برای پیشرفت و احیای دوباره امت اسلامی فراهم شد. امروز راه حل این است که نخبگان امت اسلامی بر پایه اجتهاد متناسب با مقتضیات زمان و تشویق جوانان به عنوان پیشران حرکت امت برای بهره‌مندی از علم و فناوری و پیشبرد آن با اتکا و نوآوری و نیز توجه به محور مقاومت و اقتدار دفاعی و حضور مقتدرانه در مقابل دشمنان اسلام و امت باید به مسئله امت اسلامی یک نگاه راهبردی داشته باشند. امروز امت اسلامی می‌تواند بر پایه علم و ایمان، عقلانیت و معنویت، عدالت و پیشرفت و آزادی و کرامت انسان و احیای مردم‌سالاری اسلامی، دشمنان اسلام و امت اسلامی را به چالش بکشاند.

چرا استکبار جهانی و صهیونیسم از وحدت مسلمانان هراس دارد و به دنبال ایجاد شکاف بین شیعه و سنی است؟

بلوک استکبار امروز در برابر کنشگری بیداری اسلامی و امت اسلامی و محور مقاومت به ستوه آمده است؛ طبیعی است که آمریکا و صهیونیسم راه حل خود را در این می‌دانند که به اختلافات درون امت مسلمان دامن بزنند و به چالش شیعی سنی یا مشکلات قومیتی و ملی‌گرایی و امثال اینها و اختلافات درون امت دامن بزنند. این در حالی است که امروز تاریخ فوکویاما رنگ باخته و خود فوکویاما اعتراف می‌کند که صدای شکست لیبرال دموکراسی به گوش می‌رسد یا جوزف نای در کتاب آینده قدرت در قرن ۲۱ پیش‌بینی کرده، قدرت از غرب به شرق منتقل می‌شود و آمریکا با سرعت رو به افول می‌رود.

سناریوی شیعه انگلیسی و اسلام آمریکایی یا سنی آمریکایی از سوی دشمن غربی چیست و چه اهدافی را دنبال می‌کند؟

این همان جریان اسلام علیه اسلام است که از طریق اتاق جنگ دشمن و استکبار جهانی در غفلت برخی‌ها موجب اقداماتی از طرف آنان شده است؛ چرا که همانطور که گفتم آنها از کنشگری و بیداری اسلامی در جوامع به ستوه آمده‌اند و برای خنثی‌سازی آن به دنبال هر ترفندی هستند و همانطور که از اختلاف و تفرقه در امت اسلامی سود می‌کنند، به چنین جریاناتی دست می‌زنند تا در جنگی نرم و نشانه رفتن اعتقادات به نتیجه برسند.

برای خنثی‌سازی توطئه دشمن و رو شدن جریان‌های انگلیسی و آمریکایی در راستای شکاف میان جامعه مسلمانان چه باید کرد؟

باید برای ساخت جامعه نمونه اسلامی تلاش کنیم؛ این همان امری است که خداوند از ما خواسته است! امت اسلامی بهترین امتی است که دستاورد رسول‌الله(ص) است. خداوند امت اسلامی را با محوریت رسول‌الله برگزیده است؛ لذا ما باید امت نمونه اسلامی را بر پایه هدایت و پیشرفت بسازیم.

با بهره‌گیری از ظرفیت‌های امت اسلامی، ما می‌توانیم دشمنان امت واحده را به انفعال بکشانیم. طبیعی است که تأکید همه آحاد امت اسلامی چه شیعه و چه سنی بر ارزش‌های مورد تأکید رسول خاتم (ص) است؛ می‌توان از همین دریچه توطئه‌های دشمن را خنثی کرد. امت اسلامی امروز به جنبش‌های نرم‌افزاری نیاز ندارد و نباید مقطعی و سطحی به چالش‌های درون امت نگاه کنیم؛ وحدت اسلامی یک راهبرد اساسی است و اختلاف بین شیعه و سنی حربه قدیمی استعمار کهن است که به دنبال تضعیف اقتدار درونی امت اسلامی است و ما در این زمینه به آگاهی برای خنثی‌سازی توطئه‌های دشمن نیاز داریم. امروز بیش از گذشته به صلح، مصلح و اصلاح جهانی برای احیای فطرت و بیداری انسانی بر پایه وحدت و مقابله با توطئه‌های دشمن مسلمانان نیازمندیم.

رمز پیروزی

بهزاد رحیمی
عضو فراکسیون اهل سنت مجلس

«وحدت میان شیعه و سنی» اهمیت بالایی دارد و این اهمیت از آنجا بیشتر نمایان می‌شود که دشمنان اسلام برای بر هم زدن آن، خواب‌های بسیاری دیده‌اند و از هر بهانه‌ای برای ایجاد تفرقه و دو دستگی‌های قومیتی و مذهبی استفاده می‌کنند؛ از این رو وحدت و هفته وحدت اهمیت خاصی در این برهه از زمان و شرایط فعلی جامعه دارد.

وحدت همان امر مهمی است که امام(ره) و رهبری انقلاب هم از ابتدای انقلاب روی آن تأکید داشتند و عنوان کردند که رمز موفقیت و رمز ماندگاری نظام، وحدت میان شیعه و سنی است و این پیامی است برای همه آنهایی که وحدت را به ضرر خود می‌دانند. ما در جمهوری اسلامی با حفظ وحدت در طول این سالیان سال و اطاعت اوامر رهبرمان تا این لحظه اجازه نفوذ به هیچ‌کسی نداده‌ایم.

اما چرا دشمن به دنبال شکست وحدت است؟ باید گفت شکاف و تفرقه در میان شیعه و سنی می‌تواند بخشی از انرژی حاکمیت را صرف حل این اختلاف کند و این سبب تضعیف یک ملت می‌شود. ضعف به نفع دشمن است؛ لذا هر بار با بهانه‌ای به دنبال تنش و برهم زدن وحدت است که بهانه مذهبی هم یکی از آنهاست؛ ولی توجه به توصیه‌های رهبری سبب ناکام ماندن دشمن در این زمینه شده است.

باید تأکید کرد که رمز بقای آرامش و نظام جمهوری اسلامی در وحدت است. وحدت نمادی از اقتدار و همدلی در کشور است و آنهایی که به دنبال شکست وحدت و دامن زدن به این اختلافات هستند، هدف دیگری در سر دارند و همانطور که عنوان شد دشمن خارجی به دنبال تضعیف کشور است و داخلی‌هایی هم که به دنبال این شکاف هستند و در زمین خودی گل می‌زنند، در حقیقت خودی نیستند؛ بلکه دست نشانده و هدایت شده همان دشمن خارجی بوده و به دنبال محقق شدن اهداف آنها هستند.

فریضه الهی

شیوا قاسمی‌پور
سخنگوی فراکسیون اهل سنت مجلس

اهمیت موضوع وحدت میان شیعه و سنی از این نظر نیست که وحدت را به معنای یکی شدن بدانیم؛ بلکه باید به دنبال همدلی، برادری و دوستی باشیم. در واقع به فکر این باشیم که بیشتر روی مشترکات میان شیعه و سنی سرمایه‌گذاری کنیم.

استکبار جهانی و صهیونیسم بین‌الملل هم با ایجاد شکاف میان شیعه و سنی به دنبال تأمین منافع خود و سلطه بر جهان اسلام و امت اسلامی است؛ چرا که آنها به خوبی می‌دانند اگر امت اسلامی یکپارچه شود و در برابر این کودک‌کشان بایستند، هیچ اثری از آنها نمی‌ماند.

مطابق کلام خدا و دستورات قرآن، ما در اسلام به عنوان مسلمان با هم برادریم و بر این اساس حفظ وحدت فریضه‌ای الهی است. اگر ما به قرآن و این دستور الهی عمل کنیم، قطعاً استکبار جهانی نمی‌تواند میان ما رخنه کند، پس ما باید بیش از هر چیزی به دنبال عقد اخوت، همدلی و برادری در مسئله وحدت باشیم. کشور ما جمهوری اسلامی است و باید برای دیگر کشورها الگو باشیم. اگر ما در داخل کشور اختلافات داخلی نداشته باشیم، کسی نمی‌تواند برای ما مشکلی ایجاد کند؛ بنابراین، ما باید توجه کنیم که دیگران دلسوز ما نیستند؛ بلکه تنها به دنبال سوءاستفاده و بهره‌گیری از تنش‌ها، اختلاف‌ها و شکاف‌ها در میان ما هستند.

بنیانگذار جمهوری اسلامی، حضرت امام(ره) از پیشگامان وحدت میان شیعه و سنی هستند و قطعاً اگر ما هم دنباله‌روی امام(ره) و اندیشه‌های ایشان باشیم، اختلافی هم میان شیعه و سنی ایجاد نمی‌شود؛ چرا که نگاه امام به این مسئله چنان نگاه عمیقی بود که برای ایجاد آن بر برادری و همدلی هفته وحدت را معرفی می‌کنند؛ زیرا از اهداف و نقشه‌های شوم دشمن آگاه بودند! از منظر ایشان باهم بودن، برادر بودن و همدل و همراه بودن یک ملت حالا چه سنی و چه شیعه اهمیت بالایی در حفظ امنیت ملی و تداوم آن ملت دارد.

پیشگامان وحدت اسلامی

در روزگاری به سر می‌بریم که «تفرقه بینداز و حکومت کن» از اصول و مبانی اصلی کشورهای مستکبر و زورگوی دنیاست؛ همان نیتی که جهان غرب سالیان سال است برای دستیابی به آن به هر تنش و اختلاف و دشمنی دامن می‌زند. دشمن غربی برای چپاول ملت‌های مسلمان و ثروتمند خصوصاً در منطقه خاورمیانه چاره‌ای جز تفرقه و دشمنی میان آنها و تخریب چهره اسلام ناب و مخدوش کردن نگاه جهانی نسبت به مسلمان متدین ندارد، اما در مقابل این تلاش دشمن به قدمت تاریخ دشمنی مستکبران با مسلمانان علما، فقها و اندیشمندان دلسوزی از شیعه و سنی که وحدت را نعمتی برای جهان اسلام می‌دانستند، تلاش کردند تا نقش خود را با عنوان پیشگامان وحدت در جامعه مسلمانان و به عبارتی تقریب مذاهب اسلامی ایفا کرده و ضمن یادآوری مشترکات و کمک به هر چه پررنگ‌ترشدن آن در جامعه بزرگ اسلامی از شرق و غرب، مردم را نسبت به توطئه‌های دشمن و تفرقه‌افکنی میان مسلمانان در جهت رسیدن به اهداف شوم‌شان آگاه کنند.

امام خمینی (ره)

اگر بخواهیم به پیشگامان وحدت اشاره کنیم، نخستین فردی که در عصر حاضر به ذهن ما می‌رسد، امام خمینی(ره) است؛ رهبر و پیشوایی که با آگاهی از دسیسه‌های دشمنان امت اسلامی برای تفرقه و دشمنی میان مسلمانان با بصیرت تمام عنوان «هفته وحدت» را آن هم از روز ولادت پیامبر مکرم اسلام(ص) بنیان گذاشتند تا در کنار این مشترک فرهنگی و مذهبی در جامعه اسلامی، مسلمانان از هر قومیت و مذهبی چه تسنن و چه تشیع بیش از پیش در کنار هم احساس وحدت و همدلی و برادری کنند؛ اما پیشگامان دیگری هم در این عرصه داریم؛ چنانچه سابقه دشمنان اسلام و مسلمانان خیلی بیش از سابقه تاریخی انقلاب است و پیش از این نیز علما و دلسوزانی برای بر هم زدن نقشه شوم دشمن در همه کشورهای اسلامی تلاش‌های بسیاری کردند. چنانچه میرزا محمدحسن شیرازی از دیگر پیشگامان وحدت مسلمانان معتقد بود که اتحاد گروه‌های مسلمان موجب بقای عزت و عظمت جامعه اسلامی است و تفرقه و جدایی اقشار امت اسلامی مایه ذلت و تباهی است و این فرصت را به دشمن می‌دهد تا مقاصد شوم خود را دنبال کند.

میرزا محمدحسن شیرازی

میرزای شیرازی با ارائه نقشه‌ها و طرح‌های مختلف، در ایجاد وحدت میان برادران شیعه و سنی تلاش‌های بسیاری کرد. مقابله با طرح‌های استعماری انگلیس در کشور افغانستان، پرداخت مستمری و کمک‌های مادی به طلاب و علمای سنی همانند طلاب و علمای شیعه، ایجاد امکانات رفاهی برای برادران سنی و شیعه به‌صورت یکسان، خنثی‌سازی نقشه‌های مختلف دشمن برای ایجاد اختلاف و تحمل کردن مشکلات این مسیر(ازجمله به شهادت رسیدن فرزند ایشان)، برخورد با افراد ناآگاه و عالم‌نما که به اسم محبت به اهل‌بیت(ع) و اظهار نفرت از دشمنان‌شان، قصد اختلاف‌افکنی میان شیعه و سنی را داشتند، از جمله تلاش‌های این عالم مجاهد بود.

امام موسی صدر

توجه امام موسی صدر به حضور پیروان ادیان مختلف در سرنوشت کشورش، یعنی لبنان و زمینه‌سازی برای گفت‌وگو بین فرهنگ‌های مختلف، تجربه‌ای گرانبهاست که امروز در جهان به آن نیاز داریم. مهدی فیروزان، خواهرزاده امام موسی صدر می‌گوید: «امام موسی صدر در تعاملاتش با مردم لبنان به تمام ادیان توجه داشت و همه شهروندان را در تعیین سرنوشت کشور دخیل می‌دانست و به همین دلیل بود که در تشکیل هر مجموعه فرهنگی، اعضا را از مسلمانان شیعه و سنی، مسیحیان و دروزی‌ها انتخاب می‌کرد.»

شیخ محمد عبده

شیخ محمد عبده از دیگر اندیشمندان جهان اسلام است که در کنار سیدجمال به وحدت دنیای اسلامی اندیشید، هرچند معتقد بود که آموزش‌وپرورش و تربیت دینی جامعه بر تعلیم و هر حرکت سیاسی تقدم دارد. شرح نهج‌البلاغه عبده گامی مؤثر در جهت وحدت و تقریب بین مذاهب اسلامی است و در بخش‌های مختلف این کتاب می‌توان ارادت و علاقه قلبی وافر شیخ عبده را به حضرت علی(ع) یافت؛ شیخ محمد عبده شدیداً با اختلافات و نزاع‌های فرقه‌ای غیرمنطقی و زیان‌بار مخالفت می‌کرد.

اقبال لاهوری

اقبال لاهوری شاعری است که از دغدغه‌های فکری او «وحدت‌گرایی» است و بیداری اسلامی را از آرزوهای بزرگ خود می‌داند؛ وی در شعر خود پیامبر اسلام(ص) را نماد عینی وحدت اسلامی می‌داند.

عشق او سرمایه جمعیت است / عشق در جان و نسب در پیکر است- امت او مثل او نور حق است / همچو خون اندر عروق ملت است

علامه شیخ محمدتقی قمی

علامه شیخ محمدتقی قمی هم از پیشگامان و منادیان وحدت اسلامی است؛ وی عمر خود را برای تحقق این آرمان گذاشت و بیش از پنجاه سال پیش بذر «تقریب بین مذاهب اسلامی» را در قاهره کاشت.

شیخ عبدالمجید سلیم

شیخ عبدالمجید سلیم هم یکی دیگر از پیشگامان وحدت و بیداری اسلامی است؛ این عالم مسلمان فریاد وحدت مسلمین را سر داد و به دعوت علامه محمدتقی قمی، مؤسس «دارالتقریب» لبیک گفت؛ به حق می‌توان او را از بانیان تقریب در مصر دانست.

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم را امروز به‌عنوان «شهید پیشگام تقریب مذاهب اسلامی» می‌شناسند؛ عالمی که با وجود مبارزات سیاسی فراوان، هیچ‌گاه از دانش و اندیشه فاصله نگرفت و حاصل جهاد علمی او، بیش از شصت کتاب و رساله در رشته‌های مختلف است؛ از اقدامات وی در کنار ریاست مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق و فرماندهی نیروهای بدر، می‌توان به ریاست شورای عالی مجمع جهانی «تقریب مذاهب اسلامی» و عضویت در هیئت امنای دانشگاه مذاهب اسلامی اشاره کرد.

سیدجمال‌الدین اسدآبادی

سیدجمال‌الدین اسدآبادی از دیگر پیشگامان وحدت اسلامی است. وی منشأ جریان فکری استبداد داخلی و استعمار خارجی را در جوامع اسلامی تشخیص داد و با این دو مسئله به شدت مبارزه کرد. تشدید مبارزه علیه قدرت‌های استعمارگر غربی پس از جنگ جهانی دوم، نام وی را بر سر زبان‌ها انداخت.

شهید سید قطب

شهید سید قطب هم یکی از چهره‌های شاخص پیشگام وحدت اسلامی و فریادگر احیای عظمت اسلام است که شهره اسلام‌خواهی او از مرزهای جغرافیایی کشورش فراتر رفت. وی می‌نویسد: «شکی نیست علی‌رغم این دشمنی‌ها و کارشکنی‌ها، آینده در قلمرو اسلام است و ما اینک جهادی طولانی، دشوار و پرخطر داریم. این جهاد برای نجات فطرت از لابه‌لای انبوه ابرهای تیره و پرپوز ساختن آن بر تیرگی‌هاست. باید برای این جهاد مجهز شویم و قوای فراوان آماده سازیم. تجهیزات لازم برای این جهاد فقط یک‌چیز است: آشنایی کامل با حقایق اسلام و فراگرفتن دین در سطح عالی آن.»

شهید مطهری

شهید مرتضی مطهری هم جزء افرادی بود که در مسیر وحدت امت اسلامی، اندیشه‌های نو و راهکارهای علمی و عملی والایی را در پیش روی جامعه قرار داد.

شیخ محمود شلتوت

شیخ محمود شلتوت هم از معدود عالمانی است که اهتمام ویژه‌ای به وحدت اسلامی داشته است؛ وی معتقد بود یکی از مهم‌ترین مسائل در شکل‌گیری وحدت، دستیابی به نقطه اشتراکی است که همه مذاهب بر آن اتفاق داشته باشند. علما و اندیشمندان بسیار دیگری نیز در طول تاریخ اسلام و به قدمت دشمنی دشمنان اسلام همواره به دنبال وحدت میان امت اسلامی بودند؛ اما پرداختن به آن از ظرفیت این نوشتار خارج است.

دبیر گروه پرونده: اکبر معصومی

اصلاح‌طلبان و راهبرد برد - برد - برد

انتخابات ریاست‌جمهوری دهم و صف‌آرایی جریان‌های سیاسی- ۵

مهدی سعیدی
دبیر گروه تاریخ

نتیجه انتخابات ریاست‌جمهوری نهم را باید تیر خلاص به راهبرد تداوم اصلاح‌طلبی پس از خاتمی دانست. شوک ناشی از این انتخاب، همه جاماندگان از صحنه رقابت را به تکاپو واداشت تا هرچه سریع‌تر به فکر چاره باشند که حاصل آن شکل‌گیری سیاست «عبور از احمدی‌نژاد» در انتخابات ۲۲ خرداد ۱۳۸۸ بود!

سعید حجاریان، از اعضای ارشد جبهه مشارکت، با تحلیل نتایج انتخابات نهم، تشکیل جبهه‌ای تازه و جنبشی فراگیرتر در شرایط جدید سیاسی بعد از انتخابات را ضروری دانست و گفت: «دستاورد انتخابات این بود که همه در آن زخمی شدند و ناگزیر هستند که برای احقاق حقوق خود، به این جنبش بپیوندند.» وی معتقد بود در جبهه جدید، همه باید حضور داشته باشند و حتی هاشمی‌رفسنجانی نیز می‌تواند در این جبهه قرار گیرد. حجاریان درباره اینکه چه کسی رهبری اصلاحات و این جبهه جدید را بر عهده خواهد گرفت، می‌گوید این را هیئت مدیره جبهه مورد نظر اعلام خواهد کرد: «این شخص قطعاً پیدا خواهد شد. در این میان حتی اگر مهدی کروبی یا هرکس دیگر نیز رأی بیاورد، ما نتیجه آن را خواهیم پذیرفت. حتی هاشمی الان حرف‌هایی می‌زند که به‌شدت از سوی برخی نیروهای اصولگرا تخریب می‌شود. اتحادی که در دور دوم درباره هاشمی‌رفسنجانی شکل گرفت، می‌تواند جبهه ما را وسیع‌تر کند.»

بهزاد نبوی، از اعضای مهم جریان دوم خرداد و عضو ارشد شورای مرکزی سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، در تحلیل انتخابات نهم می‌گوید: «هاشمی خاکریز آخر ما بود. تحلیل این بود که اگر معین رد صلاحیت شود و یا رأی نیاورد، ما می‌بایست یک خاکریز دیگر نیز داشته باشیم. اگر خاکریز آخر را پیش‌بینی نمی‌کردیم، مجبور بودیم با خروج آقایان معین و کروبی از صحنه، بازی را یکسره واگذار کنیم. البته پیش از انتخابات مصلحت نبود چنین تحلیلی را علناً ارائه دهیم و عملاً گرا برای رد صلاحیت نامزد خود داده و یا احتمال رأی نیاوردن وی را مطرح کرده باشیم.»

بهزاد نبوی همچون حجاریان به سازماندهی جنبش فراگیر از همه «زخمی‌های انتخابات نهم» و ناراضیان از وضع موجود تأکید کرده، می‌گوید: «معتقدیم جبهه اصلاحات می‌بایست فعال باشد و یک جبهه گسترده‌تر از نیروهایی که با نتیجه انتخابات موافق نبودند، تشکیل شود. این نیروها که در آن از مخالفان قدیمی اصلاحات تا نیروهایی که اعتقاد به اصلاحات در چارچوب نظام نداشتند، طیف گسترده‌ای را شامل می‌شوند.»

همچنین حسین مرعشی در گفت‌وگویی با خبرنگار کارگزاران، شرایط پس از انتخابات نهم را تشریح کرد و با بحرانی جلوه دادن وضعیت کشور، مدعی شد: «کشور ما در حال حاضر با چند بحران اساسی دست‌وپنجه نرم می‌کند که مهم‌ترین و اصلی‌ترین آنها، چالش بین‌المللی است... پرونده هسته‌ای به بزرگ‌ترین چالش ما با جهان غرب تبدیل شده است و به نقطه حساسی هم نزدیک شده‌ایم. در عرصه داخلی هم، گروه‌های ناشناخته‌ای با شعارهای فریبنده اجتماعی و مذهبی میدان‌دار شده‌اند و کشور را دچار نوعی فلج مدیریتی کرده‌اند.»

مرعشی و حزب کارگزاران در تدوین راهبرد جدید، گامی فراتر از حجاریان، نبوی و سایر گروه‌های دوم خردادی برداشتند و ضمن اشتباه توصیف کردن عملکرد گذشته خود، جنبش گسترده‌تر و فراگیرتری را ترسیم کردند که در آن ائتلافی از اصولگرایان و دوم خردادی‌ها بتوانند قدرت را از دست منتخب مردم خارج کنند.

وی می‌گوید: «ما گفته‌ایم که اگر رقابت داخلی گذشته بین دو جناح سیاسی- فکری ریشه‌دار کشور و انقلاب و به عبارت روشن‌تر، تفرقه در جناح اصلاح‌طلب و تفرقه در جناح اصولگرا باعث شده تا یک جریان بی‌ریشه‌ای بیاید و کشور را دچار چالش‌های بزرگ کند، اگر مردم و نظام به آن نیاز داشته باشند که دو جناح اصلاح‌طلب و اصولگرا در مقطعی با هم همکاری داشته باشند، برای خشکاندن جریان‌های ناشناخته و مشکوک، باید این همکاری را محترم بشماریم و آن را عملیاتی کنیم؛ بدون آنکه به اصالت و هویت سیاسی خود لطمه بزنیم.» وی افزود: «به هر دلیل، در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۸۴ هم جناح اصلاح‌طلب و هم جناح اصولگرا به رقابتی غیرحرفه‌ای و ناموزون تن دادند و هیچ‌یک از دو جناح در دورن خود به وحدت و هماهنگی نرسیدند. این رقابت‌های داخلی بستری فراهم کرد تا جریانی بی‌ریشه، کشور را دچار چالش‌های جدی سیاسی و اقتصادی کند.

اگر امروز، آوردن این قطار از ریل خارج شده به ریل اصلی، موکول و منوط به این باشد که دو جناح اصولگرا و اصلاح‌طلب با هم همکاری کنند، باید این همکاری را به رسمیت بشناسیم.»

وی با اشاره به اینکه این پیشنهاد در سطح برخی شخصیت‌های اصلاح‌طلب و اصولگرا هم مطرح شده است، برای قانع کردن برخی از اصولگرایان، ایده «برد همگانی» را مطرح کرد و در تشریح آن گفت: «ما در کارگزاران این بحث را در قالب «برد- برد- برد» مطرح کرده‌ایم در مقابل «باخت- باخت- باخت». از نظر ما انتخابات دوره قبل ریاست‌جمهوری«باخت- باخت- باخت» بود؛ یعنی باخت جناح اصلاح‌طلب بود، باخت جریان اصلی و اصیل جناح اصولگرا هم بود و باخت کشور و مردم هم شد. در حالی‌که ما باید برای انتخابات آینده، رقابتی را طراحی کنیم که «برد- برد- برد» باشد؛ یعنی برد جناح اصلاح‌طلب، برد جناح اصولگرا هم تلقی شود. برد جناح اصولگرا، برد جناح اصلاح‌طلب هم تلقی شود و هر کدام هم که بردند، برد ملت و کشور هم باشد... . کافی است یک جبهه متحد در اصلاح‌طلبان با یک جبهه متحد در اصولگرایان بنشینند و با هم، همفکری کنند. البته الزاماً نباید این همفکری به «کاندیدای مشترک» ختم شود. یکی از مسیرها می‌تواند به کاندیدای مشترک برسد؛ اما مسیر دیگر، می‌تواند «تعریف قواعد بازی» باشد؛ یعنی سران جبهه متحد اصلاح‌طلبان و جبهه متحد اصولگرایان بنشینند و در یک همفکری و تعامل ببینند با خود، با سیاست و با کشور چه کرده‌اند که این وضعیت حاکم شد؟ بعد هم با هم بنشینند و این مسائل را اصلاح و قواعد بازی را بازنویسی کنند... . ما فکر می‌کنیم همکاری و همفکری یک جبهه متحد از اصلاح‌طلبان و جبهه‌ای متحد از اصولگرایان برای نجات کشور در شرایط امروز، مفهوم دارد.»

در واقع آنچه در قالب پروژه عبور از احمدی‌نژاد رقم خورد و در اظهارنظرها و نوشته‌های جریان دوم خرداد تحت عنوان «نه احمدی‌نژاد» تکرار شد و برای مدتی فضای ذهنی مردم و برخی از نخبگان و محافل سیاسی را به خود معطوف کرد، نتیجه چنین تحلیل و فراخوانی برای همان جنبش فراگیری بود که به کودتای مخملی ختم شد.

تقویم انقلاب

انجمن حجتیه و مخالفت با ولایت فقیه

سیدمهدی‌حسینی
مورخ و پژوهشگر

از جمله جریان‌های فرهنگی- سیاسی مرموزی که عملکرد متفاوتی در آغاز انقلاب اسلامی داشت، گروه معروف به «انجمن حجتیه» است. جریانی که افراد وابسته به آن در مجلس خبرگان در جریان تدوین قانون اساسی مواضع خود را بر سر اصل «ولایت فقیه» آشکار کردند؛ اعتقاداتی که در تناقض جدی با مبانی اسلامی قرار داشت. انجمن هرگاه از ولایت فقیه سخن به میان آورد، به سرعت آن را به ولایت عامه مراجع تقلید معنا کرد. برای نمونه، انجمن در اوایل انقلاب در بیانیه‌ای به اعتقاد خود به ولایت فقیه تأکید کرد و مخاطبان را به جزوه «به سوی نور» رجوع داد که همین تفسیر از ولایت را تئوریزیه کرده بود! شهید بهشتی در نقد نگاه انجمن به ولایت فقیه گفته است: «حتی می‌نشینیم مسائل زمامداری و حکومت را می‌خواهیم با فرمول‌های مربوط به مرجعیت معمولی حل کنیم و این محال است؛ چون فرمول‌های مرجعیت کافی نیست.» نگاه انجمن به ولایت را می‌توان در پیشنهادهای‌شان برای قانون اساسی نیز یافت. در این پیشنهادها فقهای شورای نگهبان را مراجع تعیین می‌کنند و فرماندهی کل قوا با رئیس‌جمهور است و رهبری عملاً یک جایگاه تشریفاتی است! انجمن حجتیه‌ای‌ها در دوران مبارزه با رژیم دست‌شانده پهلوی در تاریکی محض بودند! و آنچه حکایت دارد، ماجرای سازش و همکاری با ساواک است. گزارش جلسات انجمن به ساواک فرستاده می‌شد و اگر مزاحمتی برای جلسات انجمن با اعضای آن پدید می‌آمد، به محض روشن شدن ارتباط آنها با انجمن، مسئله رفع می‌شد! ممانعت شهربانی در برگزاری مراسم‌های یزد و مذاکرات شیخ محمود حلبی، از تاریک‌ترین این مسائل است که در آن شیخ محمود حلبی با تکریم و تجلیل از جنایتکاران پهلوی و شاه ملعون یاد می‌کند! نمونه‌های متعددی از همکاری اینان با ساواک در تاریخ ثبت شده است. برای نمونه، در آبان سال ۱۳۵۶ پس از رحلت آقامصطفی خمینی و ماجرای چاپ مقاله اهانت‌آمیز نسبت به حضرت امام(ره)، با وجود تمامی ظلم‌ها و فسادهای دربار و شهادت مبارزان و شکنجه آنان به دست ساواک، این انجمن باز هم از ساواک برای ادامه حیات خود مجوز می‌گیرد! حجتیه‌ها پس از پیروزی انقلاب تا مدتی سردرگم بودند و هیچ دعوتی برای حمایت از انقلاب اسلامی از آنها دیده نشد و در طول پنج سال حیات سیاسی‌شان پس از انقلاب، در همه حوادث مهم کشور واکنشی از خود نشان ندادند و مرموزانه و پنهانی به بسط نفوذ خود در مراکز فرهنگی- سیاسی مشغول بودند!

حضرت امام(ع) در پیام‌ها و بیانیه‌های‌شان تلاش کردند که چهره پنهان این جریان را آشکار کنند. ایشان در پیامی که به «منشور روحانیت» معروف شد، با صراحت مرقوم فرمودند: «دیروز حجتیه‌ای‌ها مبارزه را حرام کرده بودند و در بحبوحه مبارزات، تمام تلاش خود را نمودند تا اعتصاب چراغاتی نیمه شعبان را به نفع شاه بشکنند، امروز انقلابی‌تر از انقلابیون شده‌اند! ولایتی‌های دیروز که در سکوت و تحجر خود آبروی اسلام و مسلمین را ریختند، در عمل پشت پیامبر و اهل بیت عصمت و طهارت را شکستند و عنوان ولایت برای‌شان جز تکسب و تعیش نبوده است، امروز خود را بانی و وارث ولایت نموده و حسرت ولایت دوران شاه را می‌خورند.»

دهلیز

جاسوس فاسد دربار

مروری بر مفاسد دربار رژیم دیکتاتور پهلوی

اطرافیان شاه پهلوی را عناصر فاسدی پر کرده بودند که هر یک به انحرافی آلوده بودند! این فساد و انحراف تا آنجا بود که حتی گاه صدای درباریان و خاندان شاهنشاهی نیز در می‌آمد. هر چند این خاندان خود سر منشأ و پیشگام فساد به حساب می‌آمد! ارتشبد حسین فردوست در جلد اول کتاب «ظهور و سقوط سلطنت پهلوی» درباره یکی از جاسوسان انگلیس در دربار محمدرضا پهلوی اطلاعات جالبی ارائه کرده است. وی می‌نویسد:

«"پرون» کسی بود که از زمان تحصیل محمدرضا پهلوی در سوئیس، به عنوان «مستخدم» و «باغبان» در اطراف وی بود. او تا سال ۱۳۴۰- زمان مرگ خود- گزارش محرمانه تحولات دربار را به سفارت انگلیس می‌داد. رضاخان علناً از پرون بدش می‌آمد. هرگاه به کاخ ولی‌عهد می‌آمد، می‌پرسید که آیا این ارنست پرون در ساختمان است یا نه؟! اگر بود به ساختمان نمی‌آمد و نمی‌خواست با وی مواجه شود. یک بار به محمدرضا گفت: «اگر من پرون را در باغ نزدیک خودم ببینم طوری او را می‌زنم که جان سالم به در نبرد!» ولیعهد هم مسئله را به پرون گفت و او پاسخ داد که سعی می‌کنم طوری رفت و آمد کنم که از یکی دو کیلومتری شاه رد شوم! به هر حال، یک بار پرون اشتباه کرد و به محل قدم زدن رضاخان در کاخ سعدآباد نزدیک شد و شاه او را دید و با عصا دنبالش کرد. پرون نیز که جوان بود، از لای درخت‌ها فرار کرد و جان سالم به در برد!

یک روز ولی‌عهد به من گفت از پدرم پرسیدم این چه دشمنی است که شما با پرون دارید؟ و او پاسخ داد که پرون جاسوس مسلّم انگلیس است، من تردیدی ندارم که او جاسوس انگلیس‌هاست و خوشم نمی‌آید در خانه‌ام یک جاسوس باشد. مسلماً در دربار رضاخان جاسوس انگلیس فراوان بود و شاید همه بودند، ولی رضاخان از پرون نفرت خاصی داشت که این نفرت فقط به دلیل جاسوس بودن او نبود؛ هر چند کسر شأن خود می‌دانست و دلخور بود که در حریم زندگی خصوصی او یک جاسوس حضور داشته باشد. نفرت رضاخان از پرون به علت نمودهای رفتار هم‌جنس‌گرایانه پرون بود و رضاخان با شمّ قوی خود و تجربه زندگی قزاقیش این حالت را در پرون حس کرده بود و طبیعی بود که به عنوان یک پدر از مجاورت او در کنار پسرش نفرت داشته باشد. این رفتار پرون بعدها برای همه محرمان دربار محمدرضا پهلوی آشکار شد. پرون به تشکیل یک باند هوموسکسوئل از نزدیک‌ترین دوستان شاه دست زد.»

حافظه

لندن در مه

مروری بر سوابق آلودگی پایتخت بریتانیا

آلودگی کلانشهرها پدیده‌ای متعلق به قرن بیستم نیست! بلکه نمونه‌هایی از آن را می‌توان در سده‌های گذشته نیز دنبال کرد. مردم لندن حداقل از سال ۱۲۷۲ میلادی از هوای ناپاک شهر خود ناراضی بودند. موقعیت لندن در کنار رودخانه «تیمز»، این شهر را همیشه مستعد مه‌گرفتگی طبیعی می‌کرد؛ زیرا رطوبت آب در تپه‌های اطراف گیر می‌افتاد، اما دود زغال سنگی که با مه طبیعی ترکیب شده بود، به مهی غلیظ‌تر و زرد بدل می‌شد که می‌توانست برای روزها در این منطقه باقی بماند. مشکلات لندن با این نوع مه گرفتگی تا دهه ۱۸۰۰ میلادی پا بر جا ماند.

در سال ۱۸۷۳ میلادی اولین مه ماندگار و غیر معمول لندن به سراغش آمد که ۲۶۸ کشته از برونشیت باقی گذاشت. در سال ۱۸۷۹ میلادی، یکی از این مه‌گرفتگی‌ها تا چهار ماه در شهر باقی ماند و تا آن زمان هنوز هم تصمیمی در رابطه با آن گرفته نشده بود. در نقطه اوج انقلاب صنعتی و وابستگی آن به زغال سنگ، هیچ نیروی جایگزینی برای این ماده سوختنی وجود نداشت. به تدریج از دهه ۱۸۹۰ میلادی، موتورهایی که با بخار کار می‌کردند پا به عرصه گذاشتند و از آلودگی هوای لندن کاسته شد.

در سال ۱۹۵۲ میلادی، یک مه‌گرفتگی چهار روزه شدید که به «مه‌گرفتگی عظیم» شهرت پیدا کرد، به سراغ لندن آمد و با موقعیت‌های جوی نابسامان تداخل کرده و سیستم حمل‌ونقل شهری را به صورت جدی مختل کرد. تمام سیستم‌های حمل‌ونقل به جز متروهای زیرزمینی به دلیل کاهش جدی میدانِ دید، فلج شدند. این مه به قدری شدید بود که صفحه نمایشگر سینماها را هم در خود فرو برده بود. ۴ هزار نفر در اثر این اتفاق جان باختند و بیش از ۱۰۰ هزار نفر به طور جدی بیمار شدند.

مطالعات اخیر نشان می‌دهد، آمار کشته‌شدگان این واقعه، احتمالاً به مراتب بیش از رقم اعلام شده پیشین بوده و آمار کشته‌شدگان این مه دود عظیم، بیش از ۱۲ هزار نفر در تمام سنین بوده است.

کارشناسان تا مدت‌ها تصور می‌کردند، انتشار گازهای گلخانه‌ای ناشی از سوزاندن زغال سنگ منجر به وقوع این واقعه شده است، اما با وجود این، فرآیندهای دقیق شیمیایی این واقعه مرگبار، در دهه ۱۹۶۰ به طور کامل شناخته نشده بودند.

پس از این ماجرا بود که پارلمان انگلستان در سال ۱۹۵۶ قانون «هوای پاک» را تصویب کرد که طی آن، مناطقی بدون دود در شهر تعبیه شد و سوزاندن زغال سنگ هم بسیار محدود شد. در ادامه خانه‌ها هم مجبور به استفاده از اجاق‌های گازی شدند.

استعاره ویترین و حبس شدن نیازهای اساسی

معنا و آثار نهفته در فقر و چاره‌جویی آنها

حمزه عالمی
دکتری اندیشه سیاسی

فارغ از زمینه‌ها و عوامل افزایش تورم در کشـور، آنچه اکنون جامعه با آن دست‌وپنجه نرم می‌کند، فقر و ناتوانی در تأمین نیازهای اولیه است. آگاهی از این موضوع، نیازی به جست‌وجوی آمار و ارقام ندارد و وضعیتی آشکار اسـت. این موضوع نیز روشن است که وضعیت کنونی فقر و تورمِ افسارگسیخته در کشور، میراث دولت قبل بوده و دولت دو ماهه سـیزدهم هنوز نیازمند فرصت است تا بتواند این مشـکلات را حل کند. با این حـال اهمیّت فقر و ناتوانی در تأمین نیازهای اولیه ایجاب می‌کند نگاه جدی‌تری به آن داشته باشیم و از تبعات بحرانی این وضعیت به سادگی نگذریم.

معنای نهفته در فقر

به گفته بسیاری از کارشناسـان، در شرایط کنونی با کمبـود کالاهای اساسـی مواجه نیسـتیم، اما مصیبت بزرگ در این اسـت که با وجود فراوانی کالا، قیمت‌ها همچنان سر به فلک کشیده و تورم همچنـان در حال افزایش اسـت. اقتصاددانان در پاسخ به چرایی این وضعیت نکات روشنی را بیان و راهکارهـای مفیدی نیز ارائـه می‌کنند، اما این فراوانی راهکارهایی که اغلب روی کاغذ باقی مانده است، بیان‌کننده از حساسیّت افتادن معنای نهفته در فقر و آثار بحرانی آن است. این همه به دلیل تفسیر صرفاً اقتصادی از مسـائل و مشکلات اقتصادی است، در حالی که اقتصاد، آن هم در دوران کنونی در محاسبه خلاصه شده و آمار و محاسبه نمی‌توانند حس عمومی جامعه را درک کنند؛ حسی که مبنای تفکر و رفتار یک جامعه و امکان یا امتناع رسیدن به آرمان‌های آن جامعه را شکل می‌دهد.

امروزه فراوانی کالاهای اساسـی و از آن طرف پایین آمدن قدرت خرید مردم و احساس هراس از افزایش فاصله میان درآمد و مخارج، فرد ایرانی را در موقعیّت نظاره‌گرِ نیازهای اولیه و اساسـی خود که پشت ویترینِ گالری‌های لوکس حبس شده‌اند، قرار داده و او خود را در تأمین اولین نیازها، همچون خوراک، پوشاک و مسکن ناتوان می‌بیند. به عبارتی نیازهای اولیه و اساسـی فرد به کالاهای لوکسـی تبدیل شده‌اند که فرد تنها می‌تواند به آنها بنگرد و از کنارشان بگذرد. فردی که از جلوی ویترین نیازهای اساسی خود عبور می‌کند، در واقع اولین لازمه زنده بودن و حیات خود را، یعنی نیاز به خوراک را کنار گذاشـته و به سطح بسیار پایین و شکننده‌ایی اکتفا کرده اسـت. به این ترتیب چنین فـردی حیات و زندگی خود را در معرض تهدید می‌بیند. همچنین وقتی تأمین مسکن و سر پناه را که لازمه استقرار و آرامش است، دست نیافتنی یا بسیار دشوار می‌بیند، احساس بی‌مکانی و سـرگردانی می‌کند. معنای نهفته در این موضوع، افزایش هزینه‌های حیات و آرامش اسـت و از آنجا که میل به حیات و زندگی بر هر میلی برتری دارد، به این ترتیب افراد در چنین شرایطی تأمین هزینه‌های حیات (تأمین خوراک) را بر تأمین اسـتقرار و آرامـش ترجیح می‌دهند و ابایی از عیان شـدن بی‌مکانی و نااستقراری خود نخواهند داشـت. در چنین شرایطی مسلم است که حاشیه‌نشینی یا زندگی دو خانواده در یک واحد آپارتمانـی ۷۰ متری، به عنـوان پیامدهایی که در نتیجه بحران مسـکن اکنون در حال وقوع است، قبح کمتری از فروش اعضـای بدن دارد، اما هیچ اطمینانی نیست که با مصادره مکان به سود تأمین لوازم حیات، افزایش روزافزون قیمت‌ها اجازه دهد که لوازم حیات نیز به سهولت تأمین شود.

به این ترتیب ویترینی شـدن نیازهـای اولیه و اساسـی جامعه به این معناسـت که حق حیات و آرامـش فرد مهیا بـوده و هـر روز در معرض دید افراد قرار می‌گیرد، اما حصاری شـکننده، فرد را از دسترسـی به آنها محروم می‌کنـد یا هزینه‌های دسترسی را هر سـاعت بالا می‌برد. برای افرادی چنین هراسناک از حفظ حیات، و بی‌مکان، شاید دیگر گذشتن از جلوی ویترین‌ها ادامه نیابد و آنان هر لحظه ممکن است باز گردند، با عصیانی برای شکستن.

چشم‌انداز این وضعیت

آنچه گفته شد با هدف اهمیت دادن به معنای فقر و نتایج آن اسـت. به اذعان کارشناسان اقتصادی، اقدامات دولت سیزدهم می‌تواند در ماه‌های آینده بهبود قابل توجهی در تأمین نسـبتا پایدار نیازهای اولیه جامعه ایجاد کند، اما آیا آستانه تحمل جامعه تا آن زمان لبریز نخواهد شد؟

پاسـخ به این پرسـش به نوع گفتـار و کردار دولتمردان سـیزدهم وابسته است؛ در حالی که از ویترینی شدن نیازهای اولیه سخن گفتیم، این نکته را نیز نباید فراموش کرد که استعاره ویترین به حائل و واسطه‌هایی غیر از دولت میان مردم و رسیدن آنها به نیازهای اولیه خود اشاره دارد. هر دولتی خواهان بقا و کسـب رضایت مردم اسـت و اگر در تأمین نیازهای اولیه جامعه مشکل داشته باشد، با فرافکنی و ادبیاتی پیچیده سعی می‌کند مشکل را به فراموشی سـپرده و مردم را در ابهام فرو بـرد، اما دولتمردان سیزدهم تاکنون گزارش نسبتاً شفافی به مردم ارائه داده‌اند و از وفور کالاهای اساسی سخن گفته‌اند، بنابراین آنان در سمت‌وسـوی مردم قـرار دارند و همانند مردم به دیوار شیشـه‌ای ویترین می‌نگرند. حضور رئیس‌جمهـور در میان مردم و گفت‌وگوی بی‌واسـطه با آنان، به این معناست که دولت خود را زبـان نیازهای مردم می‌داند. به این ترتیب جای سؤال اسـت که ویترینی که نیازهای اساسی را به نمایش گذاشته، اما آنها را حبس کرده، از سوی چه کسانی بر پا شده است؟

این ویترین به صورت ناخواسـته عیان شـدن نقش دلالان و واسطه‌هاسـت؛ واسطه‌هایی که باز هم اسـتعاره ویترین به ما می‌گوید بسیار شکننده هسـتند، چون هم دولت و هم مردم به آنان خیره شده‌اند. به این ترتیب از دل آن وضعیّت بحرانی که ترسیم شد، می‌توان به وضعیّتی امیدوارکننده دست یافت. اکنون شرایط بسیار مطلوبی برای شکستن این حصار شیشه‌ای فراهم شـده است. در حالی که رئیس‌جمهور و وزرای خـود در میان مردم و با رویکردی نسـبتًا شفاف حاضر شده‌اند و این کلام معصوم(ع) را پاس داشته‌اند که «النَّجاةُ فی الصِّدق، کما أنَّ الهلاک فی الکذب»، آنچه بیش از حضور و گفت‌وگو با مردم اهمیّت دارد، بازسـازی نظام توزیع در کشـور و قرار گرفتن واسطه‌ها در جایگاه منطقی خود و برخورد قضائی و انضباطی سخت با دلالان و واسطه‌هاسـت. اصلاح نظام توزیع و نظارت بر بازار از دیدگاه کارشناسان اقتصادی یکی از مهم‌ترین راه‌های جلوگیری از افزایش قیمت‌ها و حاکم شدن آرامش اقتصادی است، اما از نگاه این نوشتار اصلاح این سیستم اهمیت بسیار زیادی نیز در احیای سیاسـت دارد. حوزه سیاست، به‌معنای حوزه حضور مردم در عرصه عمومی و ترجیح منافع عمومی بر منافع شـخصی، آن هم در چارچوب شریعت، بزرگ‌ترین دسـتاورد انقلاب اسلامی و وجه تمایز مهم جمهوری اسلامی از سایر نظام‌های سیاسی است. در وضعیت ویترینی شدن نیازهای اولیه، اولین قربانی، سیاست است. سیاست نیازمند حداقل‌هایی از معیشت و مکانمندی انسان‌هاست و برخورد با واسطه‌ها و دلالانِ زیاده‌خواه، در واقع پاسداری از این دستاورد مهم به شمار می‌آید.

اصلاحیه: در شماره ۱۰۱۹ در مطلب اصلی این صفحه در توضیح عکس میشـل فوکو به اشتباه نام فوکویاما درج شده بود که بدین وسیله از خوانندگان محترم پوزش می‌طلبیم.

ریزش‌ها

فراز و فرود محمود امجد ـ ۱

درمسیر معنویت!

انسان موجودی دوساحتی و دو بعدی با ابعاد مادی و معنوی است. در طول زندگی، این دو بعـد همواره در تقابل هم و در مصاف با یکدیگرند. هر یک از این ساحت‌ها، انسان را به طرف خودش دعوت می‌کند. تقابل این دو به گونه‌ای است که هر لحظه غلبه یکی بر دیگری امکان دارد. چه بسا مردمانی بودند که روزی در مسـیر حق و حقیقت که جلوه‌ای از ابعاد معنوی انسان است، گام برمی‌داشتند؛ اما در دوران کهولت سـن بر اثر فریب خوردن یا حب فرزند و خانواده اسـیر ابعاد مادی حیات خود شده و از مسیر حق جدا شده و راه و سلوک خود را تغییـر داده‌اند و از سـعادت ابدی باز مانده‌انـد. بازخوانی تاریخ و خواندن سـیر و صیرورت احوالات آدم‌های بزرگی که در پرتو بی‌توجهـی بـه امـر تهذیب واقعـی نفس و خودمراقبتی معنوی دچار دگردیسی فکر و مسیر شـده‌اند، حتماً به ما در پیمودن مسـیر حق و انسانیت کمک می‌کند.

یکی از کسـانی که قصه پر غصـه ریزش و جداشدنش از مسیر انقلاب پس از عمری وعظ و تبیین و بصیرت‌دهی در این مسیر، دل و ذهن آدمی را می‌رنجاند، «شـیخ محمود امجد» روحانی خوش‌صحبت و دانشـجو و جوان‌پسـند تهران است. شیخ محمود امجد در سال ۱۳۱۸ شمسی در خانواده‌ای روحانی در شهرسـتان کنگاور از توابع کرمانشـاه به دنیا آمد. پـدرش از واعظان توانا و از علمای آن دیار و جدشان از علمای ذی فنون ملقب به «افصح‌المتکلمین» بود که ارادتش به خانـدان عصمت و طهـارت و تضمین‌های عاشـورایی‌اش از اشعار حافظ مشهور بود. آقای امجد در حدود ۱۸ سالگی تحصیلات جدید را رها کرد و به انگیزه تحصیل علوم دینی رهسـپار شـهر مقدس قم شد. وی در مدت کوتاهی دوره مقدمات و سـطح را به پایان رسانده و به دروس خارج مشغول شد. در درس خارج فقه و اصول از محضر استادانی، چون حضرات آیات عظام؛ امام خمینی، محقق داماد، حاج‌آقا حسـین فاطمی، بهاءالدینی و بهجت و در فلسـفه و عرفان عملی از محضر پربار علامه طباطبایی اسـتفاده کرد. مرحوم آیت‌الله العظمی بهاءالدینی بزرگ‌ترین اسـتاد اخلاق و عرفان آقای امجد بود که از سال ۱۳۵۱ شمسی با وی مأنوس بود. همچنین وی از سـال ۱۳۵۰ با مرحوم آیت‌الله العظمی بهجت مرتبط شـده و افزون بر بهره‌بـرداری از دروس خارج فقه و اصول، از سـفره گسـترده اخلاق و عرفان آن نادره دوران نیز خوشه‌ها چید و آنها را به محافل انس و اخلاق دانشجویان و جوانان برای چند دهه در تهران منتقل کرد.

آفاق

چهره پنهان سیاست ـ ۱۷

مجاهد انقلاب در مقابل انقلاب!

سیامک باقری
دکترای علوم سیاسی

بررسی واکاوانه نفوذ در نهاد روحانیت نشـان‌دهنده ایـن واقعیت اسـت که دشمنان و مخالفان از همان ابتدای پیروزی انقلاب یکی از پیشران‌های اصلی آنتی‌تز انقلاب اسلامی را جداسـازی و رویارو قـرار دادن این جریان در مقابل مبانی انقلاب اسلامی در نظر گرفته بودند. امام خمینی(ره) هوشمندانه به این سناریو پی برده بودند. بنابراین، در زمان گشـایش اولین مجلس خبرگان رهبری هشـدار دادند: «باید بدانید که تبهکاران و جنایت‌پیشگان بیش از هرکس چشم طمع به شـما دوخته‌اند و با اشـخاص منحرفِ نفوذی در بیوت شـما، بـا چهره‌های صددرصد اسلامی و انقلابی، ممکن است خدای نخواسته فاجعه به بار آورند، و با یک عمل انحرافی نظام را به انحراف کشـانند و با دست شـما به اسلام و جمهوری اسـلامی سـیلی زنند. الله، الله، در انتخاب اصحـاب خود...». یکـی از مخاطبان مشـخص بیان امام(ره) مبنی بر اللـه، الله، در انتخـاب اصحاب خـود... آقای منتظـری بود. سـیداحمد خمینی درباره این پیـام، خطاب به آیت‌الله منتظری می‌نویسد: «این پیام بیش از سه سال قبل از دستگیری آقامهدی [هاشمی] است، گویی فقط برای شما نوشته‌اند و گویی تنها کسی که گوش به آن نداده است شمایید!... گویی امام پنج سال بعد را می‌خوانده است و کانون خطر را دقیقاً از پنج سال قبل نشانه رفته است. آیا خدا را خوش می‌آید شـما گوش به حرف چنیـن مرد زیرک و باهوشـی ندهیـد؟». امام(ره) هم تز دشـمن و مخالفان را می‌شـناختند و هم شـخصیت آقای منتظری را، زیرا منتظری از نظر امام(ره) با وجود داشـتن ویژگی‌های مثبـت، خصوصیاتی مثل سـاده‌لوحی، زودباوری، قضاوت‌های عجولانه، پایین بودن دانش و اطلاعات سیاسی و... داشت که محمل و بستر نفوذ می‌توانست باشد. برداشت امام(ره) از منتظری تقریبا مورد تأیید بسـیاری از شخصت‌هاست. (ر.ک به منصوری، ۱۳۹۸/۱/۸) مرحوم هاشمی‌رفسـنجانی هـم خصوصیات ساده‌لوحی و نداشـتن بینش سیاسی منتظری را تأیید می‌کنـد. (ر.ک بـه مرکز اسـناد انقلاب اسـلامی، ۱۳۹۷/۱/۷) در هر صـورت جریان نفوذی موفق شد مرحوم منتظری، مجاهد در راه انقلاب را در مقابل معمار انقلاب و خود انقلاب قرار دهد. یکی از جریان‌های نفوذ مهدی هاشمی و هادی هاشـمی (داماد منتظری) بودند. سـید مهدی هاشمی و باند او با توجه به شناختی که از آقای منتظـری و موقعیت او در پـس از انقلاب داشتند، نفوذ در بیت او را به صورت برنامه‌ریزی شـده عملیاتی کردند. مهدی هاشمی مانند همه نفوذی‌ها به گونه‌ای نزد آقای منتظری ظاهر شد که اعتماد مطلـق او را به خودش جلـب کرده بود. براسـاس این اعتماد آقای منتظـری هیچگونه انتقادی از مهدی هاشـمی را حتـی از امام(ره) نمی‌پذیرفت. براساس اعترافات مهدی هاشمی، هدف غایی همه فعالیت‌های وی براندازی نظام بود که با هوشمندی امام(ره) موفق نشد.

سیاست‌نامه

سیدمحمدکاظم یزدی-۸

تفاهم و اتحاد دولت‌های اسلامی

فتح‌الله پریشان
دبیر گروه اندیشه

ضعـف دولت‌هـای اسـلامی و لیاقت نداشـتن حاکمان دو کشـور اسـلامی وقـت، یعنی ایـران و عثمانـی، در کنار آمادگـی قدرت‌هـای خارجـی بـرای حمله به کشـورهای اسـلامی با هدف اسـتعمار آنها، انگیزه ایجاد وحدت بین کشورهای اسلامی را در اندیشه سیاسی سـیدمحمدکاظم یزدی دو چندان کرده بود. سـیدیزدی در نقـش مرجع صدها هزار مسـلمان باید در این زمینه تدبیری می‌اندیشید و در سـایه تفاهم و اتحاد دو دولت اسـلامی مسـلمانان را در نیل به اهداف بلند اسلام یاری می‌داد.

از این رو، سید یزدی در نامه‌ای به سفیر ایـران در عثمانی پـس از توصیه اکید به لزوم ایجاد تفاهم و روابط دوستانه فیمابین دولتین، اهداف خویـش را از این امر در سـه عنوان کلی خلاصه کرد که عبارتند از: «قوام بقای شـریعت مقدسه، اعلای کلمه طیبه اسلامیه و عزت و آسایش نوع مسلمین».۱

قاطبـه مسـلمانان این عناویـن را از اهداف عالیه دینی خود شـمرده، خود را در راستای نیل به آنها مسئول می‌دانستند؛ اما کسـی که بنا بر مسئولیت اجتماعی و سیاسی باید عَلم محوریت این حرکت را به دوش می‌کشید و برای نیل به این اهداف اقداماتی را انجام می‌داد، سید یزدی بود. از ایـن رو، وی در وهله اول، نامه‌ای را به سـفیر ایران در عثمانی به عنوان بهترین عنصـر در ایجاد چنین رابطه‌ای ارسـال کرد و در آن بر ایجاد رابطه دوسـتانه بین دو کشـور تأکید کرد. توصیه به مخالفان حکومت عثمانی در عراق مبنی بر دست برداشـتن از مخالفت‌هـا و پرداختن به جهاد با انگلیس به عنوان ضرورتی اولیه و مشترک برای کشورشان، گام دوم سید بود که در این مسیر برداشت. کمک‌های مختلـف انسـانی، مـادی و معنوی به حکومت عثمانی در عـراق برای مقابله با اشـغالگران و در نهایت صدور فتوای وجوب جهاد و بسـیج نیروهای شیعیان برای یـاری حکومت عثمانی سـنی در جنگ، دیگر اقدامات حاکی از عقلانیت مرجعیت شیعه بود که انجام شد. بدیهی بود که بهره‌های ایـن گونه تفاهم‌ها عاید مردم و دولت دو کشور می‌شد.

سـید یـزدی در پرتو ایـن تفاهم‌ها و همکاری‌ها توانست از ظلم و اجحاف‌های عثمانی‌ها نسبت به شیعیان عراق بکاهد که این امر یکی از خواسـته‌های وی به شمار می‌رفت که در نامه به سـفیر بر آن تأکید دارد.۲ ایشـان به واسطه حاکمان ایران از عثمانی‌ها خواست تا روابطی مسالمت‌آمیز با شیعیان داشته باشـند. در همین راستا، حمله عثمانی‌ها به شـیعیان حلّه و قتل و غارت آن شـهر مهار شد، شیعیانی که در بند عثمانی‌ها بودند با وسـاطت سید آزاد شدند و رفتار عثمانی‌ها نسبت به شیعیان و به خصوص ساکنان شهرهای مقدس به نرمی گرایید. تأثیرات بین‌المللی این‌گونه تفاهم‌ها نیز روشن اسـت، زیرا اتحاد دو کشور دشـمن را در معرض ضعف قرار داده، خیال اشـغال و تجاوز را از سـرش بیرون می‌کند؛ البته متأسفانه این تفاهم‌ها آن‌گونه که سید می‌خواست ادامه پیدا نکرد و دشمنان باز به استفاده از حربه همیشگی، یعنی ایجاد تفرقه و اختلاف بین سـنی و شیعه‌بازگشتند.

منابع در دفتر نشریه موجود است.

شماره ۱۰۲۰ | دوشنبه ۲۶ مهر ۱۴۰۰
صبح صادق

به غوغاسالاران فرصت ندهید

نگاهی به جنجال‌سازی درباره طرح صیانت از حقوق کاربران

امیر مهدی صالحی
خبرنگار

وضعیت فعلی فضای مجازی کشور و بی‌قانونی موجـود در آن به حدی خطرناک اسـت که این فضا هرچه سریع‌تر نیازمند ایجاد چارچوبی برای پیگیری حـق و حقوق کاربـران فضای مجازی است. منشوری فراتر از قانون جرایم رایانه‌ای که در حال حاضر وجود دارد؛ از همین رو طرحی تحت عنوان «صیانت از حقوق کاربران فضای مجازی» در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است که البته با حواشـی و جنجال‌های فراوانی نیز همراه بوده اسـت تا آنجا که هفته گذشته، این طرح یکی از داغ‌های فضای مجازی کشور بود؛ اما ماجرای این جنجال‌ها و هشتک‌ها چیست؟

موضوع مناقشـه‌برانگیز اول، نحوه تصویب و بررسی این طرح در مجلس یا همان اصل هشتادو پنجی شـدن طرح صیانت است. طبق اصل ۸۵ قانون اساسـی سـمت نمایندگی قائم به شخص اسـت و قابل واگذاری به دیگری نیست. مجلس نمی‌تواند اختیار قانون‌گذاری را به شخص یا هیئتی واگذار کند، ولی در موارد ضروری می‌تواند اختیار وضع بعضـی از قوانین را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کند، در این صورت این قوانین در مدتی که مجلس تعیین می‌کند به صورت آزمایشی اجرا می‌شود و تصویب نهایی آنها با مجلس خواهد بود؛ بنابراین با موافقت نمایندگان با این درخواسـت، طـرح صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی به جای بررسی در صحن علنی مجلس در کمیسـیون مشترک و ویژه بررسی می‌شود.

منتقدان این موضوع معتقدند، جریانی خاص در مجلـس بنا دارد که نظر خود را نه تنها بر دیگر نماینـدگان، بلکه بـر عموم مـردم تحمیل کند، ادعایی کـه مرکز پژوهش‌های مجلـس با رد آن اعلام می‌کنـد، آنچه به تصویب رسـیده، صرفاً تعیین «نحوه بررسی طرح» در مجلس است که به اشتباه در برخی از خبرگزاری‌ها به عنوان «تصویب طرح فضای مجازی» منعکس شد. بر این اساس، طرح مذکور به کمیسـیون مشـترکی متشکل از کمیسـیون‌های تخصصی مجلـس بازگردانده خواهد شد تا پس از مدت زمانی مشخص (یک تا دو ماه) با حضور صاحب‌نظران، فعالان فضای مجازی و کارشناسـان دولت و بخش خصوصی بررسـی‌های لازم در مورد آن انجام پذیرد. روند بررسـی طرح به این نحو خواهد بود که هر حکم تصویبی از سـوی این کمیسیون به طور عمومی و روزانه انتشـار پیدا خواهد کـرد و پس از مهلت یک تا دو ماه، طرح مجدداً به صحن علنی ارجاع خواهد شـد تا در صورت موافقـت نمایندگان، مهلت آزمایشـی بودن آن تعیین و بـرای تأیید به شورای نگهبان ارسال شـود. در واقع نکته‌ای که باید به آن توجه کرد، این است که طرح صیانت از کاربران به دلیل چکش‌کاری‌های بسیار و تغییرات متعدد، بهتر اسـت زیر نظر یک کمیسیون مورد بررسی کامل و حتی آزمایش قرار بگیرد و بعد از به بلوغ رسیدن آن، تمام نمایندگان مجلس در مورد آن نظر بدهنـد و در صورت تصویب در مجلس، شورای نگهبان نیز رأی خود را اعلام کند. بنابراین می‌توان گفـت تصویب نهایی طـرح صیانت از حقوق کاربـران فضای مجـازی تفاوتی با دیگر مصوبه‌های مجلس نخواهد داشت.

امـا جنجال‌ها تنها به این جا ختم نمی‌شـود. با وجود اینکـه مجلس وعده داده بود جلسـات کمیسیون مشترک طرح صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی به صورت علنی و شفاف برگزار شـود، حـالا زمزمه‌هایی مطرح اسـت که قرار است بررسـی این طرح به صورت علنی نباشد و به صورت گزینشـی و ضبط شده در اختیار مردم قرار گیرد. این در حالی اسـت که شفافیت یکی از شعارهای اصلی بسـیاری از منتخبان ملت در اسـفند ۱۳۹۸ بود و مجلس در عمـر بیش از دو سال خود نیز گام‌های مؤثری در این مسیر برداشته اسـت! علاوه بر این، مجلس شورای اسلامی که بـا رویکردی انقلابی وارد میدان سـامان دادن به وضعیت فضای مجازی در کشور شده است، باید با اقدامات بسـیار سنجیده و گام‌های دقیق در این مسـیر حرکت کند و مانع از آن شود که بخشی از جریان‌های غوغاسالار فرصت تخریب مجلس را به دست آورند.

واقعیت این اسـت که تصمیم‌گیـری درباره فضای مجازی کشـور بـا بیـش از ۶۰ میلیون کاربر که با اقتصاد خانواده‌ها گره خورده اسـت و کسب‌وکارهای بسیاری از این راه در حال ارتزاق هستند، به یک عزم ملی و هم‌اندیشی گسترده نیاز دارد؛ مجلس که با صداقت و قدرت در این راه گام گذاشته اسـت، در ادامه نیز با همدلی و همراهی باید مسـیر تنظیم طرحی کلان و ملی را با ایجاد یک اجماع میان کارشناسـان و خبرگان این حوزه و جلب نظر افـکار عمومی تدوین و نهایی کند تا ان‌شاءالله بتوانیم ساماندهی مناسب و عقلانی را بر فضای مجازی در کشور شکل دهیم.

در پایان به کاربرانی که با فضاسازی‌های انجام شـده در فضای مجازی مطرح شده نسبت به این طرح بدبین شده یا نگران هستند، باید گفت، طرح صیانت از کاربران فضای مجازی، موجودی است که هنوز متولد نشده اسـت و نمی‌توان درباره آن نظری داد، بسیاری از مخالفان این طرح، با استناد به مواردی به طرح صیانت هجمه می‌برند که اساساً آن موارد بارها تکذیب شده است! شاید بهترین کار برای رسیدن به طرحی مورد قبول جامعه، دخیل کردن نظرات اقشار مختلف در بررسی این طرح و شنیدن صدای صاحبان ایده و کارشناسان فضای مجازی از هر طیف و گروهی باشد.

اقتصاد، خارج از سلطه دولت‌ها

کریستین موی
عضو گروه بلاک‌چین جی‌پی‌مورگان

فناوری بلاک‌چین و ارزهای رمزنگاری شده که از آن استفاده می‌کنند، سیستم‌های مالی باز و دموکراتیک ایجاد می‌کند. متأسـفانه بسـیاری از مردم به دلیل افسـانه‌های گسـترده و باورهای غلط در این مورد شکاک هستند.

اقتصـاد رمزنـگاری شـده منجر به توسـعه زیرسـاخت‌های مالی و تکنولوژیکـی جایگزین می‌شود که جهانی منبع باز و در دسترس همه کسانی که به اینترنت دسترسی دارند، صرف نظر از ملیت، قومیت، نژاد، جنسیت و طبقه اقتصادی و اجتماعی، ایجاد می‌کند. در مورد رمزارزها بیشتر به استفاده آنها در جرایم مالی و سیاسی توجه می‌شود، ولی این همه ماجرا نیست و در مورد اینکه چگونه این مفهوم جدید منجر به فناوری‌های ملموس و قابل برنامه‌ریزی شده اسـت که ذخیره ارزش، پرداخت‌های خرد همتا به همتا، وام‌های بدون بهره و... را ایجاد کرده اسـت، توجهی نمی‌شـود. این فناوریِ خودکار، از سـوی میلیون‌ها نفر با میلیاردها دلار در زندگی واقعی مورد آزمایش قرار می‌گیرد و می‌تواند به طور بالقوه تکامل یافته و فردا میلیاردها نفـر می‌توانند بدون دخالت بانک‌ها با یکدیگر ارتباط مالی داشته باشند، بدون دخالت قدرتی خارجی که بخواهد قوانینی در جهت نفع خود ایجاد کند. برآوردها شده است که استفاده گسترده از منابع مالی دیجیتال، یعنی خدمات مالی ارائه شده از طریق تلفن همراه، اینترنت و... ، تولید ناخالص داخلی سالانه همه اقتصادهای نوظهور را ۳/۷ تریلیون دلار افزایش می‌دهد، که دو سـوم این افزایش ناشی از افزایش بهره‌وری مالی و غیر تجاری است که می‌تواند ۹۵ میلیون شغل ایجاد کند!

هرکسی که به اینترنت دسترسی دارد، می‌تواند از امـروز در یک شـبکه ارزهای رمزنگاری شـده مشارکت کند و این مشارکت فقط در خرید یا فروش ارزهای رمزنگاری شده محدود نمی‌شود. مشارکت اولیه شـامل مشـارکت در رأی‌گیری و مشارکت در مدیریت، بررسـی تراکنش‌هـای بلاک‌چین با استفاده از بلوک کاوشگر، اجرای گره‌ها یا معاملات اسـتخراج برای پشـتیبانی از توزیع غیر متمرکز و امنیت هر شبکه بلاک‌چین رمزنگاری شده است.

در اینجا یک سیستم مالی جدید وجود دارد که می‌توانید به تنهایی به آن دسترسی پیدا کنید. آیا تا به حال با یک سیستم باز مواجه شده‌ایم که هرکسی در جهان می‌تواند در آن مشـارکت داشته باشد؟ و این قدرت بیت‌کوین است که سـلطه خود را خارج از چارچوب دولت‌ها به دست می‌آورد.

صبح صادق: «بیت‌کوین» از قدیمی‌ترین ارزهای دیجیتال موجود در جهان است که با هدف ایجاد پول کاملا دیجیتال به وجود آمده است؛ اما در حال تبدیل شـدن به یک دارایی با ارزش، مانند طلاست. از بیت‌کوین در جهان تنها ۲۱ میلیون عدد وجود دارد کـه بیش از نیمی از آن هنوز در دسترس نیست و این کمیابی بر ارزش آن افزوده اسـت. امروزه بیش از ۲۵۰۰ رمزارز در جهان وجود دارد که هر یک با هدفی به‌وجود آمده‌اند و سعی در ارائه خدمتی جدید دارند. این فناوری اگرچه در ابتدای راه خود اسـت، اما سرعتی که در پیش گرفته است، نشـان می‌دهد به زودی به مفهومی تبدیل می‌شود که تمام جوانب زندگی بشری را در حیطه خود قرار می‌دهد. بیت‌کوین و دیگر رمزارزها، مبتنی بر فناوری بلاک‌چین هستند که تمرکز این فناوری همسطح کردن تمام اعضا و زنجیره‌ها و غیرمتمرکز کردن تصمیمات است. گفتنی اسـت، با به بلوغ رسـیدن فناوری‌های غیرمتمرکز، با حذف بروکراسی و چابک شدن خدمات روبه‌رو خواهیم شد. این فناوری‌ها را در شماره‌های آینده، بیشتر توضیح خواهیم داد.

نکته گرام

علی شـمخانی دبیر شورای عالی امنیت ملی: بی‌توجهی به اصول و الزامات همسـایگی و بیان اظهارات کذب و غیرسازنده، نشانه حسـن‌نیت و تدبیر نیسـت. اتهام‌زنی به کشـوری که جامعه جهانی آن را به عنوان قهرمان مبارزه با مواد مخدر می‌شناسـد، اثری جز بی‌اعتبارسازی کلام گوینده ندارد. مراقب دام‌های پرهزینه شیاطین باشید.

جعفر شـریبانی، عضو شورای شـهر تهران: پژمان پشتام، ورزشکار کشورمان می‌گوید اگر با نماینده رژیم اشـغالگر قدس روبه‌رو می‌شـدم، در مسابقه شـرکت نمی‌کردم تا خون سردار سـلیمانی‌ها پایمال نشود. شیرمادر و نان پدر حلالت پهلوان

حسـن عابدینی، کارشناس مسـائل سیاسی: غـرب کـه از نابـودی انقلاب اسـلامی از طریق جنـگ، کودتا، ترور و شـورش ناامید شـد به تهدید، تخریب، تحریف و تحریم روی آورد. اما راهبرد مهار با ایجاد محدودیت(هسـته‌ای، توان دفاعی و نفوذ منطقه‌ای)بـرای تبدیل ایـران به بازیگری حرف‌شنو منطبق بر قواعد غربی در دستور کار قرار گرفته است.

فاطمـه لواسـانی، کاربـر فضـای مجازی: مازندران قطب تولید آنتی بیوتیک‌هاست! ساخت آنتی بیوتیک و مواد اولیه آن با تلاش محققان جوان کشورمان حالا بومی شده و سـالانه ۱۵ میلیون دلار صرفه‌جویی ارزی برای کشور دارد! باور کنیم که پیشرفت در گـرو حمایت از فناوری و بهـا دادن به این جوانان است!

احمد امیرآبـادی فراهانـی، نماینده مجلس: مجلس هشـتم مصـوب می‌کنـد همه مسئولان کشور اموال خود را اعلام نمایند. شـورای نگهبان آن را مغایر قانون اساسی می‌داند، با اصرار مجلس هشتم مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت فرستاده می‌شود و بعد از مدتی با قید محرمانه تأیید می‌شود. این چه ربطی به مجلس یازدهم دارد؟

حامد صفرپور، فعال فضای مجازی: یک گروه از یهودیـان ملقب به «قلـب پاک» ضمن بیعت با آقای خامنه‌ای، از ایران درخواست پناهندگی کرده‌اند. آمریکا و اسرائیل از این رخداد به‌شدت ترسیده‌اند و تلاش می‌کنند جلوی آنهـا را بگیرند. تعدادی از این افراد در فرودگاه گواتمالا بازداشـت شـده‌اند. جریانات ضدایرانی مشغول شیطان‌سازی آنها هستند.

احسـان منصـوری، فعال مجـازی: لبنان را می‌بینید؟ شـیعیان تظاهـرات کردند، از «محلـه مسیحی‌نشـین» به سوی‌شـان تیراندازی شـده است. از اسـرائیل گرفته تا مشـتی ابله چپ‌نما و قوم‌گرایان داخلی همین شـکاف و نفرت را بـرای ایران ما می‌پسـندند: محله کردنشین تجمع کنند، لرها به سمت‌شان تیراندازی کنند و آذری‌ها آب را به روی هر دو ببندند.

سیدامیر سیاح، کارشناس مسـائل اقتصادی: مظلوم‌تریـن قربانیان انحصـار، داوطلبان وکالت هسـتند. نه مثل پزشکان می‌توانند مهاجرت کنند و نه مثل دیگر رشته‌ها بدون مجوز شـروع کنند و سال‌هاسـت پشـت آزمونی شدیدا سـخت در حسرت مجوز کار هستند. کنایه انحصارگران، شرم ماندن درخانه پدری و ازدست رفتن جوانی... اما امروز بعد سال‌ها خوشحال و امیدوار شدند.

حسـین گرامی، کاربـر فضای مجـازی: آقا محمدرضا گرایی مـدال طلای خودش را به شـهدای گمنام اهدا کرد؛ جهان پهلوان واقعی تویی پسر.

نرم‌افزار

وبلایت

پلتفرم آموزشی رایگان

«وبلایـت» بزرگ‌تریـن پلتفرم آموزشـی کشـور، متشـکل از دانش‌آموزان، معلمان، مدارس، مؤسسـات و مجموعه‌هـای آموزشـی در دوره‌های ابتدایی، متوسطه اول، دوم و کنکور است که خدمات مورد نیاز این حوزه را با بالاترین کیفیت ارائه می‌دهد. در وبلایت یـک معلم به راحتی کلاس خـود را در قالـب کانال درسی ایجاد می‌کند، سپس انواع محتواهای درسی مانند درسنامه، آزمـون، تکلیف و... را در آن ارسـال می‌کند. دانش‌آموزان هم با عضو شـدن در کانال معلمان خود می‌توانند از تمامی محتواهای فرستاده شده در کانال استفاده کنند و با معلم خود در ارتباط باشند.

پژواک

باخت آمریکا

سلطه چین بر هوش مصنوعی

«نیکولاس چیلان» مدیر سابق بخش نرم‌افـزار پنتاگون گفت: «آمریـکا از قبـل نبـرد هوش مصنوعی را به چین باخته و این کشور در حال حرکت به سمت تسـلط جهانی در ایـن حوزه اسـت. چین که دومین اقتصاد بزرگ جهان است، به زودی به برترین کشور جهان در بسیاری از فناوری‌هـای نوظهور، مانند هوش مصنوعی، زیست فناوری و علم ژنتیک مبدل می‌شود. آمریکا ظرف ۱۵ تا ۲۰ سـال آینده هیچ شانسـی برای رقابت جنگنده با چین ندارد. در حـال حاضر این یک معامله انجام شده است؛ به نظر من دیگر تمام شده است.»

خبرخوب

مانیتورهای ایرانی

صادرات به ۴۵ کشور جهان

یـک شـرکت دانش‌بنیـان مانیتورهـای پایش علایم حیاتی تولید کرده است که قابلیت تفسیر حرفـه‌ای آریتمی‌های سـیگنال ECG و پایـش سـلامت قلب و ارسـال این اطلاعات به رایانامه پزشـک متخصـص در بسـتر اینترنت را دارد. دسـتگاه مانیتور علایم حیاتی بیمار دسـتگاهی است که سیگنال‌های حیاتی بیمار را نمایش می‌دهد. به تازگی یک شرکت ایرانی موفق به بومی‌سازی نسلی جدید از این دستگاه‌ها شده است که به سراسر جهان صادر می‌کند و تابه‌حال موفق شـده اسـت به بیش از ۴۵ کشور اعم از ایتالیا، آلمان، روسیه، کانادا و... صادرات داشته باشد.

حکمی برای امید و نشاط

نگاهی به دستور کار مهم رئیس جدید رسانه ملی

نسیم اسدپور
دبیر گروه فرهنگ

سریال‌های اخیر تلویزیون، یک به یک به پایان رسید؛ هر یک تلاش داشتند گوی رقابت تلخی و ناراحتی را از دیگری برباید؛ سریال‌هایی که مرگ و عزاداری و مصیبت، پای ثابت فیلمنامه‌های‌شان بود.

محمدتقی فهیم، منتقد سینما یکی از کارشناسانی بود که از تلخی سریال‌ها گلایه کرد و در صفحه شخصی‌اش نوشت: «امشب سریال شبکه‌های یک، دو و سه را دیدم حالا چه جوری بخوابم؟ وای که خون به جگر شدم. در یکی، مردی عربده‌کشان در حال خُرد کردن شیشه خودرو، سریال بعدی در بیمارستان همه دارند زار می‌زنند و غش می‌کنند و در دیگری مردی به برادرزاده‌اش سیلی می‌زند و... حالا در نظر بگیرید، خانواده‌هایی که اصلی‌ترین گزینه وقت‌گذرانی شبانه‌شان همین جعبه جادویی است، فردا با چه حال و حوصله‌ای باید در سطح جامعه حرکت کنند، جواب ارباب رجوع را بدهند، موانع تولید را برطرف کنند، با مشتری خوش‌خلق باشند، در کارگاه انگیزه‌مند حاضر باشند و...»

دقیقا سؤال بسیاری از مخاطبان نیز همین بوده که وجود این همه تلخی و غم در سریال‌های تلویزیونی آن هم در دورانی که به دلیل همه‌گیری کرونا و وضعیت اقتصادی جامعه با مشکلات متعددی روبه‌روست تا چه حد رویکرد درستی است؟ چنانکه در یک شبکه مرگِ یک عاشق، در شبکه دیگر مرگ فرزند جوان یک پیرزن و... روایت می‌شود.

قرارگاه امید و نشاط

گلایه از غم‌بار بودن سریال‌ها و تأکید بر نقش کلیدی رسانه ملی در امیدآفرینی و نشاط‌افزایی در حالی از سوی بسیاری از کارشناسان مطرح می‌شود که رهبر معظم انقلاب نیز در حکم انتصاب رئیس جدید صدا و سیما این موضوع را جزء مهم‌ترین مسائل برشمرده و تأکید کرده‌اند: «رسانه ملی، دانشگاهی برای ارتقای سطح آگاهی و معرفت عمومی و آوردگاهی برای مقابله با امواج خصمانه تحریف و تفتین و آسایشگاهی برای بهره‌مندی چشم و دل همگان از جلوه‌های زیبایی و هنر و قرارگاهی برای پراکندن امید و نشاط در فضای عمومی کشور است.»

قطعاً مهم‌ترین تولید سیما، «سریال» است و امید می‌رود که از این پس این توصیه رهبر معظم انقلاب بیش از پیش مورد توجه قرار بگیرد و شاهد سریال‌های غم‌بار و غم‌انگیز کمتری باشیم.

حتی می‌توان در ماه‌های محرم و صفر نیز که ماه غم اهل بیت(ع) است، این حال و هوا را در قالب سریال‌هایی تاریخی و عبرت‌آموز متناسب با ایام عزا نشان داد، نه غم‌هایی که فقط اعصاب و روان مردم را به هم می‌ریزد.

پایان‌های باز

البته نقد بر این سریال ها تنها به این موضوع ختم نمی‌شود؛ مدتی است که مخاطب جدی گرفته نشده و به نوعی با فیلمنامه‌های ناقص و سؤالات بی‌جواب روبه‌رو می‌شود.

مانند اتفاقی که در سریال «افرا» رخ داد. در این سریال دائماً از رازی سخن گفته می‌شد که باعث شده بود بیننده هر شب داستان را دنبال کند و هر لحظه منتظر اتفاقی ویژه باشد؛ اتفاقی که روند و روال سریال را تغییر دهد.

دائماً بر این راز مادر و پدر پیمان تأکید می‌شد. برای برملا شدن این راز مهمانی در خانه مادر پیمان داده شد، «سیروس» به دلیل ترس از برملا شدن این راز خود را به مریضی زد، زمانی هم که مادر پیمان چمدان وسایل او را به مائده داد، از وجود این راز سخن گفت. خلاصه کلی مقدمات برای برملا شدن این راز در قسمت به قسمت این سریال چیده شد، اما تا پایان افرا نیز هرگز این راز فاش نشد!

پس از دو روز، مهدی سلطانی بازیگر اصلی سریال افرا پس از واکنش‌های زیاد مخاطبانش، در صفحه شخصی خود در فضای مجازی! این راز را فاش کرد و فیلمنامه را بیشتر از آنچه در تلویزیون شاهد بودیم، برای مردم توضیح داد و نوشت: «پیمان قصه افرا، بچه زن دیگری از سیروس بود که در سفرشان به مشهد فاش و ناگهان سروکله‌اش پیدا می‌شود... تمام این مراحل تصویربرداری شد، اما ظاهرا پخش تلویزیون به دلیل اینکه مبادا شأن سیروس به عنوان یک پدر بیش از این خدشه‌دار شود، مصلحت دید حذف شود»!

جالب است، یک فیلمنامه که باید پیش از ساخت مورد تأیید قرار بگیرد تا بیت‌المال اینطور حیف و میل نشود، ساخته می‌شود و پس از ساخت و هزینه‌ای که برای هر دقیقه‌اش شده این تصاویر به پخش نمی‌رسد، البته این بخش اول است و بخش مهم‌تر سؤالات‌شان بی‌جواب مانده مخاطب است که می‌تواند به دور شدن مخاطبان از رسانه ملی منجر شود.

برداشت

فرصتی طلایی برای دانشگاه اسلامی

حامد حسین‌عسکری
خبرنگار فرهنگی

انقلاب اسلامی مردم ایران در سال ۱۳۵۷، اهداف و آرمان‌های متنوعی را دنبال می‌کرده که بدون تعارف و لکنت زبان، اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی یکی از مهم‌ترین آنها بوده است. هرچند از همان ابتدای انقلاب اسلامی و در دهه ۶۰، هرکسی از ظن خودش معنا و مفهوم اسلامی شدن دانشگاه‌ها را تعریف و ارائه کرده و حتی برخی لیبرال‌های موسوم به اصلاح‌طلبان در دهه‌های ۷۰ به بعد، در سال‌های ابتدایی پس از انقلاب، با افراط‌گرایی «اسلامی شدن دانشگاه‌ها» را به دیوار کشیدن در کلاس‌های درس تقلیل داده بودند، اما اشارات صریح و روشن بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی در همان سال‌ها و نیز بیانات روشن رهبر حکیم انقلاب در ۴۰ سال اخیر تاکنون، جلوی این انحراف نسبتا تعمدی را گرفته و خط اصلی و اصولی «اسلامی‌سازی دانشگاه‌ها» را ترسیم و مشخص کرده است. خطی که شاه‌بیت آن، تحول در اندیشه و باور دانشگاهیان و اعتقاد به «ما می‌توانیم» بوده و شرط این تحول نیز، کلیشه‌زدایی و تابوشکنی از آرا و اندیشه‌های غربی مسلط بر دانشگاه‌ها ـ اعم از متون درسی و اندیشه‌های استادان ـ و باز شدن فضا برای نقد و نظریه‌پردازی با بهره‌گیری از منابع غنی و لایزال معارف توحیدی است و البته، رعایت حدود شرعی و ایجاد فضایی سالم و عاری از انحطاط‌های اخلاقی و رفتاری در دانشگاه هم ویژگی مهم این فرآیند است. حالا و در شرایطی که بیش از ۲۴ سال از تشکیل شورای اسلامی‌سازی دانشگاه‌ها در زیرمجموعه شورای عالی انقلاب فرهنگی گذشته و در این سال‌ها صدها مقاله و کتاب در این باره نوشته شده و بیش از این مقدار هم، سخنرانی و کرسی نظریه‌پردازی برگزار شده و در آغاز سیزدهمین دولت پس از انقلاب اسلامی که با شعارهای بنیادین انقلاب اسلامی اعتماد مردم را جلب کرده و سکاندار اداره امور کشور شده، در کنار همه اولویت‌های در دست پیگیری، دنبال کردن جدی خط اسلامی‌سازی دانشگاه‌ها نیز از نیازهای اصلی و اساسی امروز کشور است.

شاه بیت و خط اصلی این حرکت نیز، همانی است که امام امت خمینی کبیر(ره) و خلف صالح‌شان ترسیم کرده‌اند؛ یعنی رهایی دانشگاه‌ها از اسارت بردگان فکری شرق و غرب که طعم تلخ و ناگوار حاکمیت آنها بر مقدرات کشور را در سال‌های گذشته دیده و چشیده‌ایم.

تاریخکانه

مأموریت ویژه

آرش فهیم
منتقد سینما

یکی از مهم‌ترین اتفاقات در طلیعه کار دولت‌ها در ایران، تغییر مدیریت سینمایی است؛ اغراق‌آمیز نیست که انتصاب معاون سینمایی وزیر ارشاد (رئیس سازمان سینمایی) را از انتصاب خود وزیر ارشاد مؤثرتر و حیاتی‌تر دانست؛ به این دلیل که سینما پیشانی فعالیت و فعل و انفعالات فرهنگی قوه مجریه به شمار می‌آید و بخش اعظم ارزیابی‌ها برای عملکرد یک دولت در حوزه مدیریت فرهنگی به عملکرد آن دولت در عرصه سینما برمی‌گردد. بنابراین، آغاز مدیریت «محمد خزاعی» بر ریاست سازمان سینمایی را باید شروع یک دوره جدید برای سینمای ایران دانست. البته این هم از نشانه‌های وابستگی شدید سینمای ما به دولت و از مشکلات بزرگش است که وضعیت آن به کار قوه مجریه بستگی دارد. این در حالی است که در کشورهای صاحب صنعت سینما ـ از جمله هالیوود ـ این صنعت راه خود را می‌رود و چشم‌انداز و دستورِ کار معین و مدونی دارد. سینمای ایران در این دوره، دچار مصائب مختلفی است؛ چون خالی شدن سالن سینماها از تماشاگر، غلبه فیلم‌های سخیف و لوده، تولید انبوه فیلم‌های بی‌مخاطب و بودجه بر باد ده، دوری اغلب فیلم‌ها از مسائل و چالش‌های روز جامعه و... شیوع ویروس کرونا و محدودیت‌های مختلف نیز تن رنجور سینمای ایران را نحیف‌تر و ضعیف‌تر کرده است؛ اما ریشه و اساس همه بحران‌های سینمای ما ابتلا به سرگردانی و ازهم‌گسیختگی و از همه مهم‌تر، فقدان چشم‌انداز و نقشه راه است.

از این رو، مهم‌ترین اولویت مدیریت سینمایی دولت جدید، زنده کردن هنر هفتم در این کشور است. این مهم نیز اتفاق نخواهد افتاد مگر اینکه یک چشم‌انداز، نقشه راه و راهبرد مشخص و عملیاتی برای این سینما تدوین شود؛ یعنی طراحی شود که سازمان سینمایی برای یک بازه زمانی چهار یا هشت ساله چه اهدافی را دنبال می کند، کدام مضامین و ژانرها حائز اهمیت است و...؛ برای این اهداف نیز سازوکارها و کارزارهای عینی و عملی تعیین شود. یکی از راه‌های احیای سینما در ایران، بازخوانی گذشته و گرفتن درس عبرت از آن است. تاریخ به ما نشان می‌دهد، پویا و پایاترین دوره در تاریخ سینمای ایران اوایل دهه ۶۰ تا اواسط دهه ۷۰ بود. در آن دوران فیلم‌های ایرانی هم از تنوع موضوعی و ژانری برخوردار بودند و هم سالن‌های سینما سرشار از تماشاگر بود؛ زوال سینمای ما از اواخر دهه ۷۰ و با اعمال سیاست‌های لیبرالی از سوی دولت به اصطلاح اصلاح‌طلب شروع شد؛ از آن دوران اگرچه به لحاظ تکنیکی و سخت‌افزاری پیشرفت‌هایی رخ داد؛ اما هم محتوای سینمای ما دچار انحطاط شد و هم جذابیت حقیقی و هنری از فیلم‌ها کاسته شد. «مجید مجیدی» کارگردان برجسته سینمای ایران در آن دوران و در سمینار نقد سینمای اجتماعی و سینمای دینی در دانشگاه علامه طباطبایی گفته بود: «در دوره ایشان (سیدمحمدخاتمی) هم علی‌رغم فضای آزادی که وجود داشت، چیزی جز ابتذال نصیب سینمای ما نشد.» تداوم سیاست‌های آن دولت در دوران بعد نیز منجر به تعمیق قهقرا شد؛ پرهیز از ادامه این سیاست‌ها و اشتباهات گذشته و بازسازی انقلابی، بخشی از نقشه راه احیای سینمای ایران است.

نشر

عزرائیل؛ کهنه سرباز

محصول جدید کتابستان معرفت

«کتابستان معرفت» که پیش از این در حوزه‌های ژانری علمی، تخیلی و فانتزی آثار درخوری را خلق کرده بود، اکنون با چاپ اولین جلد از مجموعه «عزرائیل» به وادی چاپ و نشر آثار تریلر در فضای داستانی ایران وارد شده است. داستان عزرائیل از ماجرای قتل یک گروه مواد مخدر در تهران و چند سرباز نیروی قدس سپاه در دوحه شروع می‌شود. رمان نیما اکبرخانی تنها محدود به اتفاقات هیجان‌انگیز نمی‌شود. او به سراغ پشت پرده اتفاقات مهمی می‌رود. کتابستان معرفت، رمان عزرائیل؛ کهنه سرباز را در ۲۹۶ صفحه روی پیشخان کتابفروشی‌ها آورده است.

تلویزیون

پلاک ۱۳

سریال جدید شبکه سوم سیما

«پلاک۱۳» به تهیه‌کنندگی «سلیم ثنائی» و کارگردانی «آرش معیریان» تازه‌ترین سریال شبکه سه سیماست. شبکه سه سیما که پیش از این نیز سابقه پخش سریال‌های ۹۰ شبی پرمخاطبی را دارد، قرار است این بار سریال ۹۰ شبی «پلاک۱۳» را با مضمون طنز خانوادگی تولید و روانه آنتن کند.

نگارش سریال پلاک ۱۳ را که محصول گروه اجتماعی شبکه سه سیماست، امیر ابیلی به همراه محمدحسن رعیت‌پور، حامد آبکنار و مسعود غزنچایی برعهده دارند و بازیگرانی چون علی صادقی، اشکان اشتیاق و... در آن به ایفای نقش می‌پردازند.

کتاب

قلب سفید پدربزرگ

پاسخ به پرسش‌های خداشناسی کودکان

کتاب «قلب سفید پدربزرگ» نوشته «مسلم ناصری» با موضوع خداشناسی که انتشارات «کتاب جمکران» روانه بازار نشر کرده، در تلاش است با زبان ساده به یکی از پرسش‌های اصلی کودکان در مورد خدا پاسخ دهد. داستان کتاب در مورد دختر بچه‌ای به اسم مینو است که دوست دارد بداند خدا چه رنگی است؟ قلب سفید پدربزرگ با تصویرگری زیبای سرکار خانم «عسل نجاری» و قلم «مسلم ناصری»، با صفحات تمام رنگی در ۲۸ صفحه و به قیمت ۳۵ هزار تومان در ماه ربیع‌الاول راهی بازار نشر شد.

روایت حامد علوان الجبوری نشان می‌دهد آمریکا از چه مسیری، همراهی با صدام را آغاز کرد

خودزنی آمریکا برای ورود به جنگ تحمیلی

زینب گل‌محمدی
پژوهشگر دفاع مقدس

در سه قسمت پیشین، برخی از پشت‌پرده‌های جنگ تحمیلی را از زبان «حامد علوان الجبوری» مرور کردیم که مورد توجه مخاطبان قرار گرفت. او که در سال‌های ابتدایی جنگ تحمیلی، رئیس‌دفتر صدام و سرپرست وزارت امور خارجه عراق بود، ناگفته‌های اعجاب‌آوری را بیان کرده است. آنچه در ادامه می‌خوانید، بخش دیگری از سخنان اوست. هیئت‌هایی که از بغداد به سوئیس می‌آمدند قراردادهای تسلیحاتی را منعقد می‌کردند. واقعا اسامی را به خاطر ندارم؛ هیئت‌های تخصصی بودند، شامل مهندسان و این قبیل افراد. دقیقا در همین برهه که من در سوئیس بودم، برخی حوادث در عراق در جریان بود. در سال ۱۹۸۴ یک سری تغییر و تحول خانوادگی در زندگی صدام رخ داد. صدام ازدواج دخترش «رغد» با پسر برادرش «برزان» را رد کرد و او را به ازدواج «حسین کامل» درآورد. (حسین کامل از اهالی تکریت و از خاندان صدام بود. صدام تلاش داشت مناصب بسیار حساس امنیتی و نظامی را در اختیار اعضای خاندان خود قرار دهد تا بتواند به آنان اعتماد کند. اعتماد صدام به او تا جایی رسید که دخترش را به عقد او درآورد. حسین کامل پس از جنگ ایران و عراق بنا به دلایلی از کشور گریخت و به اردن که در آن زمان روابط سردی با صدام داشت، رفت. نهایتاً او پس از چندی به عراق بازگشت، ولی برخلاف تصورش، بازداشت و اعدام شد.)

حسین کامل، با وجود اینکه تقریبا بی‌سواد بود و نه می‌توانست بخواند و نه بنویسد، به دستور صدام به درجه ارتشبدی ستاد ارتقا داده شد و صدام او را در مهم‌ترین وزارتخانه‌ها، یعنی وزارت دفاع و وزارت صنایع نظامی مستقر کرد. می‌دانستم هر چیزی که به معاملات سلاح مرتبط باشد، زیرنظر حسین کامل صورت می‌گیرد و او تلفنی با من تماس داشت.

راستش من خودم هم از این موضوع غافلگیر شدم. تا پیش از آن خیال می‌کردم سوئیس فقط شکلات است و شیر خشک «نیدو» و ساعت و این جور چیزها، ولی صنایع نظامی پیشرفته‌ای داشتند و خصوصاً چیزهایی که با فناوری‌های بسیار دقیق مرتبط می‌شد. البته اینها چیزی نیست که من آنها را خوب بشناسم، ولی آن طور که از هیئت‌هایی که به سوئیس می‌آمدند دستگیرم شد، مهم‌ترین چیزی که داشتند، توپ‌های ضدهوایی بود.

تا جایی که یادم می‌آید «بیرلیکان اورلا» اسم شرکتی بود که این توپ‌ها را تولید می‌کرد. ایران هم به نوبه خود معاملاتی انجام می‌داد، ولی تفاوت بین عراق و ایران این بود که ایران برای خرید، پول نقد می‌داد؛ ولی عراق جنس را می‌گرفت تا پول آن را بعداً بپردازد.

چون وضعیت مالی در عراق خیلی خراب بود و این بدهی‌ها، بعد مبالغ خیلی عظیمی شد.

قیمت نفت در آن دوره پایین آمد و اثرش روی نقشه‌های صدام کم کم پیدا شد. در ۱۸ جولای ۱۹۸۸ (۲۷ تیر ۱۳۶۷) عراق اعلام کرد که آتش‌بس را پذیرفته است (البته این روز، روز پذیرش قطعنامه از سوی ایران است نه از سوی عراق!) و در ۸ آگوست ۱۹۸۸ (۱۷ مرداد ۱۳۶۷)، رسماً بین عراق و ایران آتش‌بس اعلام شد، آن هم پس از هشت سال جنگ پیوسته که طولانی‌ترین جنگ نظامی در قرن بیستم خوانده شده است.

از همان وقتی که در سال ۱۹۸۲ (۱۳۶۱) کفه جنگ به نفع ایران سنگین شد و پس از ورود ایرانی‌ها به خاک عراق و اشغال شبه جزیره فاو به دست آنها، سپس رد شدن‌شان از مرز عراق در بخش العماره و ورودشان به خاک عراق در آنجا و اشغال بخشی از راه اصلی بغداد-بصره، اوضاع برای عراق هراس‌آور شد و شروع به هزار جور حساب و کتاب کرد؛ یعنی کفه جنگ تماماً به سمت ایران سنگین شد. در همین اوضاع آمریکا حس کرد عراق در آستانه سقوط قرار گرفته است، لذا تصمیم به دخالت گرفت.

آمریکا چطور دخالت کرد؟

قانون اساسی آمریکا (آن طور که هست و بعدها هم در رسانه‌های آمریکایی خواندم) به رئیس‌جمهور آمریکا این اختیار را می‌دهد که در هر کجای دنیا وارد نبرد شود؛ یعنی طبق آنچه آنها «rules of engagement» یا «قواعد درگیری» می‌خوانند، این اختیار را به او می‌دهد که ابتدا وارد نبرد شود و بعد موضوع را با کنگره در میان بگذارد؛ نه برعکس. خب حالا باید در آینده چه توجیهی برای ورود به جنگ در کنار عراق ارائه می‌کرد؟ به موجب همان قواعد نبرد، باید یک نوع تجاوز یا ضربه نظامی به نیروی آمریکایی وجود می‌داشت. مثلا به عنوان بهانه‌ای برای دفع تعدی که برای دفع تجاوز وارد نبرد شود.

این engagement این طور ایجاد شد که یک درگیری به وجود آمد. به این شکل که یک هواپیمای ساخت فرانسه متعلق به نیروی هوایی عراق، با چند موشک با یک موشک اگزوست، به ناوچه آمریکایی «استارک» در آب‌های خلیج‌فارس حمله کرد و ۳۷ سرنشین آن کشته شدند.

البته بعدها همه چیز آشکار شد که این حمله با هماهنگی آمریکایی-عراقی بوده است؛ چون در آن زمان عراق رسماً بابت این حادثه عذرخواهی کرد و گفت که ناخواسته بوده است و «نزار حمدون» که آن موقع کفیل وزارت خارجه بود، به واشنگتن رفت و به خانواده‌های قربانیان غرامت پرداخت شد، لذا مسئله سری نبود.

البته این طور اعلام شد که حمله از سوی ایران بوده و آمریکا به این شکل وارد جنگ شد، ولی قبل از اینکه اعلام شود چه کسی حمله کرده است، مهم این بود که چنین تهاجمی نسبت به نیروهای آمریکایی رخ داده، حالا چه از طرف عراق و چه از طرف ایران؛ مهم این بود که تجاوزی علیه نیروهای آمریکایی حاضر در خلیج(فارس) رخ داده بود و به همین دلیل آمریکا در کنار عراق وارد جنگ شد. بعد هم شد آنچه بعدها در قضیه آزادسازی فاو، پس از فشار سنگین آمریکا پیش آمد و الی آخر. (آمریکا از همین برهه با ورود ناوهای هواپیمابرش به خلیج‌فارس، به صورت رسمی پا در این منطقه گذاشت و پس از چندی وارد درگیری مستقیم نظامی با نیروهای ایرانی شد.)

من در آن موقع سفیر عراق در سوئیس بودم. رسیدیم به جشن سالروز استقلال سوئیس در چهارم سپتامبر سال ۱۹۸۷(۱۳ شهریور ۱۳۶۶)؛ یعنی قبل از پذیرش آتش‌بس. آن موقع سفیر آمریکا در سوئیس یک زن بود. این خانم رئیس ستاد انتخاباتی رئیس‌جمهور آمریکا «رونالد ریگان» بود و به عنوان پاداش، به سمت سفیر آمریکا در سوئیس منصوب شده بود. من با خودم گفتم ممکن است در روز جشن و هنگامی که با هم مواجه شدیم، با شدت برخورد کند، چون به اصطلاح هنوز خون‌های آمریکایی ریخته شده در آن حادثه داغ بود؛ ولی شوکه شدم، چون دیدم آن خانم سفیر به گرمی با من دست داد و گفت: «آقای سفیر! خوب انجام شد.»

هواپیمای ما یک ناوچه آنها را منهدم کرده و ۳۷ سرنشین آن را کشته بود و آن وقت خانم سفیر به من می‌گفت: «خوب انجام شد.»! من واقعاً شوکه شدم. بعدها در رسانه‌های آمریکایی و در یکی از مجلات نیوزویک اختیارات قانون اساسی رئیس‌جمهور را نوشته و موضوع را توضیح داده بودند.

یادداشت

گرمای بوشهر

میثم رشیدی‌مهرآبادی
دبیر گروه دفاع مقدس

اوایل دهه هشتاد بود که با نام «نادر مهدوی» آشنا شدم. ستاد پاسداشت شهدای نهضت جهانی اسلام که در زمینه تبیین عملیات‌های شهادت‌طلبانه فعالیت می‌کرد، بعد از معرفی شهدایی از لبنان و فلسطین، نام یک شهید شاخص ایرانی در این زمینه را سرِ دست گرفت و برایش همایش بزرگی در بوشهر برگزار کرد.

برای این همایش، در هوای گرم و دم کرده بوشهر، جوانان زیادی از سراسر استان بوشهر آمده بودند و سخنرانان مهمی هم از پایتخت مهمان بودند. صندلی‌های سالن بزرگ اداره ارشاد بوشهر، قبل از شروع مراسم پر شده بود و کمی بعد از آغاز برنامه، حتی جایی برای ایستادن هم نبود. نام «نادر مهدوی» آن روزها برای اولین بار به گوشم خورد؛ ولی متأسفانه منابع کافی برای شناخت شخصیت او وجود نداشت. انگار تا پیش از آن، حتی سپاه پاسداران هم بنا نداشت خیلی درباره او و همرزمانش در ماجرای ۱۶ مهرماه ۱۳۶۶ حرفی بزند. در سال‌های پایان جنگ، خلیج‌فارس برای ایران کاملاً ناامن شده بود. فرماندهان سپاه این شرایط و شرایط ناوهای آمریکایی را که در خلیج‌فارس به نفع منافع عراق عمل می‌کنند، به امام اطلاع دادند و حضرت امام(ره) فرمودند: «اگر من بودم؛ می‌زدم» در این شرایط نادر مهدوی و هم رزمانش تعدادی مین دریایی را در مسافتی حدود ۸۰ مایل دریایی در شرایطی بسیار سخت و بدون حداقل امکانات و در شرایطی که چندین بار احتمال واژگونی مین‌ها وجود داشت حمل کردند، به طوری که بدن خود را میان مین‌ها، حائل کردند تا از واژگونی آنها جلوگیری شود.

بعد از آن با عبور ناوهای آمریکایی در جزیره فارسی نفتکش بریجستون آمریکایی مورد اصابت مین‌های دریایی قرار گرفت و حفره‌ای به بزرگی ۴۳ متر مربع در آن ایجاد شد. این اتفاق و شکست مفتضحانه آمریکا بازتاب گسترده‌ای در جهان پیدا کرد. به پاس این اقدام، دیدار با امام خمینی برای آنها هماهنگ شد و امام پیشانی نادر مهدوی را به پاس این اقدام بوسیدند. در ۱۶ مهر ۱۳۶۶ حدود سه ماه پس از اقدام مهدوی در انهدام ناو آمریکایی وی به همراه همرزمانش برای گشت‌زنی به سمت جزیره فارسی رفتند و غروب به آنجا رسیدند. پس از مدتی رادار پایگاه فرماندهی مورد اصابت موشک‌های آمریکایی قرار گرفت و به این ترتیب ارتباط ناو گروه با مرکز، به طور کلی قطع شد.

سپس یک بالگرد بی‌صدای آمریکایی بالای سر آنها قرار گرفت و تمام قایق‌ها را مورد هدف قرار داد و تنها قایق باقیمانده، قایق شهید نادر مهدوی بود که با آمریکایی‌ها درگیر شد و بعد از بیست دقیقه درگیری، ناوچه آنها هم مورد هدف قرار گرفت و آمریکایی‌ها نادر و همرزمانش را به کشتی‌های خود منتقل کردند. شناسایی مهدوی برای آمریکایی‌ها از اهمیت بالایی برخوردار بود.

آمریکایی‌ها بدن بی‌جان نادر را چنان محکم با طناب بسته بودند که گویی از جسم بی‌جان او هم می‌ترسیدند. بالاخره بعد از گذشت شش روز پیکر اسرا و شهدا از طریق مسقط، پایتخت عمان در شرایطی تحویل جمهوری اسلامی شد که آمریکایی‌ها سینه شهید «نادر مهدوی» را با میخ‌های فولادی بلند سوراخ کرده بودند و با چند تیر به قلب، بازو و سجده‌گاهش او را به شهادت رسانده بودند.

قاب

برای پسرم

هر پنج‌شنبه با هزار امید، این همه راه را می‌آیم تا کنارت باشم. آهسته قاب آلومینیومی‌ات را باز می‌کنم و دستمالم را برمی‌دارم برای گردگیری خاطرات این سال‌ها که نبودی... نبودی؟!... بودی. پسرم! تو هیچ‌گاه من و مادرت را تنها نگذاشتی. اینجا فقط مأمنی است برای اینکه درد و دل‌هایم را بگذارم و برگردم به خانه. محلی برای گفتن حرف‌هایی که جز تو، هیچ کس شنوایش نیست.

خاطره

معلم کبیر

حقیقتش را بخواهید، به اعتقاد بنده منجی کردستان از چنگال مزدوران رژیم بعث؛ اعم از کومله، دمکرات و رزگاری، «شهیدمحمد بروجردی» است. او نقش عظیمی در ایجاد و حفظ امنیت کل این منطقه داشت و به واقع، حق بزرگی به گردن مردم منطقه کردستان دارد. من با این شهید بزرگوار در پاوه آشنا شدم و افتخار شاگردی این آقا، این میرزا و این معلم کبیر را داشتم. بروجردی یک سری ویژگی‌های اخلاقی برجسته داشت که من در طول جنگ و شاید در طول زندگی‌ام، کمتر انسانی را این‌گونه دیده‌ام. ولایت‌پذیری در این انسان بزرگ، استقامت و پایداری، اخلاق حسنه؛ خصوصاً در برخوردهای اجتماعی و روحیه گرفتن تمامی بچه‌های رزمنده از این بزرگ‌مرد، از ویژگی‌های خاص او بود. آن زمان که ایشان در کردستان حضور داشت، در اوج مصائب و گرفتاری‌ها هر کدام از برادران ما که این مرد بزرگوار را می‌دیدند، روحیه می‌گرفتند و بشاش می‌شدند.

راوی: شهید حاج محمدابراهیم همت

تازه‌ها

نوجوانی در تکریت

کتاب «۳۹ کیلو تمام» داستان اسارت و آزادی یک نوجوان، «محمدعلی کریمی» به قلم روان «سمیرا اکبری» از سوی انتشارات «روایت فتح» چاپ و وارد بازار نشر شده است. زمان در گِرو مکان است و این مکان‌ها هستند که تعیین می‌کنند، زمان‌ها چطور بگذرند؛ کند، تند، سخت یا آسان. دو سال و سه ماه در کشور، شهر، روستا و خانه خودت یک جور می‌گذرد و در تکریت، شهرِ زادگاه صدام یک جور دیگر... . «۳۹ کیلو تمام» خاطرات پسر روستایی نوجوانی است که زودتر از زمان مقرر، سربازِ جبهه جنگ شد و تنها یک سال بعد از اولین حضورش در جبهه در چنگال دشمن بعث به اسارت رسید. حال ما هستیم و روز و شب‌هایی که حسین را در گوشه اردوگاه تکریت۱۲، بزرگ و بزرگ‌تر کرد.

گزارش خبری

رئیس مجلس شورای اسلامی در اختتامیه جایزه سردار شهید حاج حسین همدانی

دفاع مقدس دوران شایسته‌پروری و شایسته‌سالاری بود

آیین اختتامیه دومین دوره دوسالانه انتخاب کتاب جبهه مقاومت و دفاع از حرم اهل‌بیت(علیهم‌السلام) «جایزه سردار سرلشکر پاسدار شهید حاج حسین همدانی» به همت مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، در موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس تهران برگزار شد.

در این مراسم که با حضور دکتر محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس، دریادار فدوی، جانشین محترم فرمانده کل سپاه پاسداران، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حاجی‌صادقی نماینده محترم ولی‌فقیه در سپاه، سردار علی فضلی جانشین محترم معاون هماهنگ‌کننده سپاه برگزار شد.

دفاع همچنان باقی است

دکتر محمدباقر قالیباف ضمن تشکر از همه دست‌اندرکارانی که یاد و نام شهدا و ذکر شهدا را پاس می‌دارند، گفت: «بدون شک این مسیر نیز ادامه راه شهداست و ما همیشه بر این باوریم که جنگ تمام شد؛ ولی دفاع همچنان باقی است و اهل هنر مجاهدانی هستند که در این عرصه تلاش می‌کنند که همان مجاهدت دوران دفاع مقدس را دارند.»

رئیس مجلس با اشاره به آزادسازی آبادان گفت: «از عزل بنی‌صدر تا شکست حصر آبادان تنها ۳۰ روز گذشت حال آنکه سؤال این است مگر در این چند روز چه اتفاقی افتاد که ورق جنگ برگشت و چه امکاناتی اضافه شد؟ قطعاً امکاناتی به ما اضافه نشد؛ ولی باورها تغییر کرد. امروز اگر همین رویکردها و نگاه‌ها در عرصه اقتصادی هم وجود داشته باشد و ما محرومان و مظلومان را در اولویت رسیدگی قرار دهیم و در عرصه مدیریت شایسته‌پروری را به‌جای دسته و گروه در اولویت قرار دهیم، می‌توانیم به توفیق برسیم.»

درخشش ادبیات مقاومت

در بخش دیگری از مراسم، سردار علی محمد نائینی، مشاور فرمانده کل سپاه پاسداران و رئیس مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس با تأکید بر اینکه دفاع مقدس و جبهه مقاومت و دفاع از حریم اهل‌بیت(ع) ترجمان عملی آیات الهی است، بیان کرد: «هر روز اهمیت آن آشکارتر و پیام‌ها و درس‌های آن الهام‌بخش‌تر می‌شود.» وی افزود: «تدبیر فرمانده محترم کل سپاه در گسترش مأموریت‌های مرکز به سایر میدان‌های مجاهدت ازجمله جبهه مقاومت و ضرورت پشتیبانی از مأموریت‌های نیروی قدس سپاه در ستاد فرماندهی کل سپاه، انگیزه دیگری برای انجام این جشنواره از سوی مرکز بود.»

معرفی و تقدیر از آثار برتر

در پایان از آثار برگزیده در گروه‌های سیاست و بین‌الملل، داستان و رمان، مستند و پژوهش، خاطره، زندگینامه و خاطرات خودنوشت و کودک، نوجوان و شعر و همچنین از چهار ناشر فعال و چهار نفر از نویسندگانی که بیش از سه کتاب در این عرصه به نگارش درآورده‌اند، تقدیر به عمل آمد و برای اولین بار در سطح جشنواره‌های ادبی، انتخاب کتاب برگزیده از نگاه مردمی انجام و از نویسنده کتاب «گنجشک‌های بابا»، هاجر پورواجد تقدیر شد.

جانشین رئیس دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله الاعظم در گفت‌وگو با صبح صادق

قطب پزشکی منطقه هستیم

علیرضا جلالیان
دبیر گروه سپاه

رزمنده دوران دفاع مقدس است و از سال ۱۳۶۵ و همراه با یاران در لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله(ص) وارد عرصه جنگ شد. وی سال ۱۳۶۶ به لباس پاسداری مشرف شد و بعد از پایان جنگ به عنوان نیروی انسانی لشکر در خطوط پدافندی جنوب در دوکوهه حضور داشت و یک سال و نیم بعد از آن با شرکت در کنکور پزشکی وارد دانشگاه علوم پزشکی تهران شد. در این زمان با همراهی علیرضا زاکانی که با هم سابقه هم‌رزمی در دفاع مقدس و لشکر را داشتند، در دانشگاه علوم پزشکی تهران بسیج دانشجویی را تأسیس کردند و با محوریت اردوهای راهیان نور فعالیت بسیج دانشجویی را تقویت کردند. نام او سال‌ها در بسیج دانشجویی آشنای دانشجویان دهه ۷۰ و ۸۰ بود تا اینکه از سپاه در دوران دکتر لنکرانی به وزارت بهداشت مأمور شد تا در کسوت معاون وزیر بهداشت بسیاری از امور این وزارتخانه را سامان دهد و البته در این مدت پزشک امین رئیس‌جمهور وقت هم بود. پس از مدتی دوباره به دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله بازگشت و به عنوان معاون هماهنگ‌کننده دانشگاه فعال شد. در این میان مدتی هم مسئول بسیج جامعه پزشکی شد و در بازگشت دوباره به دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله در دوره فرماندهی جدید دانشگاه به عنوان جانشین رئیس یا به عبارتی جانشین فرمانده دانشگاه مشغول به خدمت شد و در این مسئولیت عید غدیر امسال درجه سرتیپ دومی را دریافت کرد. دکتر ابراهیم متولیان، متخصص جراحی عمومی است که با وی در خصوص وضعیت دانشگاه و نیز برنامه‌ها و فعالیت‌های این مجموعه بزرگ علمی کشور و سپاه به گفت‌وگو نشستیم و در ادامه بخشی از این گفت‌وگوی مفصل را می‌خوانید.

استقلال سپاه در حوزه علوم پزشکی و قرار گرفتن همه مراکز بهداشت و درمان سپاه ذیل دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله موضوعی است که بارها اعلام و پیگیری شده است و شاید مهم‌ترین بحث ساختاری و علمی برای مجموعه دانشگاه باشد، در این خصوص توضیح بفرمایید.

من در وزارت بهداشت بوده‌ام و نگاه مجموعه وزارت بهداشت را به دانشگاه و سپاه می‌دانم؛ واقعاً سپاه خیلی جاها پیشانی و پیشبرنده است. برای نمونه، در حدود کمتر از ۷۰ دانشگاه علوم پزشکی کشور تنها دانشگاه بقیه‌الله به سراغ واکسن رفته است. این حرف‌های شعاری نیست. زمانی که در وزارت بهداشت بودم، بیش از ۸۰۰ بیمارستان و ۵۴ دانشگاه داشتیم که امروز بیشتر شده است و واقعاً همه اینها با بقیه‌الله قابل مقایسه نبودند و نیستند. الان ما ۳۳۰ نفر هیئت علمی داریم که عمدتاً هم هر یک «یکی مرد جنگی به از صدهزار» هستند، دلسوز و خیلی‌ها افتخارات دفاع مقدس هستند که از بهداری رزمی وارد این عرصه شده‌اند. دکتر خاتمی اولین رئیس دانشگاه که الان نماینده مجلس هستند، با سختی‌های بسیاری بهداری رزمی را برقرار کردند. من رزمنده بودم و پزشک نبودم، ولی زحمات این عزیزان را در جبهه‌ها دیدم. اینجا یک شجره طیبه است و بر اساس تقوا ریخته شده است. من در کارهای خود همیشه این خط را می‌بینم. همه اقرار می‌کنند و اغراق هم نیست.

در سپاه هم تمام مراکز درمانی و بیمارستان‌ها باید اعتبار علمی خود را از اینجا بگیرند که این خود یک مجموعه بزرگ را تشکیل می‌دهد؛ اعتباربخشی علمی و آموزش تکمیلی و حین خدمت را از ما بگیرند. ما همین الان در حد دانشگاهی هستیم که خودمان ممیزی داریم و خودمان استادان را انتخاب می‌کنیم، امتیاز و رتبه می‌دهیم و دانشجو و هیئت علمی جذب می‌کنیم. ما در حد یک دانشگاه بزرگ هستیم. تمامی مراکز و بیمارستان‌های بهداری نیروها، سپاه‌های استانی و رده‌های عمده را می‌توانیم اعتباربخشی کنیم.

بخش بین‌الملل و جبهه مقاومت دانشگاه فعال خواهد شد؟

در حوزه بین‌الملل اهتمام دکتر ابوالقاسمی توجه به این حوزه و جبهه مقاومت بود و در بحث آموزش‌های اولیه کارهایی انجام داده‌ایم. الان برای نیروهای یمن، سوریه و لبنان کارهای آموزشی و کارگاه‌ها و این مباحث را داریم. همکاری‌های بسیار خوبی با حزب‌الله لبنان داریم، حتی در محاصره لبنان هم عزیزان حزب‌الله که واقعاً از نگاه من انگار مسئولان یکی از سپاه‌های استانی هستند، کمک‌های مشاوره‌ای و حتی روش‌های دور زدن تحریم‌ها و تأمین اقلام را می‌گیرند.

توضیحی هم درباره مراکز زیر مجموعه دانشگاه بدهید.

بیمارستان بقیه‌الله ذیل دانشگاه ده سال است که درجه عالی را در سطح کشور دارد که تنها در این ده سال چهار بیمارستان این درجه را داشته‌اند. مجموعه‌ای هزار تخته خوابی و بسیار مجهز در سطح کشور. بیمارستان نجمیه قدیمی‌ترین بیمارستان سپاه است. بیمارستان قلب جماران هم مفتخر به میزبانی از حضرت امام راحل است. بیمارستان فوق تخصصی دندانپزشکی شهید بهرام شکری اولین بیمارستان دندانپزشکی کشور و غرب آسیاست. اینها مراکز درمانی ماست که فعال هستند و هر کدام ممکن است زیر مجموعه هم داشته باشند. از طرفی چهار پژوهشکده داریم که پژوهشگاه دانشگاه را تشکیل می‌دهند و در حوزه فناوری‌های نانو، بیو، ویروس و ژن از بهترین مراکز پژوهشی کشور هستند.

پروژه‌های جدیدی در حال حاضر در محیط دانشگاه در حال ساخت است، از جمله بیمارستان امید، در این باره توضیح دهید.

بیمارستان امید که پروژه جدیدی است و در کشور مشابه ندارد، به عنوان مرکز سرطان پایه برای درمان سرطان و رادیو تراپی و جراحی، ژن‌تراپی، سلول تراپی، پیوند مغز استخوان و... است. بیمارستانی در ۱۵ طبقه با همه امکانات لازم برای درمان سرطان که قابلیت خدمت‌رسانی به همه نیروهای مسلح و عموم مردم را دارد. در کنار این، پشت بیمارستان شهید شکری مرکز آی‌سی‌یو برای ایزوله کردن بیماران خاص مانند کرونا را در حال ساخت داریم. طبقه هشتم پارکینگ که امروز مرکز کارآزمایی بالینی واکسن نوراست، ای‌سی‌یو مجهز سوختگی خواهد شد. پروژه خوابگاه دانشجویان را هم داریم که در ۲۰۰ متری دانشگاه احداث شده و خوابگاه فعلی دانشگاه در اقدسیه تهران محل جدید واحد بین‌الملل خواهد شد.

یک گذر کوتاه هم به واکسن نورا داشته باشید و درباره این واکسن بفرمایید.

واکسن نورا یکی از بهترین واکسن های کشور و دنیا خواهد بود. میزان مقاوم‌سازی این واکسن و تولید آنتی‌بادی آن بسیار بالاست. از طرفی چون از ویروس چیزی وارد بدن انسان نمی‌شود، با کمترین خطر و عوارض ممکن ایمن‌سازی را صورت می‌دهد. نورا پروتئین نو ترکیب است، پروتئین تولید شده است نه رشته‌های آرای یا سلول مرده یا ضعیف شده و لذا بدون عوارض خاص ایمنی‌زایی می‌کند. دانشگاه بقیه‌الله تنها دانشگاه علوم پزشکی تولیدکننده واکسن در کشور است و این مسیر بدون سابقه قبلی طی شد و دیگر امروز در مواجهه با سیر ابعاد تهاجم زیستی زیرساخت‌ها و آمادگی‌های خوبی ایجاد شده و البته ما زیرساخت لازم را نداشتیم و مجبور شدیم ۶۰ درصد از پروژه واکسن را به یکی از شرکت‌های بزرگ خصوصی کشور واگذار کنیم تا آنها مجاب شوند خط تولید واکسن را در شرکت ایجاد کنند و از لحظه تأیید واکسن پنج میلیون دز واکسن در ماه آماده تحویل خواهد بود. از طرفی چون پروژه دانشگاهی است، به طور حتم بسیار زودتر از سایر واکسن‌ها مقالات علمی و اسناد علمی منتشر خواهد شد.

از برنامه‌های آینده دانشگاه بفرمایید.

ما امروز قطب تروما و قطب درمان مصدومان شیمیایی کشور هستیم. برای آینده هم برای پیشقراول بودن و حکمت بنیان بودن دانشگاه می‌خواهیم این رشد علمی را ادامه دهیم. البته چشم‌انداز جذب دانشجو برای تربیت نسل آینده سپاه در حوزه درمانی و مدیریتی را از بین نخبگان کشور در راستای نیل به اهداف گام دوم انقلاب در برنامه داریم تا در کنار تربیت علمی و اخلاقی، تربیت مدیران کارآمد آینده را هم در حوزه کاری خود در سپاه و کشور داشته باشیم.

روی خط

خواندن صبح صادق را به همه سفارش می‌کنم

۰۹۳۵۰۰۰۰۳۲/ با نزدیک شدن به هفته وحدت و سالروز پیامبر اعظم(ص) باید عزمی جدی برای معرفی پیامبر اسلام به جوانان و تقویت وحدت در جامعه داشت و به نظر این رسالت بر دوش ما پاسداران و رسانه‌هایی، مانند صبح صادق است.

۰۹۱۳۰۰۰۹۳۱۳/ تعدادی از همکاران فرزند سه قلو دارند که با توجه به بازگشایی مدارس و هزینه‌های سنگین لطفاً فکر اساسی برای آنها کنید.

۰۹۱۲۰۰۰۶۷۵۷/ سلام باوجود اینکه در مقطع کارشناسی ارشد در حال تحصیل هستم و نیز با وجود دغدغه کاری زیاد با دریافت هر شماره از «صبح صادق» تمام مطالب آن را مطالعه کرده و خواندن آن را به اعضای خانواده‌ام سفارش می‌کنم. در یک کلام صبح صادق وزین و پر محتواست. به همه زحمت‌کشان هفته‌نامه شما خداقوت می‌گویم./ «سیدکاظم مرادیانی»

۰۹۱۸۰۰۰۸۰۹۶/ سلام چرا وام دوقلوهایم بعد از مدت‌ها پرداخت نشده است. «علیزاده از سقز»

۰۹۱۱۰۰۰۳۹۴۲/ سلام. شارژ نقدی حکمت کارت بسیار ناچیز است.

۰۹۱۱۰۰۰۳۹۴۲/ نظامی‌ها سختی کار و محاسبه سنوات مثبت دانشگاه و محاسبه در بازنشستگی دارند، اما چرا اجرا نمی‌شود؟

۰۹۳۵۰۰۰۶۰۶۲/ با توجه به اینکه به تمام ارگان‌های دولتی و نظامی اعلام شده است که فرزندان ایثارگر باید به صورت رسمی در محل خدمت به کارگیری شوند، متأسفانه این قانون در برخی مناطق اجرا نمی‌شود.

۰۹۱۲۰۰۰۹۴۱۶/ چرا در تیپ‌ها و لشکرهای عملیاتی قانون سختی کار بیست سال خدمت اجرا نمی‌شود؟

۰۹۱۳۰۰۰۸۷۲۸/ پس از ادغام بانک انصار با سپه اقساط وام‌ها آخر هر ماه از فیش حقوقی ما کسر می‌شود؛ اما وقتی واریز حقوق دیرتر انجام می‌شود، دیر کرد وام از حساب ما کسر می‌شود!

۰۹۱۴۰۰۰۲۶۰۷/ از دولت مردان کشورهای همسایه می‌خواهیم فریب توطئه‌های صهیونیست‌ها را نخورند و آزموده را دوباره نیازمایند.« آذربایجان اویاخدی، انقلابا دایاخدی.» ابوالفضل خداوردی از تبریز.

۳۰۰۰۹۹۰۰۳۳
پیامتان را از طریق سامانه پیامکی هفته‌نامه صبح صادق با ما در میان بگذارید

خبر

امیدآفرینی خنثی‌کننده توطئه دشمن

به گزارش صبح صادق؛ حجت‌الاسلام والمسلمین حسین طیبی‌فر در نشست بصیرتی با استادان دانشگاه‌های زنجان با اشاره به اینکه دین منشور اداره زندگی انسان‌هاست، تصریح کرد: «پیامبر اکرم(ص) کامل‌ترین منشور زندگی را برای انسان‌ها آورده است.» حجت‌الاسلام طیبی‌فر تصریح کرد: «برای استقرار و حاکمیت جبهه حق و الهی دو مسئله نیاز است: اول بحث رهبری الهی و دوم بحث شریعت به عنوان منشور اداره زندگی است.» حجت‌الاسلام طیبی‌فر تأکید کرد: «منشور اداره زندگی در زمان غیبت با ولی فقیه است، لذا ولایت‌پذیری اهمیت بسزایی دارد.» جانشین نماینده ولی فقیه در سپاه با اشاره به بیانات رهبر معظم انقلاب(مدظله‌العالی)، گفت: «با توجه به موضوع مهم تبیین که رهبر انقلاب(مدظله‌العالی) مطرح و تأکید کردند، امروز جهاد تبیین در کنار امیدآفرینی برای خنثی‌سازی تبلیغات مسموم دشمن در جنگ فرهنگی امری خطیر است.»

دهمین کنگره شعر فرهنگیاران

به گزارش صبح صادق؛ معاونت فرهنگی و تبلیغات نمایندگی ولی فقیه در سپاه با مشارکت سازمان فرهنگی خانواده پاسداران، کانون وابستگان سپاه و دانشگاه حضرت بقیه الله(عج)، با هدف شناسائي، جذب، توانمندسازی و بکارگیری ظرفیت فرهنگیاران شاعر سپاه، به منظور استفاده از این ظرفیت در توسعه، گسترش و تعمیق نشر معارف و فرهنگ اسلامی، حفظ و تقویت روحیه انقلابی و ولایی در سپاه و جامعه، و همچنین روایت پایداری مردم در مقابل ویروس منحوس کرونا، اقدام به برگزاری «دهمین کنگره شعر فرهنگیاران سپاه» کرده است.

محورهای بخش اصلی: چیستی، چرایی و چگونگی معنویت در میان پاسداران و خانواده ها/ چیستی، چرایی و چگونگی بصیرت دینی در میان پاسداران و خانواده ها/ چیستی، چرایی و چگونگی روحیه انقلابی و جهادی در میان پاسداران و خانواده ها/نقش نماز در تولید قدرت نرم و اقتدار معنوی سپاه / رسالت پاسداران، تعالی و امنیت خانواده در گام دوم انقلاب اسلامی/فرزندآوری، محور سبک زندگی اسلامی ایرانی در خانواده

محورهای بخش ویژه: روایت جهاد، پایداری و همدلی مردم در مقابله با کرونا/ نقش معنویت در افزایش انگیزه کادر درمان و سلامت بیماران / روایت حماسه آفرینی سپاه و بسیج در عرصه مقابله با کرونا / مدافعان و شهدای سلامت

واجدین شرایط شرکت در کنگره: کارکنان شاغل، در سپاه اعم از عضویت های نظامی، کارمند، بسیجی ویژه، خرید خدمت و سربازان وظیفه/ خانواده های کارکنان و وابستگان سپاه(همسر و فرزندان) / وابستگان سپاه

مهلت ارسال اشعار: ۲۰ آبان ۱۴۰۰

برای ارسال اشعار خود به روابط عمومی و تبلیغات نمایندگی ولی فقیه در رده مراجعه فرمایید.

صبح صادق

هفته‌نامه
سیاسی، فرهنگی و اجتماعی
صاحب امتیاز
معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مدیرمسئول: یدالله جوانی
سردبیر: علی حیدری

شورای سیاست‌گذاری:
علی قاسمی، سیامک باقری، سعدالله زارعی، فرهاد مهدوی، مهدی سعیدی، فتح‌الله پریشان، محمدرضا مهدیار اسماعیلی، حسین عبداللهی فر
دبیر تحریریه: سیدفخرالدین موسوی
مدیر فنی: محمدصالح نادری
صفحه‌آرا: علی اکبر هدایتی
عکاس: حامد گودرزی
ناظر چاپ: سعید قاسمی
چاپ: مرکز چاپ سپاه: ۳۸۵۲۲۴۴۶(۰۲۱)
تلفن: ۱۱۰ و ۷۷۴۶۰۱۰۰ (۰۲۱)
ssweekly.ir
@ssweekly
info@ssweekly.ir
نمابر: ۷۷۴۸۸۴۲۶
سامانه پیامک: ۳۰۰۰۹۹۰۰۳۳

شماره ۱۰۲۰ | دوشنبه ۲۶ مهر ۱۴۰۰

صبحانه

فکر و اندیشه نیرومند

سلاح هر کس، تفکر اوست. فکر و اندیشه است، که انسان را در مقابل بسیاری از مشکلات، حملات و حتی دردها، مصون و محافظت می‌کند. وقتی بیمار، تفکر اینکه چگونه با آن می‌شود جنگید، انسان را تقویت می‌کند. اینکه از افکار منفی دیگران و خواست‌های نامعقول‌شان چگونه گذر کنیم، بسته به فکر و ذهن پربار است. فکر و اندیشه را سالم نگه داریم.

صادقانه

آنچه خوبان همه دارند...

پیامبر بزرگ اسلام(ص) فرمود: پروردگار متعال، مرا به ۹ چیز سفارش کرد: اخلاص در آشکار و پنهان، دادگری در خشنودی و خشم، میانه‌روی در نیاز و توانمندی، بخشیدن کسی که در حق من ستم روا داشته است، کمک به کسی که مرا محروم گردانده، دیدار خویشاوندانی که با من قطع رابطه کرده‌اند و اینکه خاموشی‌ام اندیشه و سخنم، یادآوری خداوند و نگاهم عبرت و پند باشد.

اعیان‌الشیعه، ج ۱، ص ۳۰۰

تلخند

بدون شرح

قبیله عشق

شهید بامعرفت

حسن کار راه انداز بود. از صبح تا شب برنامه‌اش یک چیز بود، آن هم خدمت به رزمندگان. همه بچه‌ها می‌گفتند: «حسن آخر معرفت هست.» همه را می‌خنداند. یک روز که می‌خواستیم غذا به دست بچه‌ها برسانیم با موتور راه افتادیم. کار توزیع که تمام شد، حسن را گم کردم. یک لحظه خیلی ترسیدم. بعد از مدتی برگشت. من در اوج ناراحتی به حسن گفتم خیلی بی‌معرفتی! خیلی ناراحت شد. گفتم خوب من را تنها رها کردی. گفت نمی‌دانستم که راه را بلد نیستی. تا شب حرفی نزد، حتی شب شام هم نخورد. وقت خواب آمد کنارم و گفت دیگه به من بی‌معرفت نگو. من تمام وجودم را برای همه شما می‌گذارم. هر چی می‌خواهی بگی، بگو؛ ولی به من بی‌معرفت نگو! با این حرف حسن، من گرای او را پیدا کردم. بعد از شهادتش هر وقت مشکل داشتم به او متوسل می‌شدم و می‌گفتم اگر جواب من را ندهی خیلی بی‌معرفتی. خیلی جاها به کمکم آمد. با اینکه ۲۲ روز بیشتر با هم نبودیم، اما انگار که ۲۲ سال با هم بودیم. روح‌مان به هم نزدیک شده بود. همیشه او را کنارم حس می‌کنم.

به نقل از شهید مصطفی صدرزاده همرزم حسن قاسمی دانا

حسن قاسمی‌دانا ۲ شهریور ۱۳۶۳ در مشهد به دنیا آمد. در فروردین ۱۳۹۳ داوطلبانه به سوریه رفت. در همان مدت کوتاهی که در آنجا بود، در عملیات‌های زیادی شرکت کرد و شجاعت بی‌شماری از خود نشان داد. سرانجام ۲۵ فروردین ۱۳۹۳ در عملیات امام رضا(ع) بر اثر اصابت چند گلوله به شهادت رسید.

کتیبه سبز

سلام بر تو ابوالقاسم

هراس و دلهره خواهد رفت، همان شبی
که تو می‌آیی
همان شب آمنه می‌بیند، درون چشم تو
دنیایی
همین که آمده‌ای از راه، قریش محو تو شد
ای ماه!
یتیم کوچک عبدالله! ببین نیامده، آقایی!
گل قشنگ بنی هاشم، سلام بر تو
ابوالقاسم
دلم کنار تو شد مُحرم، ندیده خوش‌تر از
این جایی
چنان کنار ابوطالب، ستوده حُسن تو را
یثرب
که وحی شد به دل راهب همان ستوده
عیسایی
به هیچ آینه جز حیدر، نه پادشاه و نه پیغمبر
شکوه و حُسن تو را دیگر، خدا نداده به
تنهایی
به دختران نهان در گل، ببار ساقی نازک
دل
ببار تا بشود نازل به قلب پاک تو زهرایی
به آرزوی نگین تو درآمده است به دین تو
مسیح من! به کمین تو نشسته است
یهودایی
قسم به «لیل» و به گیسویت، به ذکر
«یاحق» و «یاهو»یت
به آیه، آیه ابرویت به آن دو چشم تماشایی
در این هزاره ظلمانی از آن ستاره که
می‌دانی
برای این شب توفانی کمی بخوان دل
دریایی!
بخوان که در عرفاتم من، کنار آب حیاتم
من
طنین یک صلواتم من به شوق این همه
زیبایی

قاسم صرافان

به نام نامی تو

دلم به غیر شما با کسی موافق نیست
گلی به عطر خوش پیچک و شقایق نیست
به دست آتش دوزخ همیشه در بند است
به نام نامی تو هرکسی که عاشق نیست
به غیر سینه پاکت که معدن علم است
دگر به هیچ کجا این همه حقایق نیست
به پای مکتب تو هر که آمد عالم شد
برای فهم کلاست غریبه لایق نیست
نشسته‌ام بدهم گوش بر روایاتت
قسم به جان تو بهتر از این دقایق نیست
اگر که مذهب من جعفری و شیعه شدم
مراد مکتب من جز امام صادق نیست

محمدحسن بیات‌لو

داستان

سرشار از نور

نفیسه محمدی
دبیر گروه جوان

امیر کلید و کیفش را برداشت و یک بار دیگر گفت: «نهایتش هرچی که تو بگی همون می‌شه، اما دلم می‌خواد حالا که این کوچولو تو این ایام به دنیا میاد، یه اسم مذهبی و قشنگ داشته باشه، بازم فکراتو بکن گرچه امر، امر شماست بانو...!» و خندید و در را بست.

چند دقیقه‌ای ایستادم و فکر کردم، نفس عمیقی کشیدم و برگشتم سر لپ‌تاپ تا کلاسم شروع نشده چند نکته‌ای را مرور کنم. چقدر خوشحال بودم که این ترم هم مجازی برگزار شد، هم از درس عقب نمی‌افتادم و هم تا به دنیا آمدن پسرم استراحت می‌کردم. استاد زبان‌شناسی تدریس را شروع کرد. کلاس جذاب و پرباری بود. نمی‌خواستم حتی یک لحظه‌اش را از دست بدهم.

ـ همینطور که می‌دونید امروز در مورد کلمات و بار معنایی‌شون می‌خوایم صحبت کنیم. کلمات با خودشون معناهایی دارند که ناخواسته در ذهن ناخودآگاه ما تأثیر می‌ذارن، احتمالاً همه شما تأثیر کلمات رو بر آب یا میوه‌ها، در اینترنت دیده باشین، فارغ از اینکه آیا این آزمایش‌ها درست یا غلط هست، در علم زبان‌شناسی به این نتیجه رسیدیم که کلمات بار معنایی دارن و خواه و ناخواه روی ذهن آدم‌ها تأثیر می‌ذارن، مثلاً شما مدت‌ها به یه نفر بگید مهربون! بعد از مدتی اون شخص حتی اگر این صفت رو نداشته باشه، تبدیل می‌شه به یه آدم مهربون، یا اگه به یه نفر بگید عصبی! نادون، یا صفت ناشایست دیگه، این شخص بعد از مدتی تأثیر می‌گیره، چون معنای کلمات در روان آدم‌ها تأثیرگذاره... .

خیلی جالب بود. تا به حال از این منظر به کلمات و اسم‌ها دقت نکرده بودم. در مورد بعضی از کلمات دوباره توضیح داد و چقدر برای من شناخت این دنیای عجیب و غریب جذاب بود.

ـ خب بچه‌ها حالا بگردید ببینین با اسم خودتون چقدر ارتباط برقرار کردید. فقط بعضی‌هاتون مراقب باشید خیلی هم با اسم‌تون ارتباط نگیرید...

با شنیدن این کلمات بچه‌ها شکلک‌های خنده گذاشتند و کلاس با تبریک استاد به مناسبت ولادت پیامبر(ص) تمام شد.

غذای مورد علاقه امیر را با یک دنیا فکر و دغدغه درست کردم. مدام به پسر کوچکم که هنوز چند روزی تا تولدش مانده بود، فکر می‌کردم. دوست داشتم اسمش یک معنی خاص و زیبا داشته باشد، اما تا به حال به اینکه او از معنای اسمش ممکن است تأثیر بگیرد، فکر نکرده بودم. به اسم‌های توی ذهنم فکر کردم و تأثیری که باید از آنها می‌گرفت، به اصرار امیر برای انتخاب یک اسم زیبای مذهبی...

تلویزیون را روشن کردم. یکی دو روزی بود که مدام تصاویر گل و موسیقی‌های شاد پخش می‌شد، نام «محمد» گوشه‌ای می‌درخشید و من را در حس و حال خوبی فرو می‌برد. کارشناس مذهبی درباره پیامبر نکاتی می‌گفت، نکاتی که بارها شنیده بودم، اما هیچ‌وقت عمیق و بادقت در موردشان فکر نکرده بودم. برنامه با صلوات زیبایی تمام شد. هر بار با شنیدنش، قلبم سرشار از شادی و نور می‌شد.

تصمیمم را گرفتم و در دلم برای تربیت پسرم از صاحب اسمش کمک خواستم. تلفن را برداشتم و برای امیر پیامی ارسال کردم.

ـ سلام بابای محمدامین! امشب با شیرینی بیا خونه...

راه نرفته

فرزند صالح

محمد مفیدی
مشاور خانواده

زمانی که از فرزندان‌مان فعل یا حرف اشتباه و منفی، اما بامزه سر می‌زند، به شوخی نگیریم و با خنده انتقاد نکنیم. تکلیف او را روشن کنیم. بالاخره حرف یا کارش بد بوده یا خوب و بامزه؟ اگر بد بوده چرا می‌خندیم؟ گاهی رودر روی او نمی‌خندیم و به اصطلاح از او رو برمی‌گردانیم و می‌خندیم؛ اما خوب است بدانید که او متوجه می‌شود. این تعارض رفتاری والدین، سردرگمی کودک در انتخاب و ادامه رفتار را به دنبال دارد. معمولاً این خنده‌ها اثر بسیار قوی‌تری از انتقاد دارد و باعث تثبیت رفتار نامطلوب می‌شود. نه خودمان را گول بزنیم نه فرزندمان را، قاطع باشیم! خنده‌های بی‌جا، کار دست آینده کودکان می‌دهد! قاطعیت به معنای تنبیه سخت نیست. به جای تنبیه، تقبیح خود را بیان کنید بدون اینکه به شخصیت فرزندتان حمله کنید. برای نمونه، بگویید با شنیدن این حرف، خیلی عصبانی شدم، یا اصلاً دوست ندارم چنین اشتباهاتی تکرار شوند. راه جبران خطا را به فرزند خود نشان دهید. اشتباه او را مشخص و واضح، نه در جمع، بلکه به طور خصوصی برایش توضیح دهید و به او فرصت جبران خطا بدهید. حساس نباشید و فکرتان را از موضوع منحرف کنید. نیاز نیست که روی اشتباه کودک تمرکز کنید و ناراحتی خود را طولانی جلوه دهید. با موضوع برخورد فعال داشته باشید. مشکل‌گشایی کنید، اما به شدت از زیاد حرف زدن برای فرزندتان خودداری کنید. اگرچه حرف زدن با بچه‌ها لازم و مفید است؛ اما زیاد حرف زدن تاثیر سازنده‌ای ندارد. آنچه را قبلاً گفته‌اید، تکرار نکنید! بیشتر مواقع او از اشتباهش آگاه است، پیامد طبیعی رفتار، خود بهترین آموزگار است! تکرار موجب اختلال در ارتباط سالم، اوقات تلخی، بگو مگو و استیصال می‌شود! گاهی هنگام خطای فرزندتان سکوت کنید؛ چرا که «زیاده‌گویی» مقدمه نشنیدن است.

سلامت

اشتها به مقدار کافی!

زهرا وحیدی نیا
کارشناس علوم تغذیه

بیشتر مردم نمی‌دانند در مواجهه با اشتهای زیاد چه کنند! در اولین قدم منابع پروتئینی، با کیفیت بالا بیشتر مصرف کنید. در میان‌وعده و صبحانه به جای استفاده از کیک، نان شیرین و... از منابع پروتئینی با کیفیت بالا مانند تخم مرغ، لوبیا، نخود، سویا و ماست یونانی استفاده کنید. این نوع غذاها، باعث احساس سیری طولانی‌مدت و کاهش اشتها در شما می‌شود. نوشیدن آب پیش از وعده‌های غذایی می‌تواند سبب کاهش اشتها شود. تحقیقات نشان داده است، نوشیدن ۱/۵ لیتر آب در روز بعد از هشت هفته سبب کاهش اشتها در شما خواهد شد. مواد غذایی غنی از فیبر بخورید. میزان بالای فیبر سبب کاهش سرعت تخلیه معده شده و در نتیجه دیرتر احساس گرسنگی می‌کنید. غلات سبوس‌دار، لوبیاها، سیب، آووکادو، دانه چیا و سبزیجات، سرشار از فیبر هستند. افزودن مواد غذایی سرشار از فیبر در رژیم غذایی، می‌تواند ۳۱ درصد حس سیری بیشتر در مقایسه با غذاهای با کالری مساوی، ولی کم فیبر ایجاد کند. شکلات تلخ مصرف کنید. مصرف مقدار کم شکلات تلخ موجب کاهش اشتها شده و به علت فواید آنتی اکسیدانی زیادی که دارد، برای افراد توصیه می‌شود؛ اما مصرف زیاد آن باعث افزایش وزن و بروز سلول‌های چربی اضافی در بدن خواهد شد. مصرف زنجبیل خود را افزایش دهید. از بشقاب‌های میوه‌خوری برای خوردن غذا استفاده کنید. کوچک کردن اندازه بشقاب‌تان ناخودآگاه به شما کمک می‌کند تا غذای خودتان را کم کنید، بدون اینکه احساس کنید که غذای کمی خورده‌اید. ورزش کنید. ورزش فعالیت نقاطی از مغز را که باعث افزایش میل ما به خوردن می‌شود، کاهش می‌دهد و از استرس دوری کنید.

حسن ختام

آقاجانم! بهاری هدیه کن

حسن نوروزی
نویسنده

چه کسی غیر از شما می‌تواند این چنین ویرانه قلبم را آباد کند؟ آیا کسی غیر از شما می‌تواند پا بگذارد به این خرابات دلم تا درختان خشکیده و ناامید قلبم دوباره شکوفه دهد؟ آیا کسی غیر از شما به این بیابان تنها و رنجور دلم، سلامی می‌دهد؛ امانی می‌دهد؛ بهاری می‌دهد؟ آقاجانم باور دارم شما تنها دلسوز این عالمید. هر چه به غیر شماست پوچ است و پوشالی. سراب است که سیرآب نمی‌کند. زنده است و حیات نمی‌دهد. قافله‌سالار است و راه نمی‌داند. چراغ است و هدایت نمی‌کند. کشتی است و نجات نمی‌دهد.

مولای من! هر چه هست شمایید. این از مهر شماست که به باغ زمستانی ما گرما می‌دهید ای خورشید هدایت! ای تنها باغبان روزهای سرد.